

Si Mabistan Patanda' nan Dios Sigon kona ni LUCAS

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Si nanurat konan sitin libro ket si Lucas. Saya yan Griego tan duktor ya nin mammemper kona ni Jesu-Cristo sin saytaw. Sya tamo' a ambo' nin Judio a nanurat nin libro sa Ba'yon Tistaminto. Amigo tan nakala-kalamo' naya intaw ni Pablo. Syan lamang a nanurat konan libron *Say Ginwa-ginwa' ran Apostoles* a katuloy nayan siti.

Nisurat nayayti ni Lucas sin angan-anganen a 60 A.D. para konan sayay wanra nin impurtantin tawo sa Roma a say ngaran na ket Teofilo, tan para anan lamang konran ambo' nin Judio tan tutawo sa adtiman nin lugar. Say gagara na ket isurat na nin naunong a bubagay a maipa'ka' sa byay na ni Jesus sin iti ya sa luta' nangibwat sin tarana', nangibwat sa nipangipadles nin pakaiyanak na ni Juan a Mammawtismo angga sin niyuli' ya si Jesus sa langit.

Nipa'kit na ni Lucas a si Jesus ket nag'in yan sayay peteg nin tawo tan sya a Mangingisalba. Nipatandaan na nin si Jesus a nipangako' nan Dios nin mangisalba konran Judio tan taman konran sarban tawon mamper kona. Nisurat na nin tinudo' naya nin Dios si Jesus nin mangipatanda' nin Mabistan Patanda' konran pubri (4:18), kanya' nin abaw a mabasadti nin maipa'ka' sa inganga'do na ni Jesus konran main nin masakit, nasrepan nin ispiriton duka' tan saraytaw saray muda-mudawen ran raruma. Ma'kit et iti a imnon pangrarayon mamin ririket tan mambyan saran ata'gay nin pangingikit a bubbayi. Mi'nu-mi'no na nin nibarita' iti konan sitin libro a maipa'ka' sa rilasyon na ni Jesus konran tutawo, maipa'ka' sa dasal, konan Ispirito nan Dios, sa mumilagro, uanghil, pakapirdunan kukasalanan tan pangngisadya' konran mammemper sa isusubli' na ni Jesu-Cristo.

Say Linaman nan Sitin Libro

Say gagara a nisurat ya (1:1-4)

Say pangngisadya' ta pigaw nin matukid a gagara nan Dios nin maisalba a tutawo (1:5-4:15)

Say ikaiyanak nan si mangisadya' nin dalan para konan si Nipangako' nan Dios (1:5-80)
 Say ikaiyanak tan itutubo' nan si Nipangako' nan Dios (2:1-52)
 Say nangibakian nan Dios kona ni Juan a Mammawtismo (3:1-22)
 Say pammatutuo nin say maipa'ka' konan si Mangingisalba (3:23-4:15)
 Naibantog a maipa'ka' konan Mangingisalba itaw sa Galilea (4:16-9:50)
 Say nipangitarana' nan nangwa' nin say nakaibakian nan Mangingisalba (4:16-44)
 Say nipamili' nan saray tumutumbok nan Mangingisalba (5:1-6:16)
 Say pangngipasal konran tumutumbok nan Mangingisalba (6:17-7:50)
 Say pangarigan sa nipamaki' nan Mangingisalba konran tumutumbok na (8:1-9:6)
 Say pipa'kaan nin mantumbuken yay Mangingisalba (9:7-50)
 Nipasaya nayna a nakem nan Mangingisalba nin ila'pos na a nakabakian na (9:51-19:27)
 Say pakasubok ran tumutumbok nan Mangingisalba (9:51-11:13)
 Say mangidwa'dwa' sa pammili' nan sayay tumutumbok (11:14-19:27)
 Si susuyot nin linggo tan say patiti nan Mangingisalba (19:28-24:1)
 Say kai nin pangangalilbi' nin pakauray nan Mangingisalba (19:28-21:38)
 Say pangmamati konan Karniro para sa pakaisalba ran tutawo (22:1-24:1)
 Say pamamin pammatutuo sa pakayadi' nan Dios (24:2-53)

1 ¹Mapagalang a Teofilo^a:
 Abaw sarayna a inasirta ran nisurat a bubagay nin tinukid nan ginwa' nin Dios iti komin mammemper kona ni Jesus. ²Say nisurat ra ket saytaw say nibarita' ra komi nin saray mismon naka'kit sa ginwa-ginwa' nan Dios nangibwat sin katarana', ket nipata-patanda' ra anamaet a minsahi nin nangibwat konan Dios. ³Ket bana' anaod ta inusisa' kon maong a sarban saytin nangyadi' nangibwat sin tarana', edet naisip kon mabista anamaet nin isurat ko nin naunong para komoyo ⁴ta pigaw nin matandaan moyon peteg a say niyakay komoyo ket tutuo.^b

Nipatanda' a Pakaiyanak na ni Juan a Mammawtismo

⁵Itarana' kodti: Sin saytaw sin si Herodes a adi' sa prubinsyan Judea, main nin sayay padi' a say ngaran na ket Zacarias. Saya yan iti sa grupon pupadi' a nipangaran kona ni Abias. Si asawa na ni Zacarias nin say ngaran na ket Elisabet, puri naya ni Aaron a saya yan lamang anamaet nin padi' sin saytaw. ⁶Saraytin mitraasawa ket matunong sara sa pangngikit nan Dios nin mantumbuken ra a sarban gan-gan tan

^a 1:1 Say katarusan nan sitin ngaran ket *si mangngado' konan Dios*. ^b 1:4 Katuloy nin say iti a itaw sa Say Ginwa-ginwa' ran Apostoles (Ginwa-ginwa' 1:1-5).

ipatumbok nan Dios. ⁷Bale' kasan anak ra bana' ta baog ya si Elisabet. Saya et, sin sain ket masiken tan akulaw sarayna.

⁸Ni'sa, turno nan grupo na ni Zacarias a magsirbin padi' sa Timplo nan Dios^c. ⁹Sawanin, ugali' ran pupadi' a mibunutan ta pigaw nin matandaan no si'no a lumuob itaw sa Timplo nan Dios nin mamuor nin insinso^d, ket si ngaran na ni Zacarias a nabunot. ¹⁰Leg'an nan mampamuor, sarba radtaw nin mampangrayo ket mandumasal sara sa liwa'. ¹¹Ket kapingmatan main anan sayay anghil nan Dios a naka'deng sa pawanan nan altar nin pammuuran nin insinso a pina'kit kona ni Zacarias, ¹²ket nabigra' tan nali'mwan ya. ¹³Wana bale' nin anghil kona, “Andi' ka nin mali'mo, Zacarias, ta rinng'e' nan Dios a dasal mo. Ket si Elisabet a asawa mo, manganak ya li' nin lalaki! Pangaranan man Juan.

¹⁴Say ikaiyanak na

ket mamaririket tan mamariga li'
komoyo tan konran abaw a tutawo;

¹⁵bana' ta alaki tan impurtanti ya li' nin tawo sa pangngikit nan Dios. Matkap a kai yaynaod nin minom nin arak o animan nin makapabok.

Mag'uray yay Ispirito nan Dios kona
mataman itaw ya et sa tyan nan ina na.

¹⁶Pasublien nasara li' a abaw nin Israelita
konan Dios a Uunuren ra.

¹⁷Say pinanakem tan pakayadi' na ket bilang sa nibi nan Ispirito nan
Dios

kona ni Elias a prupita nan Dios sin nu'nan panaon.

Pasublien na li' a mabistan pisisimbatan nin mangatua tan ua'nak.

Malakias 4:5-6.

Saray subag konan Dios ket,

gaw'en nan kipada anay pangngisip ra konran matunong.

Ket mu'na yayna ta pigaw nin isadya' nasaray tutawo sa pag'uurray
nan Uunuren.”

¹⁸Ket, tinepetan naya ni Zacarias a anghil, “Pa'no ko wadi' nin mapihon mangyadi' in ta si'kami nin mitraasawa ket pariho kamin matuntawo ana?” ¹⁹Inumbat yay anghil kona a wana, “Si'ko si Gabriel a mampagsirbi lawas konan Dios. Si Dios nibaki' nakodti komo ta pigaw nin ika' koya iparate' ti nin mabistan patanda' komo. ²⁰Edet, maumel ka leg'an a siin nin nibarita' ko komo ket kai ya et nangyadi' bana' ta kai

^c 1:8 Mabasa et a maipa'ka' konan *Timplo* nan Dios sa Glusaryo. ^d 1:9 Pulbos a bakas nin sayti nin mabanglo no puuran. Inusar rayti nin saray pupadi' no dumasal sara para konran tutawo. Sa ka'bawan ran pupadi' magwa' a mi'sa ya tamo' nin makapamuor nin sayti a sayay padi' sa leleg nin mabyay ya.

ka nin mamper. Sitin naipatanda' komo ket siguradon mangyadi' li' no rumate' a panaon nin nitanda' nan Dios.”

²¹ Sin sain, saray tutawo anamaet, itaw sara sa rikor nin Timplo a mantaga'nan raya si Zacarias. Maka'ngap sarayna ta na'teng yaynadtaw sa luob. ²² Sin linmiwa' ya ket kai yayna nin makapag'irgo no kai sinyasinyas tanay pitarusan ra ta umel yaynaod ana; kanya' nin nipa'ka' ra a main nin makapaka'ngap a nipa'kit nan Dios konadtaw sa luob. ²³ Sin nayadi' any turno nan grupo na ni Zacarias, sinmubli' yayna sa bali ra.

²⁴ Ambo' nin na'teng, mabuktot yayna si Elisabet a asawa na, ket pinaipukok yan limay bulan sa bali ra. Wana sa nakem na, ²⁵ “Ay, narate' a lamang! Kina'dwan nakon lamang nin Dios. Ginlat naya a pakabalawan kon kai manganak!”

Nipatanda' a Ikaiyanak na ni Jesus

²⁶ Sin a'nem a bulan naynan mabuktot ni Elisabet, nibaki' naya anamaet nin Dios si anghil a Gabriel sa Nazaret, sayay babali sa prubinsyan Galilea. ²⁷ Pinako naya konan sayay balasang itaw a say ngaran na ket Maria. Naitanda' yaynan pakasal konan sayay lalaki a say ngaran na ket Jose, a nangibwat ya sa puri na ni adi' a David. ²⁸ Ket nako ya anaod a anghil kona ni Maria tan nangigalang ya kona a wana, “Rumiriket ka, Maria! Si Dios, kinawa-kawa'nan naka ket adani ya komo.” ²⁹ Nabigra' ya si Maria sa nibarita' nan anghil ket inisip-isip na no ani kadi' a pipa'kaan nin inirgo na. ³⁰ Ket wanan anghil kona, “Andi' ka nin masalah, Maria, ta napaririketan yan tuloy a Dios komo. ³¹ Gumuktot ka tan lalaki yay iyanak mo, ket pangaranan ma li' nin Jesus^f.

³² Pinasyan kata'gayan li' nin nikatawo na, tan tawagen ya li' nin Anak nan Sangkata'gayan nin Dios.

Si Uunuren a Dios gaw'en na a siin nin iyanak mo ket mag'adi' ya sa lugar nan puon na a si adi' a David.

³³ Mag'uray ya li' konran puri na ni Israel^g anggan-angga tan say pag'uuray na ket kasan anggawan.”

³⁴ Ket tinepetan naya ni Maria a anghil, “Pa'no in ket birhin ako et?”

³⁵ Ni'bat nan anghil kona,

“Si Ispirito nan Dios mako ya komo,
ket sa pakayadi' nan Sangkata'gayan nin Dios
gumuktot ka;

---

^e 1:28 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti: *Peteg a sangkakarmaan ka sa sarban bubbayi.* ^f 1:31 Say katarusan nan ngaran a *Jesus* ket *Si Dios* syay *Mangingisalba.* ^g 1:33 *Israel* a nipangaran nan Dios kona ni Jacob, nin saray puri na ket saray Israelita.

kanya' nin si masanton iyanak mo li', nibaki' nayan Dios ket tawagen yan Anak nan Dios.

³⁶Wanin yan lamang si kanayon mon si Elisabet a say tanda' ket baog ya. Ginmuktot ya mataman no akulaw yaynan tuloy. Ika'nem a bulan nayna sawanin, a si iyanak na ket lalaki ya. ³⁷Anaod, kasan impusibli konan Dios.”

³⁸Ket wana ni Maria konan anghil, “Si'ko, aripen nako nin Dios ket sain nin karabayan nan mangyadi' kongko, akuen ko.”

Mi'sa, nibwat yaynay anghil.

Binisita naya ni Maria si Elisabet

³⁹Sin sain, nisukbot ya si Maria, tan nangapura yan nako sa sayay babalin itaw sa tutalugtog nin prubinsyan Judea, ⁴⁰ta bisitawen nasara si Zacarias tan Elisabet. Sin rinmate' yadtaw konra, nangigalang ya kona ni Elisabet. ⁴¹Sin narng'e' naya ni Elisabet si Maria, sinmikwal yay buktot na ni Elisabet tan nag'uray yay Ispirito nan Dios kona, ⁴²ket wanan maksaw, “Peteg a sangkakarmaan ka sa sarban bubbayi tan marayo ya li' anamaet a iyanak mo. ⁴³Aninaytin kagalangan a nibi nan Dios kongko ta si'kan si ina nan Uunuren ko ket mambisitawen nako! ⁴⁴Anaod, eteng tuloy tamo' nin narng'e' taka ket sinmikwal yay buktot ko sa ririket na. ⁴⁵Makarma' ka, Maria, ta namper kan mangyadi' a nipatanda' nan Dios komo!”

Raywen naya ni Maria a Dios

⁴⁶Ket wana ni Maria,

“Manraywen koyan tuloy a Catawan a Dios,

⁴⁷ tan maririket akon tuloy bana' konan Dios a syay Mangingisalba ko,

⁴⁸ ta pinili' nako mataman no ayupa' a kapapa'sar ko.

Kanya' nin, mangibwat sawanin, say sarban tutawo sabantan rakon makarma'

⁴⁹ bana' sa makapaka'ngap a ginwa' nan Makapangyayadi' a Dios kongko.

Naiduma yan peteg!

⁵⁰ Mapainganga'do ya konran sarba ran mangunor kona, mangibwat ana konran saray nu'nan tutawo anggan sawanin.

⁵¹ Man'lipa'kit na sa gawa'-gawa' na a alakin kapangyadian na. Pitayak-tayaken nasaray mampipata'gay,

⁵² main nin galten nay pakayadi' ran saray iti sa uray, ket itandudo' nasaray maayupa'.

⁵³ Mampabsuyen nasara sa matkap ray mampagkurang, bale' konran mumayaman paibwatan nasaran kal-la gamet.

54-55 Tinulungan natamon si'tamon mampagsirbi kona nin puri na ni Israel.

Anaod, tinukid na a pangako' na nin pangingipa'kit na kontamo nin inganga'do nan magnayon anggan-angga a sigon sa nipangako' na kona ni puon tamon si Abraham pati konran puri na.”

Sain a wana ni Maria.

56 Ket itaw yan magtulon bulan si Maria konra ni Elisabet, mi'sa sinmubli' yayna sa bali ra.

Niyanak ya si Juan a Mammawtismo

57 Sawanin ket, narate' anay pangangabing na ni Elisabet. Ket lalaki yaynaod a niyanak na. 58 Sin natandaan ran kabaraybay tan kukanayon ra a maipa'ka' sa nipangabing na ni Elisabet, nikiririket sara kona bana' sa alakin inganga'do nan Dios kona. 59 Ket sin ikawalon awro naynan abing, abaw saray tutawon nakodtaw konra ta turien ya sigon sa kaugalian ran Judio. Pangaranan raya kumon a abing nin Zacarias a bilang sa ngaran na ni tatay na, 60 bale' wanan ina na, “Kai! Juan a ipangaran kona.”

61 Ket wanra anamaet nin saray tutawodtaw, “Ambale' ey? Kasa anamaet nin kanayon moyon wanin a ngaran!”

62 Kanya' nin nisinya-sinyas ran tinepet kona ni Zacarias no ani a rabay nan ipangaran konan anak na. 63 Nimustra na ni Zacarias a byan rayan panuratan, ket nisurat na a, “Si ngaran na ket Juan.” Ket sarba ra, naka'ngap.

64 Tampor nin makapag'irgo yayna si Zacarias ket rinayo nayay Dios. 65 Sarba ran tutawodtaw a nakatanda' sa sain, naka'ngap sara. Naibantog ti nin nangyadi' sa intiron babalin itaw sa tutalugtog nin prubinsyan Judea. 66 Ket sarba ran nakarnge' konan sitin nangyadi', inisip-isip ra no ani li' kadi' a liwa' na no umalaki yaytin anak. Wanin a iti sa nakem ra bana' ta mapala-palaway anaod a say pakayadi' nan Dios ket iti kona.

Say Nipangipadles na ni Zacarias

67 Sin sain, si Zacarias nin tatay na ni Juan ket nag'urayan nayan Ispirito nan Dios ket wanti a nibarita' nan minsahin ibat konan Dios:

68 “Marayo yay Uunuren a Dios tamon puri na ni Israel, ta rinmate' ya ta pigaw nin isalba natamon tutawo na.

69 Nibaki' naya kontamoy makapangyayadi' nin Mangingisalba a ibat sa puri na ni adi' David a nagsirbi konan Dios.

70 Siin anamaet a nipangako' na nin Dios yupa' konran prupita nin naitalaga kona sin nu'nan panaon ta wana a

- 71 isalba natamo konran kalaban tamo
tan konran sarba ran mangura' kontamo.
- 72 Ket ininganga'do nasaran Dios a pupuon tamo
ta tukiden nayna a masagradon nipangako' na a
- 73 sinmamba ya kona ni Abraham nin puon tamo.
- 74 Isalba natamo konran kalaban tamo
ta pigaw nin makapagsirbi atamo konan Dios nin kasan ikali'mo
tamo,
- 75 ta maparinggas tan mapapteg atamoyna sa pangngikit na leleg
tamon mabyay.
- 76 Ket si'ka, anak ko, Prupita nan Sangkata'gayan nin Dios a tawag li'
komo;
ta si'kay mangisadya' konran tutawo sa irarate' nan Catawan.
- 77 Ipatandaan mo konra a maisalba sara
yupa' sa pammirduna nan kukasalanen ra.
- 78 Sayti ket magwa' mangibwat sa alakin panganga'do nan Dios kontamo.
Say mangyadi' ket bara'mon manginamar yaynay awro
- 79 nin sumira' ya kontamon iti sa kadedleman tan naiketeg nin mati,
ta iyakay na kontamoy pakikituno konan Dios.”
- 80 Ket, si anak a si Juan, inmalaki ya tan nag'in yan manakem. Itaw ya
nin niikap nin pinaipurok sa lugar a ambo' nin matawo angga sin awron
pinaipadar ya nin nitarana' nayna a nangyakay konran Israelita.

Niyanak ya si Jesus

Mateo 1:18-25

2 ¹Sin sain a panaon a niyanak ya si Juan, nipataoy na ni Augusto a syay Impirador nan Roma, a sarba ran iti sa sakop na ket matkap nin pairihistro. ²Siti a u'nan nangyadi' a pairihistro saray tutawo tan nangyadi' ti sin si Cirenio a gubirnadador sa prubinsyan Siria. ³Nako anaod pairihistroy sarba sa lugar a ibwatan ran puon ra. ⁴Kanya' nin mataman nin si Jose, nibwat yadtaw sa syudad nin Nazaret sa prubinsyan Galilea nin nako ya sa babalin Betlehem sa prubinsyan Judea, bana' ta itaw a ibwatan nan puon na a si David a adi' sin nu'nan panaon. ⁵Si kalamo' na ni Jose nin pairihistro ket si Maria a naitanda' anan pakasal^h kona, a sin sain ket bulan anan pangangabing na. ⁶Ket, sin itaw sarayna sa Betlehem, narate' anay pangangabing na ni Maria. ⁷Kasaynan lugar radaw sa balin pamagtuluyan kanya' nin itaw sara sa kami'nan ran uayep, ket niyabing nayadtaw ni Maria a kakan anak na a lalaki ya. Pinunggos nayan abel tan nipaida' naya sa sayay pangnganan ran uayep.

^h 2:5 Sa gan-gan ran Judio, asawa nayayna ni Jose si Maria bale' say pikasal ra ket kai et nin nayadi'. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 1:24,25.

⁸Itaw sa rikor nan sitaw a lamang nin babali, main nin mammastor nin itaw sa pammasturan ta mambantayan rasaray kukarniro ra no yabi. ⁹Kapingmatan, main anan anghil nan Dios a pina'kit konra, mi'sa bana' sa kata'gayan nan Catawan ket napalawayan sara kanya' nin sabtan li'mo ra. ¹⁰Ket wanan anghil konra, “Andi' kamo nin mali'mo ta man'liparate' koyay Mabistan Patanda' nin pangibwatan ran rumiriket nin sarban tawo. ¹¹Sitin yabi itaw sa Betlehem nin babali na ni Adi' a David, naiyanak yay Mangingisalba moyo a sya a Cristo tan sya a Uunuren. ¹²Maalilbi' moya ta pinunggos yan nipaida' sa pangnganan ran uayep.” ¹³Bigra', kalamo' nasaraynan anghil a sabtan ka'bawan nin uanghil a ibat sa langit. Manraywen rayay Dios, wanra,

¹⁴“Itandudo' yay ngaran nan Dios a itaw sa langit!

Iti sa luta' ket kituno yay Dios konran tutawo nin makapaririket kona.”

¹⁵Sin nibwat saraynan sumubli' sa langit a uanghil, wanran mammastor sa saya tan saya, “Mako atamoyna sa Betlehem ta keen tamo nin kikiten a nipatandaan nan Dios kontamo.” ¹⁶Kanya' nin dinali'-dali' ray nibwat ket nadumog rasara si Jose tan si Maria, tan si abing nin itaw yan nakaida' sa pangnganan ran uayep. ¹⁷Sin na'kit rayaynay abing, nipara-parate' ra konran tutawodtaw a nibarita' nan sitaw a anghil konra maipa'ka' kona, ¹⁸ket sarba ran nakarng'e' sa nibari-barita' ran pupastor ket naka'ngap. ¹⁹Si Maria anamaet, iti tanan pirmi sa nakem na tan inisip-isip nay sarban saytin nangyadi'. ²⁰Saray mammastor anamaet, sinmubli' sara sa mampamasturan ran sirarayo sara konan Dios bana' sa sarban na'kit tan narng'e' ran maitukoy sa nipatanda' nan anghil konra.

²¹Sin waloy awro naynan abing, nipaturi' rayaⁱ tan pinangaranan rayaynaod nin Jesus sigon sa nibarita' nan anghil kona ni Maria ba'yo ya et nin niinaw^j.

Say Pangingitalaga kona ni Jesus konan Dios

²²Sawanin, narate' a panaon a matkap ran gaw'en ni Maria a ritwal sa pakaparinggas mayadi' ya mangabing a sayay babayi. Sigon yayti sa nipatandaan na intaw nin Dios sa Gugan-gan yupa' kona ni Moises. Kanya' nin ni'ras raya anamaet si Jesus sa Timplo sa Jerusalem ta matkap a italaga ya konan Dios. ²³Naisurat in sa Libron Gugan-gan, “Si lalaki a kakan anak, matkap a italaga ya konan Dios.”^k ²⁴Ket ipaida'ton ra konan padi' a say matkap para sa ritwal sa pakaparinggas. Sayti ket rwa ray kalapati o anak nin palakpak.^l

---

ⁱ 2:21a Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 12:1-3. ^j 2:21b Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Lucas 1:30-31. ^k 2:23 Exodo 13:2,12,15; Bilang 3:13; 8:17 ^l 2:24 Mabasa et a maipa'ka' sa saytin da'ton sa Levitico 5:7; 12:6-8.

²⁵Sin sain, sa Jerusalem, main nin tawon say ngaran na ket Simeon a sya matunong ya tan matulok ya konan Dios. Mantaga'nan nay pakatukid nin nipadles a pakaisalba ran puri na ni Israel. Mampag'uray yay Ispirito nan Dios kona ²⁶ket nipatandaan na kona a kai ya nin mati anggan na'kit nayaynay Cristo nin nipangako' nan Dios. ²⁷Sa nipaninreg nan Ispirito nan Dios, nako ya si Simeon sa sakop nan Timplo. Ket sin ni'ras rayadtaw si Jesus nin mangatua na ta pigaw nin tukiden ray man'ipagwa' nin Gugan-gan nan Dios, ²⁸na'kit naya ni Simeon ket binibi naya. Ket nikisalamat ya konan Dios nin wana, ²⁹“Unuren, tinukid moy pangako' mo kongkon aripen mo, kanya' nin kuntinto akoyna tan taman nin kalapen nakoyna sawanin ³⁰ta na'kit koyaynay Mangingisalba ³¹nin nigagara mon nibaki' para sa sarban tawo. ³²Bara'mo yan tyo' nin mamalaway sa kanakman ran ambo' nin Israelita ta pigaw nin matandaan ra no pa'no sara nin maisalba. Sya anamaet a mamin pakairayo konran Israelita a tutawo mo.”

³³Naka'ngap sara si Maria tan Jose sa nibarita' na ni Simeon maipa'ka' kona ni Jesus. ³⁴Ket binindisyunan nasara ni Simeon, mi'sa wana kona ni Maria a nanay na ni Jesus, “Sitin anak, nitalaga nayan Dios nin mag'in nin pangibwatan nin pisisyay ran Israelita ket abaw saray masida' bana' kona tan main saraynamaet a maisalba bana' kona. Sya a mamin pammatalad konra bale' abaw sara a kumuntra kona ³⁵ket sa wanin, matandaan a iti sa kaarman nin kaisipan ra. Ket si'ka, Maria, say mangyadi' kona, ikabereng mo nin bilang sinurot yay puso' mo nin daga.”

³⁶Sin sain, itaw yan lamang a sayay prupita a say ngaran na ket Ana nin anak naya ni Fanuel a puri na ni Aser. Akulaw yaynan tuloy. Pitoy taon saran nikalamo' nin asawa na ba'yo ya nabalo. ³⁷Walumpulo' tan a'pat a taon nayna tan pirmi yadtaw sa sakop nan Timplo. Awro tan yabi yadtaw nin mampangigalang konan Dios yupa' sa pagkukulasyon^m tan kadadasal. ³⁸Ket sin sain, kinmadani ya anamaet konra ket nikisalamatan nayay Dios nin nangibarita' yan maipa'ka' kona ni Jesus konran sarba ran tawon sitata'gan sa pangingisalba nan Dios konra.

Inmalaki ya si Jesus sa Nazaret

³⁹Sin nayadi' rayna a sarba sigon sa Gugan-gan nan Dios, sinmubli' sarayna sa dirin babali ran Nazaret sa prubinsyan Galilea. ⁴⁰Si anak inmalaki ya ket mampag'in yan magsen, nag'in yan madunong tuloy; ket mantulungan naya lawas nin Dios.

---

^m 2:37 Mabasa a maipa'ka' sa *Pagkukulasyon* sa Glusaryo.

Kalamo' rayan Mangangakay si Jesus sa Bali nan Ama na

⁴¹Tinaon a saray mangatua na ni Jesus ket mako sara kipista sa Pistan Nipanglabasⁿ sa Jerusalem. ⁴²Ket, sin labinrway taon nayna ni Jesus, nayi ya nikipista konra. ⁴³Sin nayadi' anay pista, nibwat saraynan sinmubli' a matua na sa bali ra bale' kai ra tanda' nin nabati' ya sa Jerusalem si Jesus. ⁴⁴Nipa'ka' ran nayi yayna konran raruman kalalamo' ra, kanya' nin nituloy raynay linmalakon nikakaawro mi'sa tiningkap raya konran kukanayon tan katanda' ra. ⁴⁵Ket sin kai raya nadumog, sinubli' rayan tiningkap sa Jerusalem.

⁴⁶Ikatlon awroyna sin na'kit rayadtao sa sakop nan Timplo. Nakatekre' yan kalamo' ran mangangakay nin gan-gan, nin mampangrengé' tan mampanepet ya. ⁴⁷Sarba ran mampangrengé' kona ket naka'ngap sa pakataros tan ubat na. ⁴⁸Sin na'kit rayan itaw ket nabigra' saray matua na ket wana ni nanay na, “Anak ko, mayin a ginwa' moyti komi? Aburido kami anan tuloy ni tatay mo nin mampaningkap komo.”

⁴⁹Ket wana ni Jesus konra, “Mayin a tikapen rako? Ambale', kai moyo para tanda' a matkap a iti ako sa Bali na ni Ama ko?” ⁵⁰Kai ra bale' natarusan a rabay nan irgwen ni Jesus. ⁵¹Ket nayi yayna konran mangatua nan sinmubli' sa Nazaret. Matulok yan tuloy konra.

Si Maria, iti tanan pirmi sa nakem na tan inisip-isip nay sarban mampangyadi'. ⁵²Si Jesus anamaet, tinmuloy yan inmalaki tan nag'in nin madunong tan makapaririket konan Dios tan konran tutawo.

Say Nangibakian nan Dios kona ni Juan a Mammawtismo

Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28

3 ¹Sin ikalabinlimay taon naynan Impirador ni Tiberio sa Roma, si Poncio Pilato a gubirnadador sa Judea, si Herodes^o a mampag'uray sa Galilea, si busat nan si Felipe sa Iturea tan Traconite tan si Lisania anamaet sa Abilinia. ²Si Anas tan si Caifas a Sangkata'gayan nin Padi'. Sin sain nin panaon nibi na nin Dios a minsahi na konan anak na ni Zacarias a si Juan sin itaw ya sa lugar a ambo' nin matawo. ³Kanya' nin kina' na ni Juan a lulugar sa libed nan Ilog Jordan ket pinata-patandaan nasaray tutawo nin pagbabawian raynay duka' a gawa'-gawa' ra tan pabawtismo^p sara ta pigaw nin mapirduna sara.

⁴Siin nin man-gaw'en na ni Juan ket syay nikatukid nin si wana sa nisurat na ni Prupita Isaias a:

“Main li' nin mampangita'wa-ta'way nin mampangipatanda'

ⁿ 2:41 Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si *Pistan Nipanglabas* itaw sa Glusaryo.

^o 3:1 Siti nin *Herodes* ket si Herodes Antipas. Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo.

^p 3:3 *pabawtismo* - O: *pabinyag*.

itaw sa lugar a ambo' nin matawo a wana,
 'Si'kamon tutawo, sadyaan moyoy irarate' nan Catawan,
 patu'riren moyoy dalanan na.

- 5 Tambakan moyoy sarban alog,
 tubagen moyoy sarban talugtog tan purod,
 patu'riren moyoy matiko' a dudalan
 tan patagen moyoy tiba-tibagkol.
- 6 Ket ma'kit nin sarban tawo a pangingisalba nan si ibaki' nan
 Dios.' ”^q

⁷Sin sain, abaw saray tutawon nako pabawtismo kona ni Juan ket wana konra, “Si'kamo a bara'mo nin masirib a ulay! Ani a puon a nako kamodti? Wamoyo anganko a mapal'isan moyoy alakin sager nan Dios. ⁸No rabay moyo a maisalba, ipa'kit moyon mampagbabawian moyoynay kukasalanan moyo, ket naipatukdo' sa sain mangwa' kamon manepag a gugawa'. Andi' moyo nin ilalwan a bana' ta puri nakamo ni Abraham ket, matkap nakamon ipal'is nin Dios sa panunusa na. Ibarita' koyti komoyo, magwa' nan Dios a saytin bubato ket gaw'en na a mag'in nin puri na ni Abraham nin ibi na konray nipangako' na. ⁹Edet, bilang sa sayay mammukan nin kayo a niinsayo nayayna a payakor na nin pukanen ta puuran nay barang kayon ambo' nin mabistay bunga, si Dios ket nasadya' yannan dusawen nakamo.”

¹⁰Sawanin, tinepet ran saray tutawo kona ni Juan, “Ani edet a gaw'en mi?”

¹¹“Wanti e,” ni'bat na. “Si main nin rwa ray aysing, ibi nayay saya konan kasa, tan si main nin kanen, byan nasara anamaet a kasa.”

¹²Pati maningir nin buis ket nako nin pabawtismo kona ni Juan. Tinepetan raya anamaet, “Ser, ani a gaw'en mi?”

¹³Wanan ni'bat, “Andi' kamo maningir nin subra.”

¹⁴Saray itaw nin susundalo' tinepetan rayan lamang, “Si'kami pa edet, ani a gaw'en mi?”

Wana konra, “Andi' kamo nin manglili'mo o mamarsan bula' nin pangwartawan moyo. Kuntinto kamoyna sa swildo moyo.”

¹⁵Pitta'gan raynan tutawoy irarate' nan si nipangako' nin Cristo, kanya' nin man'ipa'ka' ran si Juan ket syaynayti. ¹⁶Ket wana ni Juan konra, “Mambawtismwan katamon ranom bale' si sumubray kongko, mas makapangyayadi' ya a kai ako gapo kumana' nin mangwarwar nin kurdon nin sandalyas na. Ket bawtismwan nakamon Ispirito nan Dios tan nin apoy. ¹⁷Sya li' a manintinsya sa tutawo nin bara'mo yan mangngirik. Ringgasan nayaynan maong a pangirikan ket say irik, ika' na nin iyator sa agamang na, bale' say apa ket ika' na nin puuran itaw sa apoy a kai

gapo nin ma'rep.”¹⁸ Ket maipa'ka' sa abaw et nin bubagay a pinasadya' nasaray tutawo ni Juan sa pangngipatanda' na nin Mabistan Patanda' konra.

¹⁹Sinita nayaynamaet si Gubirnadador Herodes bana' ta man'i'yan naya si Herodias a asawa nan busat na, tan sa abaw a duka' a ginwa' na ²⁰kanya' nin nipapriso naya si Juan. Sa wanin, nalamu'nan et a kukasalanan na.

Say Pammawtismo kona ni Jesus

Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11

²¹Sin ba'yo ya nin napriso si Juan, binawtismwan nasaray abaw nin tutawo, tan si Jesus anamaet ket binawtismwan naya. Kayadi', sin kapresan nay mandumasal ni Jesus, niburwang a langit ²²ket kinmayupa' tan dinumpa' ya konay Ispirito nan Dios a bakas kalapati. Kaaram wanan busis a nangibwat sa langit, “Si'kay anak kon mangkawa-kawa'nanen ko. Napaririketan akon tuloy komo.”^r

Say Purin Nangibwatan na ni Jesus

Mateo 1:2-17

²³Si Jesus, sin nitarana' nay mangyakay, magtulumpulo' a taon nayna.

Ket say tanda' ran tutawo, si ama na ket si Jose.

Si Jose ibat ya sa puri na ni Eli.

Si Eli ²⁴ibat ya sa puri na ni Matat.

Si Matat ibat ya sa puri na ni Levi.

Si Levi ibat ya sa puri na ni Melqui.

Si Melqui ibat ya sa puri na ni Jana.

Si Jana ibat ya sa puri na ni Jose.

Si Jose ²⁵ibat ya sa puri na ni Matatias.

Si Matatias ibat ya sa puri na ni Amos.

Si Amos ibat ya sa puri na ni Nahum.

Si Nahum ibat ya sa puri na ni Esli.

Si Esli ibat ya sa puri na ni Nage.

Si Nage ²⁶ibat ya sa puri na ni Maat.

Si Maat ibat ya sa puri na ni Matatias.

Si Matatias ibat ya sa puri na Semei.

Si Semei ibat ya sa puri na ni Jose.

Si Jose ibat ya sa puri na ni Juda.

Si Juda ²⁷ibat ya sa puri na ni Joanan.

Si Joanan ibat ya sa puri na ni Resa.

Si Resa ibat ya sa puri na ni Zorobabel.

---

^r 3:22 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti: *Nag'in akon Ama mo sawanin.*

Si Zorobabel ibat ya sa puri na ni Salatiel.
Si Salatiel ibat ya sa puri na ni Neri.
Si Neri ²⁸ ibat ya sa puri na ni Melqui.
Si Melqui ibat ya sa puri na ni Adi.
Si Adi ibat ya sa puri na ni Cosam.
Si Cosam ibat ya sa puri na ni Elmodam.
Si Elmodam ibat ya sa puri na ni Er.
Si Er ²⁹ ibat ya sa puri na ni Josue.
Si Josue ibat ya sa puri na ni Eliezer.
Si Eliezer ibat ya sa puri na ni Jorim.
Si Jorim ibat ya sa puri na ni Matat.
Si Matat ibat ya sa puri na ni Levi.
Si Levi ³⁰ ibat ya sa puri na ni Simeon.
Si Simeon ibat ya sa puri na ni Juda.
Si Juda ibat ya sa puri na ni Jose.
Si Jose ibat ya sa puri na ni Jonan.
Si Jonan ibat ya sa puri na ni Eliaquim.
Si Eliaquim ³¹ ibat ya sa puri na ni Melea.
Si Melea ibat ya sa puri na ni Mainan.
Si Mainan ibat ya sa puri na ni Matata.
Si Matata ibat ya sa puri na ni Natan.
Si Natan ibat ya sa puri na ni David.
Si David ³² ibat ya sa puri na ni Jesse.
Si Jesse ibat ya sa puri na ni Obed.
Si Obed ibat ya sa puri na ni Boaz.
Si Boaz ibat ya sa puri na ni Salmon.
Si Salmon ibat ya sa puri na ni Naason.
Si Naason ³³ ibat ya sa puri na ni Aminadab.
Si Aminadab ibat ya sa puri na ni Admin.
Si Admin ibat ya sa puri na ni Arni.
Si Arni ibat ya sa puri na ni Esrom.
Si Esrom ibat ya sa puri na ni Fares.
Si Fares ibat ya sa puri na ni Juda.
Si Juda ³⁴ ibat ya sa puri na ni Jacob.
Si Jacob ibat ya sa puri na ni Isaac.
Si Isaac ibat ya sa puri na ni Abraham.
Si Abraham ibat ya sa puri na ni Tare.
Si Tare ibat ya sa puri na ni Nacor.
Si Nacor ³⁵ ibat ya sa puri na ni Serug.
Si Serug ibat ya sa puri na ni Ragau.
Si Ragau ibat ya sa puri na ni Peleg.
Si Peleg ibat ya sa puri na ni Heber.

Si Heber ibat ya sa puri na ni Sala.
 Si Sala ³⁶ibat ya sa puri na ni Cainan.
 Si Cainan ibat ya sa puri na ni Arfaxad.
 Si Arfaxad ibat ya sa puri na ni Sem.
 Si Sem ibat ya sa puri na ni Noe.
 Si Noe ibat ya sa puri na ni Lamec.
 Si Lamec ³⁷ibat ya sa puri na ni Matusalem.
 Si Matusalem ibat ya sa puri na ni Enoc.
 Si Enoc ibat ya sa puri na ni Jared.
 Si Jared ibat ya sa puri na ni Mahalaleel.
 Si Mahalaleel ibat ya sa puri na ni Cainan.
 Si Cainan ³⁸ibat ya sa puri na ni Enos.
 Si Enos ibat ya sa puri na ni Set.
 Si Set ibat ya sa puri na ni Adan
 tan si Adan ibat ya konan Dios.

Say Panunubok kona ni Jesus Yupa' konan Dimunyo

Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13

4 ¹Sawanin, nibwat yayna sa Ilog Jordan si Jesus nin mampag'urayan nayan Ispirito nan Dios tan nika' naya sa kasan katawu-tawon lugar. ²Itaw, a'pat a pulo' a awro nin sugsgugen nayan magkasalanan nin Dimunyo. Leleg nadstaw, kai ya gapo nin nangan kanya' nin sabant bitil na sin nayadi'. ³Ket wanan Dimunyo kona, “Bana' ta si'kay peteg a Anak nan Dios ket pagbaliwen man tinapay tin bato.” ⁴Bale' ni'bat na kona ni Jesus, “Wana sa Masanton Kasuratan, ‘Ambo' a say kanen tamo' a ikabyay nin tawo.’^s ”

⁵Sumunor, nika' nayan Dimunyo si Jesus sa sayay ata'gay a lugar. Ket itaw, nipatamuraw na kona sa sayay kidem tamo' nin mata a sarban nunasyon sa intiron mundo ⁶tan wana kona ni Jesus, “Ibi ko komoy kayamanan tan pag'uuray sa sain ta sarban sain nibi kongko, ket maibi ko sa si'numan a rabay kon pamyang. ⁷Sawanin, unuren nako, ket maikon mo nga'min.” ⁸Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Wana sa Masanton Kasuratan, ‘Si Unuren a Dios mo tamo' a unuren tan pagsirbyan mo.’^t ”

⁹Sumunor, nika' nayan Dimunyo si Jesus sa Jerusalem ket pina'deng naya sa sangkata'gayan a parti nan Timplo. Mi'sa wana kona, “Bana' ta si'kay peteg a Anak nan Dios, painabo' ka mangibwat iti. ¹⁰Total, wana sa Masanton Kasuratan,

‘Bibilinen nasaran Dios a uanghil na
 nin prutiktawan raka,
¹¹ tan salanggawen raka

^s 4:4 Deuteronomio 8:3   ^t 4:8 Deuteronomio 6:13

ta pigaw nin kai gapo nin masakitan a ayi mo nin say bato.⁷
91:11-12 ”

¹²Ket ni'bat na ni Jesus kona, “Wanadtaw lamang, ‘Andi' ka mangwa' nin padalan nin ipanubok mo konan Uunuren a syay Dios mo.”^u ” ¹³Sin nagwa' naynan Dimunyo a sarban pannukso na kona ni Jesus, nibwat ya ta mana'gan ya anamanan tyimpo.

¹⁴Sin sain, sinmubli' ya si Jesus sa prubinsyan Galilea nin iti a pakayadi' nan Ispirito nan Dios kona. Ket naibantog a maipa'ka' kona sa sarban libed nan siin a lugar. ¹⁵Ket nangyakay ya sa susinaguga nin mampangraywan ra ket rinayo yan sarban tawo.

Kai raya nin Inalilbi' si Jesus sa Babali nan Diri nin Nazaret
Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6

¹⁶Sawanin, nako ya si Jesus sa Nazaret, si babalin inalakyan na. Bilang sa ugali' nan gaw'en, nako ya sa sinaguga sin Awron Painawa. Ket inumdeng ya ta pigaw nin mamasa yan Sarita' nan Dios. ¹⁷Nibi ran basawen nay lulon nin nisurat na ni Prupita Isaias. Binuka' naya sa parti nin wanti a nakasurat:

¹⁸ “Si Ispirito nan Dios mampag'uray ya kongko
ta tinudo' nakon ipatanda' yay Mabistan Patanda' konran pubri.
Nibaki' nakon ibarita' ko konran pa'sar nadakep ran kalaban a
mabulusan sara,
a paandaen saray bulag,
a pag'inawnen saray mangkapaidap

¹⁹ tan narate' anay tyimpon isalba nasaran Dios a tutawo na.”^v
²⁰inulon naya ni Jesus a nakaisuratan, mi'sa naya nisubli'
konan mampagsirbidtaw. Kayadi' sayti, tinmekre' ya. Ket
sarba ran tutawodtaw, nakapastang kona. ²¹Wana konra
sin sain, “Natukid sawanin ti leleg nin manreng'en moyon
binasa.”

²²Sarba ran itaw, rinayo raya tan naka'ngap sara bana' ta say inirgo na ket makapaririket nin reng'en ket wanra, “Kai para a anak naya in ni Jose?” ²³Ket wana ni Jesus, “Pihon ibarita' moyayti kongkon wanra, ‘Duktor, tambaren moy lalaman mo!’ tan ‘Gaw'en mo anamaet iti sa babali mon diri a narng'e' min ginwa-ginwa' modtaw sa Capernaum.’

²⁴Anaod, kasan prupitan maako' sa lugar nan diri. ²⁵Tutuoytin ibarita' ko komoyo: Sin panaon na ni prupita a Elias, grabi a bitil iti sa nasyon tamo sin kai ya rinmapeg nin tuloy taon tan a'nem a bulan. Abaw saray Israelitan bubbayin balo a mangkapaidap, ²⁶bale' ambo' nin konra naya nibaki' nin Dios si Elias no kai konan sayay babayin balo a taga Sarepta a sakop nin Sidon.

^u 4:12 Deuteronomio 6:16   ^v 4:18-19 Isaias 61:1-2

²⁷Sin panaon na ni Prupita Eliseo, abaw saray Israelitan main nin liprusi bale' kasa konray pinaanda' na no kai si Naaman a taga Siria.” ²⁸Ket sin narngel' rayti, sarba ran itaw sa sinaguga, pinasyon sager ra kona. ²⁹Inumdeng sara mi'sa ginuruy-guroy rayan nirikor sa babali ra tan nika' raya sa ta'gay nin purod a nakaipatukduan nan babali ra, ta inabo' rayadtaw kumon. ³⁰Bale' dinmalan ya sa butlay ra si Jesus ket nibwat yayna.

Main nin Pakayadi' na ni Jesus nin Pinalakwan yay Ispiriton Duka'
Marcos 1:21-28

³¹Kaaram, nako ya si Jesus sa Capernaum a sayay syudad sa prubinsyan Galilea ket nangyakay-akay ya konran tutawo no Awron Painawa sa sinaguga. ³²Naka'ngap sara sa pangangakay na ta say pag'iirgo na ket main nin pakayadi'. ³³Ket sayay Awron Painawa a mampangyakay ya si Jesus sa sinaguga, main itaw nin sayay lalakin nasrepan nin ispiriton duka', ket ginmuryaw ya a wana, ³⁴“Ah! Si'ka Jesus a taga Nazaret, ani a kabiangan mo komi? Nako kadi para ta sidaen nakami ana? Tanda' ko no si'no ka. Si'kay si Masantos nin nibaki' nan Dios!”

³⁵Bale' ginan-gan naya ni Jesus a ispiriton duka', wana, “Misasaet ka! Lumakwan ka kona!” Sin sain, nitumba nayan ispiriton duka' a lalaki sa adapan ran tutawo mi'sa linakwanan nayan kai nangno. ³⁶Naka'ngap saray sarban itaw tan wanra sa saya tan saya, “Aninaytin sarita' na? Makapangyayadi' nin tuloy! Mandawan nasaray ispiriton duka' ket lumakwan sara.” ³⁷Anaod, naibantog a maipa'ka' kona ni Jesus sa sarban lugar itaw.

Pinaanda' na ni Jesus a Mumasakit nin Abaw a Tutawo
Mateo 8:14-17; Marcos 1:29-34

³⁸Sawanin si Jesus, nibwat yadtaw sa sinaguga. Nako yadtaw sa bali ra ni Simon. Sin sain, ma'mot yan tuloy a katyangan nan babayi ni Simon, kanya' nin dinawat ran paandaen naya ni Jesus. ³⁹Inumdeng ya si Jesus tan kinadanyan nayay babayi, mi'sa nigan-gan nan kumpa' a amot na. Ket inmanda' yayna, kanya' nin tampor a nibangon ya tan sinirbyan nasara si Jesus.

⁴⁰Sin patpaapon, nika' rasaran tutawo kona ni Jesus a sarban main animan nin masakit. Ket nipababo na ni Jesus a gamet na sa barang saya konra ket napaanda' sara. ⁴¹Anamaet lamang, linmakwan saray ispiriton duka' konran nasrepan ran tawo ket wanran ita'way, “Si'kay peteg a Anak nan Dios.” Bale' inima'no nasara ni Jesus ta tanda' ra a syay Cristo ket kai na nin rabay nin sara a mangibarita' siti.

Mako ya Mangipatanda' si Jesus sa Raruman Lulugar
Marcos 1:35-39

⁴²Sin mangkumalaway ana, nako ya si Jesus sa sayay lugar a matinek. Tiningkap rayan tutawo. Mi'sa sin na'kit raya, pinaed raya ta pigaw nin

kai ya et nin mibwat itaw konra ⁴³bale' wana ni Jesus konra, “Matkap nin ipatanda' koya anamaet sa raruman lulugar a Mabistan Patanda' maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios ta siti a nakaibakian ko.” ⁴⁴Ket nibwat yan nituloy na a nangipatanda' sa susinaguga sa Judea^w.

Saray U'nan Tumutumbok na ni Jesus

5 ¹Sayay awro, itaw ya si Jesus sa rigrig nin baybay nin Genesaret^x. Ket inaribungbungan rayan tutawo ta pigaw nin rumnge' sara sa minsahi nan Dios a man'ipatanda' na. ²Sawanin, main na'kit nan rwa ray baluton nakaduong sa rigrig nin baybay a kasan nakaruran, ta saray main ikon ket inmarawas sara ta man'iwaswas ray eket ra. ³Ket rinmuran ya si Jesus konan ikon na ni Simon tan dinawat nan kumadayo' saran buga' sa abay. Tinmekre' yadtaw si Jesus tan nangyakay ya konran tutawo.

⁴Sin nayadi' yaynan nangyakay, wana kona ni Simon, “Mako atamo sa mataaw ket ipa'leg moyoy eket moyo ta pigaw nin makakalap.”

⁵Ket ni'bat na ni Simon, “Maistro, nikakayabi min nipa'leg a eket mi ket kasa anamaet nakalap mi. Bale' ta wamoyo, inabo' mi anaet.” ⁶Sin nikatkat raynaod a eket ra, gulpi a nakalap ra a rumisang anay eket! ⁷Ket inawesan rasaray kalalamo' ra sa saya et nin baluto a umarak sara ta tulungan rasara. Inmarak saraynaod, ket pinno' ran kuna' a rway baluto a dandani ana nin lumdeg.

⁸Sin na'kit nayti ni Simon Pedro, nanalimukod ya sa adapan na ni Jesus ket wana, “Catawan, kaday'an rako ta saya akon makasalanan!” ⁹Wanti a wana bana' ta pinasyan nipaka'ngap ra sa ka'bawan nin nakalap ran kuna'. ¹⁰Ket pati sara anamaet a katagem na a si Santiago tan si Juan a a'nak na ni Zebedeo, naka'ngap saran lamang.

Bale' wana ni Jesus, “Simon, andi' ka nin masalak! Mangibwat sawanin ket tawoynay pa'sar silayen mo.” ¹¹Sin naiduong raynay baluto ra, linakwanan ray sarba tan nikikalamo' sarayna kona ni Jesus.

Pinaanda' naya ni Jesus a Lalakin Liprusyen

Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45

¹²Sayay awro, sin itaw sara si Jesus sa sayay babali, sukat anan main nin nanna' kona nin sayay lalakin liprusyen. Ka'kit na kona ni Jesus, nigna' sa luta' a rupa nan tinmalimukod sa adapan na ta kidawat yan inganga'do, ket wana, “Maistro, no rabay moyo, magwa' moyo nin maako' rako anamanaet nin tutawo a bilang sa gindat^y.”

^w 4:44 sa Judea - Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana: sa Galilea. ^x 5:1 Si Genesaret a raruman ngaran nan baybay nin Galilea. ^y 5:12 maako' rako...sa gindat - Sa Griego: maparinggas moyoko.

¹³Ket nipababo nayay gamet na konan liprusyen, mi'sa wana, “O', rabay ko. Umanda' kayna!^z” Ket tampor nakasay liprusi na. ¹⁴Ket binibilin naya ni Jesus a wana, “Andi' moyti nin ibarita' sa si'numan, ana edet mako ka konan padi' ta ipadar moy nikapaanda' mo. Mi'sa mangipaida'ton ka sigon sa Gugan-gan nin nibi na ni Moises^a nin mangipa'kit konran tutawo a limpyo kayna.”

¹⁵Wanin man, laloynan naibantog a maipa'ka' kona ni Jesus. Mas inmabaw saray tutawon mako mangrenge' kona tan mapaanda' sa masakit ra. ¹⁶Bale' ugali' na ni Jesus a mako sa lugar a kasan tawo ta pigaw nin dumasal ya.

Pinaanda' naya ni Jesus a Sayay Lupoy

Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12

¹⁷Sin sayay awro anaet, mampangyakay ya si Jesus tan iti kona a pakayadi' nan Dios a makapaanda' yan main nin masakit. Itaw sara anamaet nin mantumekre' a umno ran Pariseo tan mangangakay nin Gugan-gan a nangibwat sa abaw nin lulugar sa Galilea tan Judea, pati sa Jerusalem.

¹⁸Ket rinmate' saray umno ray lulalaki. Awit rayay sayay lupoy nin nakaida' sa idaan na. Naningkap saran padalan ta pigaw nin maisrep raya ket maikadani raya kona ni Jesus. ¹⁹Sin kai raya nin maisrep bana' ta letletan ran tutawo, niyuli' raya sa bubong tan binutbutan ray atep a tisa' sa temben na ni Jesus, mi'sa niuy'oy raya nin iti sa idaan na a kustukusto sa adapan na ni Jesus sa kabutlayan ran abaw nin tawo. ²⁰Na'kit nay kaalakyang nin pagmamatalek ra ket wana konan lupoy, “Amigo, napirduna anay kukasalanan mo.”

²¹Konan siin, wanra sa nakem ran saray Pariseo tan Madudunong sa Gugan-gan ran Judio, “Si'no yayti ket a man'u'na-u'nawan nayay Dios? Anta si Dios tamo' a makapirdunan kukasalanan!” ²²Bale' tanda' na ni Jesus a iti sa kaisipan ra, ket wana konra, “Mayin nin wanin a kaisipan moyo? ²³Kumon ket ‘Mas magwa' nin ibarita' a makalalako kayna, dyan si mapirduna anay kukasalanan mo!’ ²⁴Ket ta pigaw nin matandaan moyo a si'kon si Pinaitawo ket main nin pakayadi' kon mamirdunan kukasalanan iti sa luta’,” wana konan lupoy, “Mibangon ka. Awiten may idaan mo tan sumubli' kayna komoyo.” ²⁵Ket tampor, nibangon yan nabantayan nin sarba tan kinalap nayay idaan na tan nugot ya sa bali ran manraywen nayay Dios. ²⁶Say sarba ket naka'ngap nin tuloy ket rinayo rayay Dios. Awit a li'mo, wanra, “Talagan makapaka'ngap ti nin nangyadi' a na'kit tamo konan sitin awro.”

---

^z 5:13 *Umanda' kayna!* - Sa Griego: *Ruminggas kayna!*   ^a 5:14 Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 14:2-32.

Napaba'yoy Byay nan Sayay Maniningir nin Buis

Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17

²⁷Kayadi!, rinmikor ya si Jesus. Ket na'kit nayay maniningir nin buis a mangaran Levi nin nakatekre! sa upisina na. Wana kona, “Mag'in kan tumutumbok ko.” ²⁸Ket linakwanan nay sarba tan nayi yayna kona ni Jesus. ²⁹Nanadya' yan alakin pakan si Levi sa bali na para kona ni Jesus. Ket abaw saray maniningir nin buis tan raruma et nin tawo a kadungo ran nangan. ³⁰Binalaw-balaw rasara nin saray Pariseo tan saray Madudunong sa Guga-gan nin kalalamo' ra a tumutumbok na ni Jesus. Wanra, “Mayin a kidungo kamo konran maniningir nin buis tan konran raruman makasalanan?” ³¹Bale' si Jesus a inumbat konra nin wana, “Ambo' nin saray marigsa a makatkap nin duktor, no kai edet, saray main nin masakit. ³²Nako akodti sa luta' nin mamagbabawi' konran makasalanan, ambo' nin konra nin kano ket matunong sara!”

Say Piswian nin say Ba'yo tan say Nakaiparmawan

Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22

³³Sawanin, main nin saray wanra kona ni Jesus, “Saray tumutumbok na ni Juan a Mammawtismo, wanin sara anamaet a tumutumbok ran Pariseo, pirmi saran magkulasyon tan dumasal, bale' saray tumutumbok mo, mangan tan minom sara tanan pirmi!”

³⁴Inubatan nasara ni Jesus nin sayay alimbawa' a wana, “Bilang wadi!, saray kumbidado nin bisita sa sayay bansal, kidungo saran mangan leg'an nan iti et nin nubyo konra. ³⁵Bale' rumate' li' a panaon a maikadayo' ya ket no saytaw li', magkulasyon sarayna.” ³⁶Ket wanan lamang ni Jesus a sayay pangngiyarig, “Kasan mamisang nin ba'yon aysing ta pigaw nin itali'neb ya sa ma'ran. No gaw'en in, si ba'yon aysing masida' ya tan si ba'yo nin itali'neb ket kai ya nin maibagay sa ma'ran. ³⁷Wanin lamang, kasan mangikwa nin mampibaliw nin arak sa ma'ran nin katat nin supot a pangangwan ta no gaw'en a wanin, matubrak ya, ket mapirdi a arak tan si katat a pangwan, masida' ya. ³⁸Matkap a say ba'yon arak ket ikwa sa ba'yon pangwan. ³⁹Anamaet, kasan mangrabay sa ba'yon arak no mangnginom saran ma'ran nin arak ta wanra, ‘Mas mataway a ma'ran.’ ”

Say Pisangkinian Maipa'ka' sa Awron Painawa

Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28

6 ¹Ni'san Awron Painawa, manlumabas sara si Jesus sa gagawa!. Saray tumutumbok na, namursing saran rinakay; rinesres ra, mi'sa ra kinusim. ²Ket main nin Pariseo nin itaw a wanra konra, “Mayin nin man-gaw'en moyoy maiyawa' no Awron Painawa?” ³Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Nalingwanan moyoyna palayi a nabasa moyodtaw sa Masanton

Kasuratan maipa'ka' sa ginwa' na ni David nin mismo sin nabitilan yayna tan saray kalalamo' na ta kasaynan abasto ra?^b ⁴Kai para a sinumrep ya sa Bali nan Dios, tan kinalap nay tinapay a nida'ton? Kinnan raytaw say saray pupadi' tamo' a magwa' nin mangan.^c ⁵Ket wana et konra, “Si'kon si Pinaitawo a makapangyayadi' maipa'ka' sa Awron Painawa.”

Pinaanda' naya ni Jesus a Lalakin Nati yay Sayay Takyay na
Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6

⁶Sayay Awron Painawa anaet, nako ya si Jesus sa sinaguga tan nangyakay ya. Main itaw nin lalakin nati yay wanan nin takyay na. ⁷Saray Pariseo tan Madudunong sa Gungan-gan, man'imatunan raya si Jesus no mamaanda' ya kasi mataman no Awron Painawa ta pigaw nin maparsawan rayan sinmubag. ⁸Mataman nin tanda' na ni Jesus a man'isipen ra, wanan lamang konan lalaki, “Mako kadi sa adapan.” Kanya' nin nako ya tan inumdeng yadtaw sa adapan.

⁹Ket wana ni Jesus konra, “Tepetan katamo: Ani a aburuyan nin Gungan-gan no Awron Painawa, tumulong o mamaidap; mamabyay o mangmati?”

¹⁰Ket pinastang nasara nga'min, tan wana konan lalaki, “Ipa'nat may takyay mo.” Tinmulok ya sa wana ni Jesus ket linmimpyo yay takyay na. ¹¹Konan siin, sinmager saran maong a itaw, kanya' nin nag'iirgwan ra no ani a gaw'en ra kona ni Jesus.

Saray Labinrway Apostoles a Sinuyo' na ni Jesus
Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19

¹²Sin sain a panaon, nuli' ya si Jesus sa sayay talugtog ket nikakayabi yadtaw nin dinmasal konan Dios. ¹³Sin buklas ana, kinayaban nasaray tumutumbok na ta namili' yan labinrwa sara a tinawag na anamaet nin apostoles:

¹⁴si Simon a pinangaranan nan Pedro,

si Andres nin busat na,

si Santiago,

si Juan,

si Felipe,

si Bartolome,

¹⁵si Mateo,

si Tomas,

si Santiago nin anak na ni Alfeo,

si Simon nin myimbrow nan partidong pulitika nin Zealot, ¹⁶si Judas nin anak na ni Santiago

tan si Judas Iscariote nin sya li' a magtraidor kona ni Jesus.

^b 6:3 Mabasa et a maipa'ka' sa ginwa' na ni David sa 1 Samuel 21:1-6. ^c 6:4 Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 24:5-9.

Say Ugali' a Kumana' sa Pag'aadi' nan Dios

Mateo 4:23–5:12; Marcos 3:7-12

¹⁷Kaaram, nanaoy sara si Jesus nin namunta sa sayay lalawak ket itaw sarayna yapo'. Abaw sara a itaw nin tumutumbok na tan tutawon nangibwat sa Judea, pati sa Jerusalem, tan sa babali nin Tiro tan Sidon nin iti sa rigrig nin taaw. ¹⁸Nako saradtaw nin mangrenge' kona ni Jesus tan ta pigaw nin mapaanda' sara sa masakit ra. Napaanda' pati saray nasrepan nin ispiriton duka'. ¹⁹Ket say sarba, nipamuspuhan ran makudit raya si Jesus ta main nin kapangyadian nin mangibwat kona nin mamaanda' konran sarba.

²⁰Sawanin, inadap nasara ni Jesus a tumutumbok na ket wana,

“Makarma' kamon si'kamom mangalilbi' a main nin
mampagkurangan moyo

ta mag'in nin ikon moyo a say iti sa Pag'adian nan Dios.

²¹ Makarma' kamom si'kamom makaingar sawanin sa pakatkapan moyo
konan Dios

ta papdaen nakamo li'.

Makarma' kamom si'kamom man-gumereng sawanin
ta rumiriket kamo li'.

²² Makarma' kamo no bana' ta mantumbuken rako nin si Pinaitawo ket
gura' rakamon tutawo, ipwira, pagsari-saritaan rakamo
tan ibarita' ran duka' kamom tawo!

²³No gaw'en ra in komoyo, rumiriket kamom maong ta pinasyan anda'
nin gun-gunan man'isadya' nan Dios komoyodtaw sa langit. Pakatarig'en
kamo ta wanin a ginwa' ran pupuon ra konran prupita nan Dios sin
nu'na.

²⁴ Kado' kamo li' nin mumayaman

ta nagkunswilo kamoynadi sa luta'.

²⁵ Kado' kamom mangkapda' ana sawanin

ta mabitilan kamo li'.

Kado' kamom mariga sawanin

ta gumereng tan mangabet-abet kamo li'.

²⁶ Kado' kamo no raywen rakamon ka'bawan

ta wanin a ginwa' ran puon ra konran mibalu'-balu' nin prupita.”

Say Pigagawa' a Kumana' sa Pag'aadi' nan Dios

Mateo 5:38-48; 7:12a

²⁷Wana et ni Jesus, “Bale' wanti et a ibarita' ko komoyon si'kamom
mampangrenge': Aduen moyo saray kalaban moyo. Gaw'an moyo saran
maabig a mampangura' komoyo. ²⁸Dawaten moyon bindisyunan nasaran
Dios a mangisamba komoyo. Idasalan moyo saray mangrumi' komoyo.

²⁹No main nin manu'pak komoyo, ipatu'pak moyo et a rubari' nin rupa moyo. No main nin mangalap nin para ray'ep moyo, pauryan moyan kalapen naya et a aysing moyo. ³⁰Mami kamo konran kidawat; tan no main wadi' nin mangalap nin no ani a main moyo, andi' moyo nin bawien.

³¹Say rabay moyon gaw'en ra komoyo nin kapada moyon tawo, wanin anamaet a gaw'en moyo konra. ³²No sara tamo' a mampangawa'nan komoyo a kawa'nanen moyo, kai nakamo gun-gunawan nin Dios ta taman nin saray makasalanen ket aduen rasaray mangado' konra.

³³No sara tamo' a gumwa' nin maabig komoyoy gaw'an moyon maabig, kai nakamo gun-gunawan nin Dios; wanin a lamang a ugali' ran makasalanen. ³⁴No saray pa'daman moyo tamo' ket saray tanda' moyon makabayad, kai nakamo gun-gunawan nin Dios; ni saray makasalanen ket pa'daman rasaray kapada ran makasalanen no tanda' ran makabayad sara konra.

³⁵Ana edet, aduen tan gaw'an moyo saran maabig a kalaban moyo. Mama'dam kamon andi' nin milalo sa bayad. No gaw'en moyo in ket gun-gunawan kamon alaki tan maalilbi' a a'nak nakamon si Sangkata'gayan nin Dios. Anaod, si Dios, maong ya taman konran duka' tan malamang kona. ³⁶Matkap a mapainganga'do kamo kapada nan Ama moyo a mapainganga'do ya.”

Say Maipa'ka' sa Pangungukom

Mateo 7:1-5,16-20; 12:33-35

³⁷“Andi' kamo nin mangukom tan manintinsya ta pigaw nin kai kamo anamaet nin sintinsyawan tan ukumen. Manispinsa kamo ta pigaw nin dispinsawen kamo anamaet. ³⁸Mami kamo ket byan kamo anamaet. Anaod, no pa'no kamon mami sa kapada moyon tawo, wanin kamo anamaet nin tubaleen; malaem, sinedsed tan pinno' anggan milapwas.”

³⁹Ket nibarita' nayayti et e ni Jesus nin pangingiyarig: “Matabin naya kasin bulag a kapada nan bulag? Kai, ta pariho saran maikura'bot. ⁴⁰Si mampag'adal anamaet ambo' yan mas ata'gay dyan si maistro na, bale' si sayan nakuston maong a nipag'adal na, makakipada ya konan maistro na. ⁴¹Ambale' a say kasalanan ran kapada mon tawon bara'mon puling tamo' tana a ma'kit mo, bale' kai mo nin mangkaasikaso a bara'mon truson nakasalimbeng ana sa mata mon diri? ⁴²Pa'no mon maibarita' kona, ‘Busat, galten tayay puling mo,’ ni kai ma mangkaasikaso nin galten a bara'mon truson nakasalimbeng sa mata mo? Maong ka wadi!! Galten mo yapo' a kadukaan sa kanakman mo ta pigaw nin makapanita kan kapada mon tawo. ⁴³Wanin ta say mabistan klasin kayo kai nin gumungan duka' a klasi. Say ambo' nin mabistan klasin kayo anamaet, kai nin gumungan mabista. ⁴⁴Anaod, si sayay kayo, maalilbi' ya sa klasin bunga na. Kai

makaputin igos sa kayon arumas^d, o ubas sa kayo nin didiwi. ⁴⁵Kapada sa sain a tawo. Si tawon maabig, maabig a bunga na ta maabig a pinanakem na. Bale' si tawon maraet, maraet anamaet a bunga na ta maraet a pinanakem na. Say iti anaod sa kanakman ket syay lumiwa' sa bebey.”

Say Rway Klasin Mangrerenge' sa Sarita' na ni Jesus

Mateo 7:24-27

⁴⁶Ket nitepet na ni Jesus, “Mayin a tawagen moyokon ‘Uunuren’ no kai kamom lamang nin tumulok sa susarita' ko? ⁴⁷Ibarita' ko komoyoy kapada nan sayay kumadani kongko nin rumnge' ya sa susarita' ko tan tumulok ya sa sayti. ⁴⁸Kapada nay sayay nama'deng nin bali a nangali ya anggan narate' nay bato mi'sa itaw na nipatukdo' a pundasyon. Ket sin bigra' nin linmayos nin maksaw a agos, kai ya gapo nin natege' a bali ta magsen a nikapa'deng na. ⁴⁹Sawanin anamaet, si tawon mangrerenge' tamo' nin kai nayti tukiden, kapada nayay sayay tawon nama'deng nin bali nin kai kinwan nin pundasyon. Ket sin linmayos nin maksaw a agos, tampor nin nayba' ya, kanya' nin nasida' yan liso.”

Say Pagmamatalek a Ma'kit konan Sayay Romanon Kapitan

Mateo 8:5-13

7 ¹Sin nayadi' nayna nibarita' in ni Jesus konran tutawo, sinmubli' ya sa Capernaum. ²Itaw yay sayay kapitan ran sundalo' nan Roma a main nin aripen nan kawa'n nan tuloy, bale' mampagmasakit yan dandani nin mati. ³Sin narng'e' nan sitin kapitan a itaw ya si Jesus, namaki' yan pupangulo ran Judio nin manawat kona nin keen naya paandaen a aripen na. ⁴Kina' rayaynaod si Jesus tan nikedawat saran inganga'do kona nin paandaen nayay aripen nan kapitan a wanra, “Manepeg a tulongan yaytin kapitan ⁵ta kawa'n nan natamon Judio tan namapa'deng ya et nin sinaguga tamo.” ⁶Ket nayi ya si Jesus konra.

Sin adani sarayna sa bali nan kapitan, nangibaki' ya a kapitan nin umno ray amigo nan ibarita' rayti kona ni Jesus, “Ser, andi' kayna nin paabara' nin mako et sa bali mi ta kai ako kumana' a sumrep ka sa bali mi. ⁷Kanya' anamaet nin kai ako nin nag'atribidon nako komo. Sadag anan ibarita' mo, ‘O, limpyo yayna.’ ket lumimpyo yaynay kawa'n nan kon alila' ko. ⁸O, maibarita' in ta mantumulok akon lamang konan si nangikwa kongkodti, tan main nin susundalo' a iti sa pakauray ko. No ibarita' ko konan sayay sundalo' ko, ‘Mako kadtaw e,’ ket mako yaynaod; ket konan saya anamaet ibarita' ko, ‘Mako kadt,’ ket umarak ya kongko. Wanin anamaet a lamang konan aripen ko. No wangko kona, ‘Gaw'en mayti,’ gaw'en ta gaw'en naya anaod.”

^d 6:44 *kayon arumas* - Sa Griego: *tanaman a madiwi*.

⁹Naka'ngap yan tuloy kona si Jesus sin narngel' nayti. Ket inmadap ya konran ka'bawan a mantumumbok kona tan wana, "Ibarita' koyti komoyo, kasa et gapon narngel' kon main nin wantin pagmamatalek mataman kontamon Israelita!" ¹⁰Ket sin nakarate' saraynadtaw sa bali a nibaki', narat'anang rayan limpyo anay aripen.

Pinasubli' nayan Mabyay ni Jesus a Anak nan Sayay Babayin Balo

¹¹Ambo' nin na'teng, nako ya si Jesus sa babali nin Nain. Nayi saray tumutumbok na tan abaw nin tutawo. ¹²Sin adani sarayna sa serpan sa babali, naka'kit saran mako manabon. Si nati, lalaki ya nin kapagkapag a anak nan sayay babayin balo. Pinasyan ka'bawan ran tutawon ibat sa babali a kipanabon. ¹³Sin na'kit naya ni Jesus tin babayi, kina'dwan naya ket wana kona, "Andi' ka nin umakis." ¹⁴Mi'sa, kinmadani ya si Jesus sa kami'nang nan nati tan gina'getan nayay mampangawitan ra kona. Ket, tinumngen saray mampamalatay. Sawanin, wana konan nati, "Arikong, ibarita' koyti komo, mibangon ka!" ¹⁵Nibangon yaynaod a nati tan nag'irgo ya. Mi'sa, wana ni Jesus konan ina na, "Syayna e a anak mo." ¹⁶Sarba ran itaw, linmi'mo saran tuloy ket rinayo rayay Dios nin wanra, "Ay! Rinmate' ya kontamoy sayay makapangyayadi' a prupita nan Dios! Iti ya ta pigaw nin tulongan natamon tutawo nan Dios!" ¹⁷Ket sitin ginwa' na ni Jesus, naibantog ya sa intiron Judea tan sa kalibed-libed nin bubabali.

Say Ubat sa Nakabakian na ni Jesus tan ni Juan a Mammawtismo

Mateo 11:2-19

¹⁸Ket saray tumutumbok na ni Juan, nibarita' ra konadtaw sa priswan a man-gaw'en na ni Jesus. Ket kinayaban nasaray rwa ra konra ¹⁹tan nibaki' nasaran keen ra tepeten kona ni Jesus a wanti, "Si'kayna paraytaw si nipangako' nan Dios a rumate' iti nin mag'adi', o main et nin sakalakon taga'nang mi?"

²⁰Ket sin itaw sarayna kona ni Jesus, wanra kona, "Nibaki' nakami ni Juan nin itepet ti komo, 'Si'kayna paraytaw si nipangako' nan Dios a rumate' iti nin mag'adi', o main et nin sakalakon taga'nang mi?'"

²¹Sin sain, kapresan na ni Jesus a mampamaanda' nin abaw a main nin masakit, mampamalakwan nin ispiriton duka', tan mampanambar nin abaw a bulag ta pigaw nin maka'kit sara. ²²Kanya' nin wanti a ni'bat na konra, "Sumubli' kamo kona ni Juan ket ibarita' moyo kona a sarban na'kit tan narngel' moyo. Maka'kit saray bulag; makalalako saray lupoy; napaanda' saray liprusyen; makarngel' saray telek; napasubli' saran mabyay a nati; tan man'ipatanda' yay Mabistan Patanda' konran pubri. ²³Ket, makarma' yay tawon kai gapo nin maglat a pangungunor na kongko."

²⁴Sin nibwat saraynay nibaki' na ni Juan, inmadap ya si Jesus konran abaw a tutawo ta ibarita' na konray maipa'ka' kona ni Juan a wana, “Sin nako kamodtaw sa lugar a ambo' nin matawo, ani a inilalwan moyon ma'kit itaw? Sayay tawo para a say pinanakem na ket kapada nin talaib a man'irpa-irpay nan siri? ²⁵No kai, ani edet a rabay moyon ma'kit? Sayay tawon nisket nin mabli tan mapustura? Kai, ta saray misket nin mamabli, tan mampipapda' sa byay, sa palasyo sara nin ma'kit. ²⁶Ani edet a rabay moyon ma'kit? Kai para a si sayay prupita nan Dios? O', bale' ibarita' ko komoyo a ambo' yan basta nin prupita. ²⁷Wanan Dios sa Masanton Kasuratan maipa'ka' kona,

‘Si'ko, ibaki' koyan mu'nayna komo a tawo kon mangipatanda' nin maipa'ka' komo ta pigaw nin isadya' nay dalanan mo.’^e

²⁸Ibarita' koyti komoyo: Anaod, kasa et gapon niyanak nin makakipada kona ni Juan. Mataman bale' nin wanin, si sangkaayupaan nin tawo nin makakibiang sa pag'aadi' nan Dios, mas ata'gay ya et dyan si Juan. ²⁹Anaod, abaw sara a inalilbi' ran say man'ipagwa' nan Dios konra ket kusto, pati saray maniningir nin buis, sin nipabawtismo sara kona ni Juan ta nangrenge' sara kona. ³⁰Bale' saray Pariseo tan uabugado sa Gugan-gan, kai ra nin inako' a gagara nan Dios sin andi' saran pabawtismo.”

³¹Ket wana et ni Jesus, “Adti kosara nin ipada a tutawo sawanin? Ani anaod a kapada ra? ³²Kapada ray ua'nak itaw sa plasa nin mii'ritan sara: ‘Ay! Mampanugtog kami bale' kai kamo nin magbayli; anta mangkibereng kami komoyo ket kai kamo anamaet nin mangabet-abet.’

³³O' ta, si Juan, nagkula-kulasyon ya tan kai ya nin ninum-ninom nin arak, ket wamoyo, ‘Nasrepan ya nin ispiriton duka' ket mangkaluang ya!’ ³⁴Sin rinmate' akon si Pinaitawo nin mampangan tan mampinom ako, ket wamoyo, ‘U! Masiba' tan mainom yan arak! Amigo rayan maniningir nin buis tan saray kai nin mantumumbok sa Gugan-gan nan Dios.’ ³⁵Taman nin wanin bale', ma'kit tamo nin kusto a kadunungan nan Dios no kikiten tamo a gawa'-gawa' ran saray mantumulok kona.”

Pinirduna naya ni Jesus a Sayay Babayin Uupaan

³⁶Ni'sa, sinagyat nayan sayay Pariseo si Jesus nin mangapon itaw konra a say ngaran na Simon. Kanya' nin nako ya ket nikedungo ya konra. ³⁷Itaw nin babali, main nin sayay babayin uupaan. Sin natandaan nan itaw yan mampangan si Jesus konra ni Simon, nako yan main nin awit nan mablin banglon si nangwan ket gawa' ya sa baton mantawagen nin

^e 7:27 Malakias 3:1

alabastro. ³⁸Inmakis ya sa dani nin ayi na ni Jesus anggan naturuan nan lwa' na. Ket pinunasan nan sabot na mi'sa na nin inarkan tan inaprusan nin banglo.

³⁹Sin na'kit naytin Pariseo nin nanagyat kona ni Jesus, wana sa nakem na, “No siti ket peteg yan prupita, tanda' na kumon a siti si babayin mampangiyapros nin banglo kona ket saya yan makasalahanan.”

⁴⁰Ket si Jesus nag'irgo ya a wana, “Simon, main pan ibarita' ko komo.” Wanan ni'bat ni Simon, “O' sigi, Maistro.”

⁴¹Wanti a wana ni Jesus, “Main nin rwa ray tawon main nin utang. Say alagan utang nan saya ket limanyasot nin swildon sayay awron pagtatrabaho tan si saya anamaet ket limampulo'. ⁴²Sin kai sara nin makabayad, ininganga'do nasaran nibarita' nan namautang a kai rayayna matkap nin bayadan.” Sinmunor, tinepetan naya si Simon, “Sawanin, si'no konran rwa a mas a pangangado' kona?”

⁴³“Sa angan-angan ko,” wanan ni'bat ni Simon, “sitaw si mas abaw a utang.”

“Kustoy ubat mo,” wana ni Jesus kona.

⁴⁴Sin sain, inmadap ya si Jesus konan babayi, mi'sa wana kona ni Simon, “Isipen mo a maipa'ka' konan sitin babayi. Si'ka, sinagyat nakon makodti sa bali moyo bale' kai nako gapo nin binyan nin ranom nin ipanguyas ayi ko. Sya bale', inuyasan nan lwa' na tan pinunasan na et nin sabot na. ⁴⁵Kai nako nin inarkan nin pangrispito mo kongko bale' sya, kai ya gapo nin sinmawa' nin mangarek nin ayi ko nangibwat sin linmuob akodti. ⁴⁶Ni kai ma nin nipaaprusan mataman nin ladak a ulo ko bale' sya, banglo et a niyapros na sa ayi ko. ⁴⁷Edet, ibarita' ko komo, napirduna ana a abaw nin kasalahan na kanya' nin alaki a ado' nan nipa'kit na. Bale' anamaet, si napirduna sa daite', daite' anamaet a pangangado' nin ipa'kit na.” ⁴⁸Ket wana ni Jesus konan babayi, “Napirduna anay kukasalahan mo.” ⁴⁹Ket saray kalalamo' nan mampangan, wanra sa nakem ra, “Ani yaytin tawo a say kasalahan ket kano wadi' mapirduna na?” ⁵⁰Sin sain, wana anaet ni Jesus konan babayi, “Bana' sa pagmamatalek mo nalibri kayna sa pakadusa, mako kaynan sititinek a kanakman.”

Saray Bubbayin Nanan'ili kona ni Jesus

8 ¹Ambo' nin na'teng mayadi' ti, nako ya si Jesus sa bubabali tan bubaryo nin nipatanda' nayay Mabistan Patanda' maipa'ka' sa pag'laadi' nan Dios. Nayi saray labinrwan apostoles ²tan umno ray bubbayin pinalimpyo na. Sarayti sara: si Maria nin mantawagen nin Magdalena a linwaan nin pito ray duka' a uispirito, ³si Juana nin asawa na ni Cusa nin ata'gay a butang nin tawo na ni Herodes Antipas, si Susana tan saray raruma et nin mampamin say pakatkapan ra ni Jesus.

Si Pangngiyarig Maipa'ka' sa Saka-sakalakon Klasin Luta'

Mateo 13:1-9; Marcos 4:1-9

⁴Ni'sa, gulpi saray tawon umarak kona ni Jesus a nangibwat sa bubabali. Sin nadinep sarayna, wana a sayay pangngiyarig, ⁵“Main nin magtatalon a nako nanabwag nin bini'. Ket sin man'isabwag nay bini', main nin naika' sa dadalanan ket nada'da-da'daan ran tutawo tan kinnan ra nin manuk-manok. ⁶Main anamaet nin naika' sa babato, ket sin tinmubo', nalanes ta makrang a luta'. ⁷Main et nin naika' sa mantubuan nin dikot nin madiwi. Linmambot nin kinmubpal a dikot a madiwi ket nadaeg a tinmubo' nin bini'. ⁸Ket main anamaet nin naika' sa madaem a luta', ket tinmubo' tan gilmunga nin yinasot a barang sayay puon.” Sin nayadi' na nibarita' ti ni Jesus wana et nin maksaw, “Si'kamom manrumnge', adalen moyoyti nin maong.”

Say Gagaran Pangngiyarig

Mateo 13:10-23; Marcos 4:10-25

⁹Ket tinepetan raya si Jesus nin tumutumbok na no ani a pipa'kaan nan si pangngiyarig. ¹⁰Wana, “Si'kamo, man'aburuyan nakamo nin Dios nin matandaan moyoy maipa'ka' sa pag'aadi' na a kai et nin nipatarusan nangibwat sin nu'na. Bale' konran raruma, pangngiyarig tamo' a naibi ta pigaw nin

‘mangka'kit ra man ket kai ran lamang nin ma'kit;
mangkarngel ra man ket kai ra nin mataros.’^f

¹¹Sawanin, wanti a katarusan nan pangngiyarig: Say bini' ket say Sarita' nan Dios. ¹²Say dalan nin naikaan ket saray mampangrengel. Ket si Dimunyo, ipalingwanan na konray marngel ra, bana' ta kai na nin rabay a mamper sara konan Dios tan maisalba sara! ¹³Say luta' a babato, sara a nakarngel nin maririket ran timper a Sarita' nan Dios, bale' nadali' tamo' ta kai nin nakayamot konra. Ket sin main nin pakatukswan, ginurutan rayna. ¹⁴Say luta' nin mantubuan nin dikot a madiwi, sara a mampangrengel nin Sarita' nan Dios, bale' nadaeg a pamper ra nin pakaaburido, nin pipayaman, tan pipariga sa byay iti. Kanya' nin say bunga sa byay ra, pulos nin apa. ¹⁵Ket say madaem a luta' ket saray mampangrengel a nangako' sa Sarita' nan Dios nin main nin maong tan matu'rir a pinanakem. Inmanos saran namper ket mabistay bunga sa byay ra.”

¹⁶“Kasa anaod nin manulsol nin tyo' mi'sa naya nin sakban o ikwa sa sirong nin katri, no kai, ikwa naya sa pangngitukduan ta pigaw nin saray sumrep sa bali ket mapalawayan sara. ¹⁷Anaod, say sarban naiyadi

^f 8:10 Isaias 6:9

sawanin ket matandaan li'. O' a, say sikrito sawanin ket matandaan li' ket maipadar anaod. ¹⁸Kanya' nin asikaswen moyoy pangrerenge' moyon sayti bana' ta si tawon man'ipampususan nan matarusan a narng'e' na, say pakataros na ket malamunan; bale' si tawon kai na rabay nin tarusan, mataman nin say sa angan-angan na ket tanda' na, mag'in nin kasa."

No Si'no saray Ina tan saray Bubsat na ni Jesus

Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35

¹⁹Sawanin, kina' raya ni inay na tan saray bubsat na si Jesus bale' kai raya nin makadanyan bana' sa ka'bawan ran tutawo. ²⁰Kanya' nin main nin nangibarita' kona ni Jesus a wana, "Itaw sara kano sa rikor si inay mo tan saray bubsat mo ta kaingwen raka." ²¹Bale' wana ni Jesus, "Saray rumng'e' tan tumulok sa man'ibarita' nan Dios, ikwinta kosaran ina tan bubsat ko."

Pinatgen naya ni Jesus a Maksaw nin Tribunada

Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41

²²Sayay awro, rinmuran ya sa baluto si Jesus nin kalamo' nasaray tumutumbok na. Wana konra, "Sumaki atamon makodtaw sa rubari'." Ket sinmaki sarayna. ²³Leleg ran manrumipay, nakaka'lek ya si Jesus. Kapingmatan, narat'anan saran tribunada sa taaw; ket mangkapno' yaynan ranom a baluto ra, kanya' nin iti sarayna sa piligro. ²⁴Kanya' nin kina' raya pinukaw si Jesus nin saray tumutumbok na, a wanran niburyaw, "Maistro, Maistro, manlumdeg atamoyna!" Ket nimata ya, mi'sa ginan-gan nan tumgen a tribunada tan alalakin daluyon; ket tinumgen yay bagyo tan tinminek ana. ²⁵Sin sain, wana ni Jesus konra, "Mayin a kasa nin pagmamatalek moyo kongko?" Ket nabagya' tan naka'ngap sara, ket wanra sa saya tan saya "Ani yaytin tawo ta igan-gan na pati bagyo tan daluyon ket tumulok kona?"

Pinalakwan nasara ni Jesus a Rinibu-ribon Uispiriton Duka'

Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20

²⁶Tinmuloy saran sinmaki si Jesus anggan sa lugar ran Geraseno a katben nan Galilea. ²⁷Ket kaarawas ra, sinna' naya si Jesus nin sayay tawon taga sa babali a nasrepan ya nin uispiriton duka'. Lus'ok yaynayti nin na'teng tan kai yayna nin mampugot sa bali ra no kai itaw yaynan mampagpirmi sa pannabunan. ²⁸⁻²⁹Anaod, pirmi nayan serpan nin si ispiriton duka', kanya' nin baruren ran kadina a gamet na tan ayi na. Bale' mabulsot na et ket papalaywen nayan ispirito nin mako sa lugar a kasan tawo.

Bale' sin na'kit nayaynaod si Jesus, tinma'way ya mi'sa ya nin nanalimukod sa adapan na ket wana nin maksaw, "Jesus, Anak nan

Sangkata'gayan nin Dios, ani ket a kabiangan mo kongko? Panginga'do mo ta andi' nako nin padya'dyaen.” Wanin a wana bana' ta ginan-gan nayayna ni Jesus nin lumakwan konan lalaki a ispiriton duka'.

³⁰Ket tinmepet ya si Jesus kona a wana, “Ani a ngaran mo?”

Ket ni'bat nan ispiriton duka' a sinumrep konan lalaki, “Rinibu-ribo.” Wanin a ni'bat na bana' ta abaw sara anaod a ispiriton duka' a nakasrep konan lalaki. ³¹Sawanin, nipainganga'do ran andi' nasara nin gan-ganen nin makodtaw sa priswan nin ubot a pakadusawan ra.

³²Sin sain, main saray abaw nin baboy nin mampangan sa rigrig nin talugtog itaw. Ket nipainganga'do ran uispiriton duka' kona ni Jesus a aburuyan nasara tanan sumrep konran baboy; ket wana mako sarayna edet. ³³Ket linmiwa' sara konan lalaki tan nako sara sinumrep konran baboy. Nangimros saray baboy nin nako sa kikiras ket nirebreb sara nga'min nin nanabo' sa baybay.

³⁴Sin na'kit ran mampangalila' konran baboy a nangyadi', nalayo saran nika' ra nibari-barita' a nangyadi' sa bubabali tan sa bubaryo. ³⁵Ket nagsipako saray tutawo nin kumikit sa nangyadi'. Sin nakarate' saradtaw konra ni Jesus na'kit rayan limpyo anay lalaki nin ibwatan nin uispiriton duka', nin nakatekre' ya sa adapan na ni Jesus. Nakaseket yayna tan limpyoynay kaisipan na ket linmi'mo sara sa nangyadi'. ³⁶Anaod, saray mismon naka'kit, inistu-isturya ra konran rinmate' no pa'no ya nin napaanda' a si nasrepan nin uispiriton duka'. ³⁷Sawanin, saray sarba ran tagadtaw sa libed nan babali ran Geraseno, bana' sa li'mo ra ket dinawat ra kona ni Jesus a mibwat yaynadtaw. Kanya' nin rinmuran sara si Jesus sa baluto ta pigaw nin sumubli' sarayna sa lugar a mampagpirmiwan ra.

³⁸Ba'yo saradtaw nin nibwat, si lalakin ibwatan ran uispiriton duka' ket dinawat na a kikalamo' kona bale' kai naya nin inaburuyan ni Jesus a wana kona, ³⁹“Mako kaynadtaw komoyo ket ibarita' moy sarban ginwa' nan Dios komo.” Ket nibwat yaynay lalaki, nin nibari-barita' na sa intiron babali a makapaka'ngap nin ginwa' na ni Jesus kona.

Say Pagmamatalek na ni Jairo tan nin Sayay Babayi

Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43

⁴⁰Ket nakasubli' sarayna si Jesus sa lugar a mampagpirmiwan ra, ket maririket saray tutawo ta mantaga'nan rayayna. ⁴¹Sin sain, main nin rinmate' nin sayay pangulo sa sinaguga a say ngaran na Jairo. Nanalimukod ya sa adapan na ni Jesus ta nikidawat yan inganga'do a mayi ya kona sa bali na, ⁴²bana' ta si kapagkapag a anak nan babayi a magtaon nin labinrwa ket mangkamati ya. Nayi ya si Jesus kona ket sin adap raynadtaw, nileletetan saray tutawon inmaribungbong kona. ⁴³Sin sain, itaw ya anamaet a sayay babayin labinrway taon anan marges a karirigla na^g, bale' kasan si'numan a makapamaanda' kona.

---

§ 8:43 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti: *ket na'pos anay main na sa paku-pako na nin patambar.*

44 Sawanin, kinmadani yan nako sa gurot na ni Jesus ket kinudit nayay saroy nan aysing na. Ket bigra' anan tinumgen a kadadaya' na. 45 Tinepet na ni Jesus, “Si'noy nangudit kongko?”

Ket sin kasa gapo nin inumbat nin nangako', wana ni Pedro, “Maistro, mayin nin wanin a tepet mo ket ma'kit mo anamaet nin nileletetan saray tutawon man'umaribungbong komo?”

46 Bale' wana ni Jesus, “Main anaod nin nangudit kongko ta naingar kon main nin kapangyadian nin linmiwa' kongko.”

47 Sin nadlaw nan babayi nin tanda' na ni Jesus a ginwa' na, mangingintar yan kinmadani kona.

Mi'sa ya nin nanalimukod sa adapan na tan nag'irgo nin mangkarngel' ran tutawon mampangimaton itaw no mayin nin gina'getan nay seket na ni Jesus. Nibarita' na et a sin ginwa' naytaw ket tampor nin inmanda' ya sa masakit na. 48 Kanya' nin wana ni Jesus kona, “Arikong, bana' sa pagmamatalek mo inmanda' kayna, ket mako kayna nin matinek a kaisipan.”

49 Sin kapresan nay mampag'irgo et ni Jesus, rinmate' yay sayan ibat sa bali na ni Jairo tan wana kona ni Jairo, “Andi' mayna nin mulistyawen et a Maistro ta nati yaynan lamang a anak moyo.” 50 Bale' sin narnge' nayti ni Jesus, wanti a ni'bat na, “Andi' ka nin mapaga; basta magmatalek ka ta mabyay ya anamaet a anak mo.”

51 Sin nakarate' sara sa bali na ni Jairo, kasan raruman niyayi nan linmuob no kai sara tamo' si Pedro, si Juan, si Santiago tan saray mangatua nan anak. 52 Sawanin, sarba ran tutawon narat'anana na ni Jesus itaw ket man'akisan tan man'abet-abetan raya ket wana konra, “Kustoyna in! Andi' kamoyna nin umakis ta kai ya anamaet nin nati; mampa'lek ya tamo'.” 53 Ket kinaka'lisan raya si Jesus nin panuya'-tuya' kona ta tanda' ran nati yaynay anak. 54 Ket gina'getan nay gamet na tan wana nin maksaw, “Anak ko, mibangon ka.” 55 Ket bigra', si anak sinmubli' a inanawa na tan nibangon yaynan tampor. Sin sain, nibibilin na a pakanen raya. 56 Naka'ngap saray mangatua na; ket binibilin nasara ni Jesus nin andi' ra nin ibari-barita' ti nin nangyadi' sa mataman nin si'no.

Say Nipangibaki' na ni Jesus konran Labinrwa

Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13

9 1 Sayay awro, dininep nasara ni Jesus a Labinrwa^h ta pigaw nin byan nasaran pakayadi' nin mamalakwan nin ispiriton duka' tan mamaanda' nin main nin masakit. 2 Mi'sa nasara nibaki' nin ika' ra

^h 9:1 Sarayti a labinrwa nin tumutumbok na ni Jesus nin napili' nan mag'in nin *apostoles*. Mabasa a maipa'ka' sa katarusan nan sarita' a apostol sa Glusaryo.

ipatanda' a maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios tan mamaanda' nin main masakit. ³Binibilin nasara yapo' nin wana, “Sa pako moyo sa lulugar matkap nin kasan awit moyo nin baston, o bag, o kanen, o kwarta, o pisilyan nin aying. ⁴Sa bali nin mamagtuloy komoyo, magmantini kamodtaw anggan mibwat kamodtaw nin lugar. ⁵Ket no kasan mamagtuloy komoyo, mibwat kamo konan siin nin lugar. Sa pibwat moyo, pagpagen moyoy ta'pok sa ayi moyo nin mangipataros a saray tutawo ket madusa sara li'.”

⁶Ket, nibwat saraynay apostoles nin nako sara sa bubaryo nin nipatapatanda' rayay Mabistan Patanda' tan namaa-paanda' saran main nin masakit sa adtiman a kina' ra.

Naguloy Kaisipan na ni Herodes Maipa'ka' sa no Si'no ya si Jesus
Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29

⁷Sin sain, natandaan na ni Herodes Antipasⁱ a sarban mampangyadi'. Nagulo a kaisipan na ta main sara a namarita' a si Juan ket pinasubli' ya nin mabyay. ⁸Wanran raruma ket pinaipa'kit ya si Elias a sayay prupita nan Dios sin saytaw, tan wanra anamaet nin raruma ket saya ya si Jesus konran prupita nan Dios sin nu'nan panaon a sinmubli' nin mabyay. ⁹Bale' wana ni Herodes, “Nipaputol koyaynay ulo na ni Juan a Mammawtismo. Si'no ya in si man-gumwa' nin saytin abaw a bubagay a mangkarng'e ko!” Kanya' nin mapilit yan ma'kit naya si Jesus.

Pinakan nasara ni Jesus a Masurok nin Limanribon Katawo
Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14

¹⁰Sinmubli' saraynay apostoles, ket nibarita' ra kona ni Jesus a sarban nagwa' ra. Sin sain, sinagyat nasaray apostoles na nin mayi kona sa babalin Betsaida nin sara-sara tamo'. ¹¹Sin natandaan ran saray abaw nin tutawo a nibwat sara si Jesus, tinmumbok sara. Inako' nasara ni Jesus nin masibulot a nakem na tan niyakay na konray maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios. Pinaanda' nasara anamaet a main nin masakit.

¹²Sin manyumabi ana, kinmadani saray Labinrwa kona tan wanra, “Maistro, sapa no ibaki' mosaray tutawo nin mako sa kalibed-libed nin bubaryo tan babali ta pigaw nin mangkit saran pagtuluyan tan kanen ra bana' ta iti atamo sa lugar a kasa gapo nin bali.”

¹³Bale' wana ni Jesus konra, “Si'kamoytay mamin ma'kan ra.”

Ket wanran inumbat, “Lima ray tinapay tan rwa ray kuna' tamo' bale' a main kontamo. Pwira no mako kami nin manaliw nin ma'kan para konran sarba nin saraytin tutawo.”

¹⁴Wanin a wanra ta saray lulalaki tana ket main nin limanribo sara.

ⁱ 9:7 *Herodes Antipas* - Sa Griego: *Herodes a Tetrarka*. Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo.

Sin sain, wana ni Jesus nin inumbat, “Patekreen moyo saran nagrupu-grupo nin sililimampulo' a barang saya.” ¹⁵Ket wanin anaod a ginwa' ra, a pinatekre' rasara nin nga'min. ¹⁶Sinmunor, inagwang na ni Jesus a liman tinapay tan saray rwan kuna' mi'sa ya tinmangar sa langit tan nikisalamat ya konan Dios. Ba'yo tinau-tao nayti tan nibi na konran tumutumbok na nin itayak ra konran tutawo. ¹⁷Sarba ra ket nakapangan tan nabsoy sara. Ket say nadinep ra nin natra', labinrway balyag.

Inalilbi' na ni Pedro a si Jesus sya a Cristo

Mateo 16:13-21; Marcos 8:27-31

¹⁸Sayay awro, bukud-bukod nan mandumasal ni Jesus. Iti sara sa dani na a tumutumbok na. Kayadi', tinepetan nasara, “Ani a ibari-barita' ran tutawo maipa'ka' kongko? Si'no ako kano a wanra?”

¹⁹Ket ni'bat ra, “Si'ka kano si Juan a Mammawtismo, bale' main anamaet nin namarita' a si'ka si Elias. Saray raruma et wanra a saya ka kano konran saray prupita nan Dios sin nu'nun panaan a sinmubli' nin mabyay.”

²⁰Ket wana et konra, “Ket si'kamo anamaet, si'no ako sa wamoyo?”

Ni'bat na ni Pedro a wana, “Si'kay Cristo a nipangako' nan Dios.”

²¹Ket binibilin nasaran maong ni Jesus a andi' ra gapo nin ibarita' sa si'numan no si'no ya ²²ta wana konra, “Si'kon si Pinaitawo ket matkap nin mangirangep ako nin abaw nin pammadya'dya'. O' ta ipulisay rako nin saray Mangatuntawo tamo, saray Pupangulon Pupadi', tan saray Madudunong sa Gagan-gan ket patyen ako li'. Bale' sa ikatlon awro ket pasublien nako li' nin mabyay nin Dios.”

Say Maipa'ka' sa Katutumbok kona ni Jesus

Mateo 16:24-28; Marcos 8:34–9:1

²³Sawanin, wana ni Jesus konran sarba, “Si sayay marabay nin mag'in nin tumutumbok ko, matkap a galten nayna sa kaisipan na a karabayan nan bukod. O' a, matkap nayan balatayen a kudos na nin ipulisay nay lalaman nan diri nin inawru-awro ket tumbuken nako. ²⁴Wanin ta si si'numan a say byay nadi tana a mampagawan na, mati ya li' et a lamang, bale' si tawo nin gurutan nay byay nadi bana' sa pammabli na kongko, mabyay ya nin iti konan Dios. ²⁵Ani wadi' a magun-guna nan sayay tawo no maikon nay intiron kayamanan sa babon luta', bale' si byay na a nibayad na sa sain? Kasa gapo! ²⁶Si si'numan nin mangiding'ey a tumutumbok koya nin si'kon si Pinaitawo tan sa akay ko, iding'ey koya li' anamaet no sumubli' akoy na sa kata'gayan ko a syay kata'gayan nan Ama ko tan saray uanghil nin naitalaga kona. ²⁷Ket tandaan moyoyti: Main komoyodti sawanin a sibibyay et li' no si Dios ket ipa'kit nayna a pag'aadi' na.”

Sin Nanguman a Bakas na ni Jesus

Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8

²⁸Sawanin, napalabas a nanglinggo kayadi' na nin nibarita' taw ni Jesus, nitagad nasara si Pedro, si Juan tan si Santiago nin mako dumasal itaw sa sayay talugtug. ²⁹Sin kapresan na a mandumasal ni Jesus, nanguman a bakas nin rupa na, tan say seket na ket nag'in nin makapulag sa puti'. ³⁰⁻³¹Kapingmatan, main anan rwa ray tawon kapada na kaslag ni Jesus nin mangkiirgo kona; sara si Moises tan si Elias. Mampag'irgwan ra a maipa'ka' sa patiti na nin syay plano nan Dios a matkap nin tukiden nadtaw sa Jerusalem. ³²Sin sain, saktan anda' nin elek ra ni Pedro. Ket, sin nakaaram sara, na'kit ray salag na ni Jesus tan saray rway lulalaki a kalamo' nan naka'deng. ³³Sin manlakwanan rayayna si Jesus nin saraytin rway lulalaki, basta ya tana nin nag'irgo nin kai ya yapo' nin nangisip si Pedro a wana, “Ay, Maistro, mabista ta iti atamoyna; mama'deng kamin tulo ray abung-abong; saya para komo, saya para kona ni Moises tan saya para kona ni Elias.”

³⁴Ket sin mampag'irgo ya et si Pedro, bigra' anan main nin gunem nin nanirong konra. Sinakban sara nin sitin gunem ket linmi'mo saray tulo. ³⁵Ket main nin busis nin nangibwat sa gunem a narnge' ra a wana, “Siti a Anak ko a syay Sinuyo' ko. Reng'en moyal!”

³⁶Kayadi' na nin nag'irgo nin busis, na'kit ran tulo a bukod na tana ni Jesus. Leleg a kalamo' raya et si Jesus, kasa gapo nin si'numan a namaritaan ran na'kit ra.

Pinaanda' Naya ni Jesus a Anak a Nasrepan nin Ispiriton Duka'

Mateo 17:14-18; Marcos 9:14-27

³⁷Sin sumunor a awro, sin linmusong sara si Jesus nin nangibwat sa talugtug, sinna' rasaran abaw a tutawo. ³⁸Kapingmatan, main nin sayay lalakiditaw konran abaw nin tutawo a tinma'way nin wana, “Maistro, ka'dwan ma payti si anak kon lalaki ta kapagkapag na! ³⁹Anaod, main nin ispiriton duka' a subli-subli' nin sumrep kona ket tepe' nin serpan naya, bigra' yan umagrang tan mangaridatdat anggan gumura' a bebey na. Paidapen naya tan dandani naya kai ana nin lakwanan. ⁴⁰Nikidawat akon inganga'do konran tumutumbok mo a palakwanan raya, bale' kai ra nin nababaan.”

⁴¹Ket ni'bat na ni Jesus konra, “Abagay kamoyna! Ambale' nin kasan pammemper moyo tan matiko' a pangingsip moyo? Anggan ka'no ako kadi' nin matkap nin kikalamo' tan umanos komoyo?” Mi'sa wana konan lalaki, “I'ras madti a anak mo.”

⁴²Sin mangkumadani yay anak kona ni Jesus, tinumba nayan ispiriton duka' ket pinangimamater naya. Bale' ginan-gan naya ni Jesus a ispiriton

duka' nin lumakwan ya konan anak. Ket pinaanda' naya ni Jesus a anak, mi'sa niparisibi nayayna konan ama na. ⁴³Edet, sarba ran tutawo ket naka'ngap sa sangkaalakyang a pakayadi' nan Dios.

Nibarita' na anaet ni Jesus a Maipa'ka' sa Patiti na

Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32

Ket leleg nin mampaka'ngapan ran tutawo a sarban ginwa-ginwa' na ni Jesus, wana konran tumutumbok na, ⁴⁴“Reng'en moyon maong a ibarita' ko komoyo. Si'kon si Pinaitawo, maipagamet ako konran mag'uray.” ⁴⁵Kai raya bale' nin natarusan ti a nibarita' na ta kai na nin inaburuyan nin Dios a mataros raya. Ket mali'mo saran manepet kona ni Jesus no ani a rabay nan ibarita' konan sitin inirgo na.

Say Pididiskusyon no Si'noy Ibilang nin Sangkata'gayan

Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37

⁴⁶Sawanin, nididiskusyunan ran tumutumbok na ni Jesus no si'no konra a ibilang nin sangkata'gayan. ⁴⁷Bale' tanda' na ni Jesus a iti sa nakem ra, kanya' nin pinakadani nayay sayay anak kona. ⁴⁸Mi'sa wana konra, “Si si'numan a mampangilalaman kongko ket akuen nayaytin maayupa' nin anak, si'koyna a inako' nan lamang. Ket si mangako' kongko, inako' naya anamaet a Dios Ama a namaki' kongko. Kanya' nin si si'numan komoyo a maayupa' a nakem sya a ibilang nin sangkata'gayan.”

Si Kai nin Kumuntra kontamo Kiayon ya kontamo

Marcos 9:38-40

⁴⁹Wana bale' ni Juan kona ni Jesus, “Maistro, main nin na'kit mi nin sayay lalakin man'usaren nayay ngaran mo ta pigaw nin palakwanen nasaray ispiriton duka' sa nasrepan ran tawo ket pinaed miya bana' ta ambo' tamoyan kalamo'.”

⁵⁰Ket wana ni Jesus kona, “Andi' moya awaan ta si kai nin kumuntra kontamo ket kiayon ya kontamo.”

Kai raya nin Inako' si Jesus nin saray Taga Samaria

⁵¹Sin adani anay tyimpo nin iyuli' yayna si Jesus sa langit, nipasaya nayna a nakem na nin mako sa Jerusalem. ⁵²Kanya' nin nangibaki' yan saray nu'nayna nin nako sa sayay babali sa prubinsyan Samaria ta pigaw nin mangisadya' sara nin kami'nan nan mikakayabi. ⁵³Nu'na sarayna anaod, bale' saray tutawodtaw kai raya rabay nin pagtuluyen sa lugar ra si Jesus bana' ta nipasaya nayna a nakem na nin mako sa Jerusalem nin itaw a pangraywan ran Judio. ⁵⁴Sin natandaan ra nin tumutumbok nan si Santiago tan si Juan nin kasan mamagtuloy kona ni Jesus, wanra, “Ser, rabay mo para nin igan-gan min main nin manabo' nin apoy a mangibwat

sa langit ta pigaw nin mapuuran sarayna?” ⁵⁵Ket inadap nasara ni Jesus tan inima'no nasara. ^{9:55-56} nasara. ⁵⁶ Ket - Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti: nasara. Wana, “Kai moyo nin man'amingawen no ani ya in si iti sa rarem moyo! ⁵⁶ Anaod, kai ako nin nakodti ta pigaw nin sidaen a byay ran tawo no kai edet, ta pigaw nin isalba sara.” Ket. ⁵⁶ Ket say ginwa' ra, nako sara tana sa raruman babali.

Say Pakatuga' nin Tumumbok kona ni Jesus

Mateo 8:19-22

⁵⁷Sin sain a iti sarayna sa dalan, main nin sayay lalakin nikiirgo kona ni Jesus a wana, “Mayi ako komo adtiman a keen mo.”

⁵⁸ Ket wana ni Jesus kona, “Mas maong sarayna edet a uayep sa tatalon ta main nin piikapan ran diri tan sara et a manuk-manok ta main nin apunan ran diri ta, si'kon si Pinaitawo, kasa nin bali kon diri a magwa' nin painawnan.”

⁵⁹ Mi'sa wana anamaet ni Jesus konan saya et itaw, “Mayi ka kongko.”

Ket wanan ni'bat, “Ser, no mi'sayna li' ta itabon koya yapo' si tatay mi.”

⁶⁰ Bale' wana ni Jesus kona, “Pauryan mon saray kasa sa sirong nin pag'aadi' nan Dios a mangitabon konran nati ra. Bale' si'ka, mako ka nin ipatandaan moy maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios.”

⁶¹ Sawanin, wana anamaet nin saya et itaw, “Maistro, tumumbok ako komo bale' sumubli' ako yapo' nin patanid itaw komi.”

⁶² Wana ni Jesus kona, “Si tawon bilang sa sayay mampangadado nin lingay anan lingay, kai ya maibagay nin magsirbi sa Pag'adian nan Dios.”

Nibaki' nasara ni Jesus nin Main Pakayadi' a Pitumpulo' tan Rwa

10 ¹Sawanin, namili' ya si Jesus a Uunuren nin pitumpulo' tan rwa' et a tutawo ta pigaw nin ibaki' nasara. Mi'sa nasara pinau'nayna nin sirwarwa sa barang babali tan lugar a keen na li'.

²Sin sain, wana konra, “Abaw saray nasadya' nin masagyat nin sumrep sa Pag'adian. Wanin man, matalag saray mangyayatab, kanya' edet nin idasal moyo konan Dios a syay main nin ikon sa yayataben a mangibaki' ya et nin saray trabahador nin kiyatab. ³Mako kamoyna, bale' pakanda' kamo ta ibaki' katamo nin bara'mo kamo li' nin karniro nin nalibed ran mabayanin atap a uayep bana' ta abaw sara li' a tutawon kumontra komoyo. ⁴Andi' kamo mangi'ras nin pitaka o bag o sapatos; tan andi' kamo paabara' nin kiirgo sa masnaan moyo sa dalan.

⁵Sa adtiman a bali nin luuban moyo, wamoyo yapo', ‘Sapa kumon ta say bindisyon nan Dios ket magkamain konran mampiikap iti.’ ⁶No

---

j **10:1,17** *pitumpulo' tan rwa* - Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana: *pitumpulo'*.

maikana' saran mangrisibi, mangyadi' in, bale' no kai, mag'in nin kasan kakanaan nan siin a bindisyon konra. ⁷Sa balin mangrisibi komoyo, itaw kamo nin magtuloy ket andi' kamo nin mangruba-rubari' nin pagtuluyan. Kanen tan inumen moyoy animan a ipadungo ra komoyo, bana' ta si sayay mampagtrabaho, manepeg a tubaleen ya. ⁸Sa babalin keen moyo a akuen rakamo, kanen moyo no ani a ipadungo ra komoyo, ⁹paandaen moyo saray main nin masakit konan sitaw a lugar, tan ibarita' moyo a adani anay pag'aadi' nan Dios konra.

¹⁰Ket sa babalin keen moyo a kai rakamo nin akuen, mako kamo sa kalsada ket wamoyodtaw, ¹¹'Mataman et say ta'pok nan babali moyo a dinmalit sa ayi mi ket pagpagen mi nin mangipa'kit a si'kamon diri a mangika' nin lalaman moyon diri sa pakadusawan. Sigurado yayti bale': Adani anay pag'aadi' nan Dios.' ¹²Ibarita' koyti komoyo: Sa awro nin paninintinsya nan Dios, mas mabyat li' a dusan ibi na konran tutawo sa sayay babalin kai nin mangako' komoyo dyan sa dusan nibi na konran saray tutawo sa syudad nin Sodoma^k sin nu'nan panaon.

¹³Ay anaod, kado' kamoyna, si'kamon tagadti sa Corazin tan si'kamon tagadti sa Betsaida! O', abaw a mumilagron ginwa' iti komoyo bale' kai moyo nin nagbabawian a kukasalanan moyo. No itaw kumon nin ginwa' in a mumilagro sa Tiro tan Sidon ket na'teng sarayna kumon nin nisulot nin langgutsi tan tinmekre' sa abunsyang a tutawodtaw^l nin mangipa'kit nin pagbababawi' ra sa kukasalanan ra. ¹⁴Sawanin edet, ibarita' ko komoyo, sa Awro li' nin Manintinsya yay Dios, mas mabyat li' a dusa nin ibi na komoyo dyan konran taga Tiro tan taga Sidon. ¹⁵Si'kamo anamaet nin tagadti sa Capernaum, ipa'ka' moyo layin raywen rakamo sa langit! Kai gapo! Kasan sapon itampal rakamo sa impyirno!"

¹⁶Ket wana et ni Jesus konran tumutumbok na, "Edet, saray rumnge' sa minsahi moyo, si'koy rinng'e' ra. Saray kai nin mangako' komoyo, si'koy kai ra nin inako'. Ket saray kai nin mangako' kongko, parihoynan lamang nin kai raya nin inako' a namaki' kongko."

¹⁷Sin sinmubli' saraynay pitumpulo' tan rwa kona ni Jesus, maririket saran tuloy tan wanra, "Uunuren, mataman nin saray ispiriton duka' ket tinmulok sara komi sin nigan-gan misara nin inusar mi a pakayadi' nin nibi mo komi sa pannawag mi nin ngaran mo."

¹⁸Wana konra sin sain, "Na'kit koy nikanabo' na sa nikatalo na ni Satanas nin bilang kimat sa langit. ¹⁹O', binyan katamon pakayadi' nin madaeg moyoy nasakupan nin pakayadi' nan sitin kalaban. Ket kai kamo

---

^k 10:12 Mabasa et a maipa'ka' konran tutawo sa *Sodoma* sa Genesis 18-19   ^l 10:13 Ambo' sarayti nin Judio a tutawo tan say pigagawa' ra ket sangkadukaan a tuloy. Say nipadles ran prupita maipa'ka' sa panunusa konra ket mabasa sa Isaias 23:1-18; Ezekiel 26-28; Amos 1:9-10.

nin mangno mataman no makada'da' kamon ulay o sipitan. ²⁰Wanin man, ambo' ta mapasuko' moyoy ispiriton duka' ket rumiriket kamo, no kai edet, ta nailista a ngaran moyodtaw sa langit.”

Napaririket ya si Jesus nin say Nagwaan ran Tumutumbok na

Mateo 11:25-27; 13:16-17

²¹Bana' sa nibarita' ran nangya-nangyadi' yupa' sa pakayadi' nan Ispirito nan Dios, dinmasal ya si Jesus sa ririket na a wana, “Ama ko a Uunuren sa langit tan sa luta', raywen kata ta kai mo nin nipatandaan konran madudunong tan di-adal nin tutawo a kukatutu'wan, no kai edet, nipatandaan moyti konran saray maayupa'. O' a ta wanin a makapaririket komo, Ama.”

²²Sawanin, wana ni Jesus konran tutawo, “Nipagamet nayna kongko nin Ama ko nin gaw'en tan tandaen a sarba. Kasan makatanda' nin peteg kongko a si'kon si Anak na no kai syan si Ama ko tamo'. Kasa anamaet nin katanda' ya a Ama no kai si'kon si Anak na tan saray pilien kon pangipadaran kona.”

²³Sin sara tanay tumutumbok na a kaadap na ni Jesus, wana konra, “Makarma' kamo ta mangka'kit moyoy bubagay a mampangyadi' sawanin! ²⁴Ibarita' koyti komoyo, abaw saray prupita nan Dios tan uadi' intaw a masulit ran ma'kit tan marnge' ti nin bilang sa paka'kit tan pakarnge' moyo sawanin kongko, ket kai nin nangyadi' ti sin panaon ra.”

Maipa'kit no Pa'noy Mangado' Yupa' konan Sayay Taga Samaria

Mateo 22:34-40; Marcos 12:28-34

²⁵Sayay awro, saya konran abugado sa Gungan-gan a nako kona ni Jesus nin mangusisa' kona. Kanya' nin nitepet na, “Maistro, ani a gaw'en ko ta pigaw nin maga'muran koy anggan-angga nin byay a iti konan Dios?”

²⁶Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Ani a nisurat na ni Moises itaw sa Libron Gungan-gan? Ani a tanda' mo nin man'igan-gan itaw?”

²⁷Ket wanan ubat nan sitin abugado, “Aduen may Uunuren a si Dios mo nin intiron kanakman mo, nin intiron byay mo, nin intiron pakababa' mo tan nin intiron kaisipan mo, tan aduen moy kapada mon tawo a kapada nin pangangado' mo sa lalaman mon diri.”^m

²⁸Wana ni Jesus, “Kusto a ubat mo; wanin a gaw'en mo ket main nin anggan-angga nin byay mon iti konan Dios.”

²⁹Ket sitin saya konran abugado, bana' ta rabay nan sustinyen a iti ya sa katunungan, tinepetan nayaynaet si Jesus a wana, “Si'no a kapada kon tawo nin matkap kon kawa'nanen?”

³⁰Wanan ni'bat ni Jesus a nipadalan sa sayay alimbawa', “Main nin sayay lalakin kapada tamon Israelita nin ibat sa Jerusalem a manlumusong yan

^m 10:27 Deuteronomio 6:5; Levitico 19:18

mako sa Jerico. Ket sinaneban rayan tulisan sa dalan. Sinamsam ray seket na, binalba-balbal raya mi'sa linakwanan rayan mangkamati.

³¹ Sin sain, naibansag a dinmalan yadtaw a sayay padi' a kapada nan Israelita. Ket sin na'kit nayaytaw si mampangirangep nin sakit nin sugat na, pinal'isan nayan nituloy nay nako sa keen na.

³² Main anamaet nin sayay katulungan ran pupadi'ⁿ nin dinmalan itaw. Na'kit nayay tawon binalba-balbal bale' linabasan nayan lamang.

³³ Kaaram, main et nin sayay lalakin linmabas bale' taga Samaria ya. Sin na'kit nayay lalakin mangkapaidap, nanabo' a inganga'do na kona.

³⁴ Kinadanyan naya tan tinambar nan arak tan ladak a sugat na mi'sa na nin binerber. Kayadi', niruran naya konan asno na mi'sa naya niyater sa sayay balin pagtuluyan tan nipaasikaso naya. ³⁵ Sin sumunor a awro, nami yan kwarta^o konan main nin bali tan wana, 'Alilaen maytin tawo ket no magkurang ti sa magastos mo kona, bayadan ko li' no sumubli' ako.' ”

³⁶ Sawanin, tinepetan naya ni Jesus tin abugado a wana, “Si'no kadi' konran tuloy tawon linmabas sa angan-angan mo a main nin pangangado' konan sinaneban ran tulisan?”

³⁷ Wanan ni'bat nin abugado, “Sitaw si nangipa'kit nin inganga'do kona.” Ket wana ni Jesus, “Kusto a wamo. Mako kayna ket mangado' ka nin wanin.”

Pinili' na ni Maria a say Mas Maalaga

³⁸ Nituloy na ni Jesus tan saray tumutumbok na a pako ra sa Jerusalem ket nakarate' sara sa sayay babali. Ket itaw pinagtuloy nasara sa bali ra nin sayay babayi nin say ngaran na ket Marta. ³⁹ Main nin busat na ni Marta a say ngaran na ket Maria. Ket tinmekre' yayti sa danin ayi na ni Jesus ta reng'en nay iyakay na. ⁴⁰ Bale' si Marta, itaw yan pinasyan paga na sa abaw a gaw'en nan pangngisadya' ket nako ya kona ni Jesus tan wana, “Ser, kai moyo layi nin mangkaasikaso a man-gaw'en koyna nga'min nin bukud-bukod a sarban gawa'? Sapa no ibarita' moyo konan busat ko nin tulungan nako anamaet.”

⁴¹ Ket wana ni Jesus kona, “Abagay kayna, Marta. Mangkapagawan mon tuloy a abaw nin bagay. ⁴² Anta sayay bagay tamo' a matkap, ket si Maria, pinili' nayayti ket kai yayna gapo nin maglat kona.”

Say Akay na ni Jesus Maipa'ka' sa Kadadasal

Mateo 6:9-13; 7:7-11

11 ¹ Sayay awro, mandumasal ya si Jesus sa sayay lugar. Kayadi' na nin dinmasal, kinmadani ya kona a saya konran tumutumbok na

ⁿ 10:32 Mabasa a maipa'ka' konran sarayti sa Glusaryo. Mabasa et a maipa'ka' sa rispunsibilidad ran *katulungan ran pupadi'* sa 1 Cronica 23:28-32. ^o 10:35 Say alaga nan siti ket upa' sa rway awron pagtatrabaho.

tan wana, “Maistro, iyakay rakami pan dumasal a bilang sa nipangyakay na ni Juan konran tumutumbok na.”

²Wana ni Jesus konra, “Wanti e no dumasal kamo:

‘Ama, mapagalangan ka kumon nin liso.

Mag'adi' kayna kumon sa sangkamundwan.

³Byan rakami kumon nin makasadag nin kanen^p mi sa inawru-awro.

⁴Pirdunawen rakami kumon sa kukasalanan mi.

Anaod, si'kami, mampirdunawen misara anamaet a mampangwa' nin duka' komi.

Andi' rakami nin iyadap sa mabyat tuloy a panunubok.^q ”

⁵Ket wana et konra, “Bilang wadi', main nin saya komoyo a nako sa bali nan sayay amigo na sa kapiknga' nin yabi tan wana kona, ‘Amigo, pa'daman nako pan magwa' kon ipamakan ⁶ta main nin amigo kon rinmate' nin ibat nagbyahi. Ket kasan maipadungo ko kona.’ ⁷Ket magwa' a i'bat na nin itaw ya sa luob nin bali na, ‘Andi' nako nin isturbwen ta nakatalak yaynay purta mi. Mampida' kami ana nin saray a'nak ko, tan idapen koynay mibangon ta pigaw nin byan katan animan.’ ⁸Ibarita' koyti komoyo, mataman nin kai ya nin mibangon tan mami a main nin bali bana' sa piamigo ra, wanin man no mapasuet yan kadadada' na nin amigo na ket mibangon yan lamang ta pigaw nin ibi nay matkap na.

⁹Kanya' anaod nin, kidawat kamo konan Dios nin say matkap moyo ket byan nakamo. Ituluy-tuloy moyoy manumog kona ket tulungan nakamon manumog sa mantikapen moyo. Kumutana kamo ket pasrepen nakamo. ¹⁰Anaod, sarba ran kidawat, mabyan sara. Sarba ran manumog, makadumog sara; tan sarba ran kumutana, pasrepen sara. ¹¹Bilang wadi', saya kan ama, ani byan man ulay' a anak mo no kidawat yan kuna'?

¹²O, byan man sipitan no kidawat yan salay? ¹³No si'kamo nin tawo nin sikakasalanan ket tanda' moyoy mamin mabistan bubagay konran a'nak moyo, lalo yayna si Ama a itaw sa langit. Ibi ta ibi nayan Dios a Ispirito na konran manawat kona.”

Say Ibwatan nin Pakayadi' na ni Jesus

Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27

¹⁴Ni'sa, mampalakwanen naya ni Jesus a ispiriton duka' nin namaumel konan sayay lalaki. Sin napalakwan nayaynayti, nakapag'irgo yayna a

P 11:3 *kanen* - Sa Griego: *tinapay*. Say tinapay a sangkaimpurtantiwan nin ikabayay sin sain a panaon. Say rabay nan ibarita' iti ket say sarban pakatkapan nan tawo sa byay iti sa mundo. **q 11:4** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket main nin kasuldong nan siti nin wana “ikadayo' nakami konan si sya a Kadukaan” a bilang sa mabasa sa Mateo 6:13.

r 11:11 *byan man ulay* - Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana: *bato a anak mo no kidawat yan tinapay? O, byan man ulay*.

tawon naumel ket naka'ngap sara nga'min a tutawodtaw. ¹⁵Bale' wanran raruma, “Bana' ta si Beelzebul a syay uunuren ran uispiriton duka' ket binyan nayan pakayadi' na, makapalakwan yan ispiriton duka'.” ¹⁶Saray raruma anamaet, sinari' ran dinawat kona ni Jesus a mangwa' yan paka'kitan a sya ket nibaki' nayan Dios.

¹⁷Bale' si Jesus, tanda' na a iti sa nakem ra kanya' nin wana konra, “No si sayay nasyon ket matau-tao tan milalaban saray tutawo na, kai ya nin magnayon. Wanin anamaet, no sa sayay pamilya ket mapuruk-purok nin mikukontra a saya tan saya, misisyay li' a pirat'anan ra. ¹⁸Wanin anamaet kona ni Satanas tan saray kalalamo' na; no mikukontra sara, pa'no a katutuloy nin pag'aadi' na?

Anaod, wamoyo a mamalakwan akon uispiriton duka' yupa' kona ni Beelzebul. ¹⁹No wanin, sara pa a tumutumbok moyo, sa si'no edet nin pakayadi' sara mamalakwan nin uispiriton duka'? Saran mismo a mamatutuo nin abas kamo sa man'iparsa moyo kongko! ²⁰Ket sawanin, ta say pakayadi' kon mamalakwan nin ispiriton duka' ket ibat konan Dios, ipadar nin sayti a rinmate' anay udas nin mag'adi' yaynadi' a Dios.

²¹Si Satanas, bilang yan sayay tawon maksaw a di-armas ket no gwardyawan nayay palasyo na, kai gapo nin mangno a main na. ²²Bale', no si sayan mas maksaw dyan sya ket kalabanan tan daegen ya, galten nan siti a armas nin nagpyawan na ni Satanas, mi'sa na nin taw'e-taw'en a main na.”

²³Sawanin, wana et ni Jesus, “Si si'numan a kai nin kiayon kongko, kuntra ya kongko. Si kai nin kipaninap kongko, mamisisyak ya.”

No Sumubli' yay Ispiriton Duka' konan Tawo

Mateo 12:43-45

²⁴Ket nituloy na ni Jesus nin wana, “No napalakwan yaynay ispiriton duka' a nakasrep sa sayay tawo, mako ya nin mikadaw sa makrang nin lugar nin maningkap nin piikapan na. No kasan ma'kit na ket wana sa nakem na, ‘Sumubli' akodtaw pa sa ibwatan ko.’ ²⁵Ket sumubli' ya anaod tan marate' nayan naringgasan tan nasider. ²⁶Edet, mako ya managyat nin pito ra et nin ispiriton mas duka' et dyan sya mi'sa sumrep saran miikap konan sitaw a tawon ibwatan na. Anaod, mas grabi et li' a kapapa'sar nan siin a tawo dyan sin nu'na.”

Si Tutuon Makarma'

²⁷Sin sain, sin kapresan nan mampag'irgo ni Jesus, main nin sayay babayin tinma'way a wana, “Makarma' ya anaod si ina mo nin nangiyanak tan namasuso komo.”

²⁸Bale' wana ni Jesus, “Mas makarma' ya bale' a mampangreng' tan mantumulok sa man'ibarita' nan Dios.”

Say Nipaningkap nin Milagro kona ni Jesus

Mateo 12:38-42

²⁹Sin man'aribungbungan rayaynan abaw nin tutawo, wanan nituloy ni Jesus, “Si'kamon tutawo sawanin, saktan kadukaan moyo. Kidawat kamon paka'kitan a say pakayadi' ko ket ibat kona nin Dios bale' kasan paka'kitan a ipa'kit komoyo no kai kal-la tamoy kapadan si na'kit a nangyadi' kona ni Jonas^s sin saytaw. ³⁰Say nangyadi' kona ni Jonas ket pammatalad nan Dios konran taga Ninive. Wanin anamaet, say mangyadi' kongko nin si Pinaitawo ket pammatalad nan Dios komoyon tutawo sawanin.

³¹No Awro li' nin Manintinsya yay Dios, mataman nin si Rina a taga Sheba ket magtistigos ya li' a manepeng nin dusawen kamo, ta ibat sa adayo' ket mako na nin reng'en a madudunong nin akay na ni Adi' Solomon. Bale' si'kamo, anta iti yayna sawanin komoyo a mas et a kadunungan na dyan si Solomon ket kai moya gapo nin akuen. ³²No Awro li' nin Manintinsya yay Dios, umadap sara li' a taga Ninive ket ibarita' ra li' a manepeng nin dusawen kamo, ta sara, sin narngel ray nipata-patanda' na ni Jonas, nagbabawi' sara tan ginurutan raynay duka' a pigagawa' ra. Si'kamo bale', iti ya sawanin komoyo a mas atagay et a pakataros dyan si Jonas bale' kai moyo nin man'akuen a akay na.”

Matkap tamon Sigurdwen nin Mapalaway a Kanakman tamo

Mateo 5:15; 6:22-23

³³Nag'irgo yaynaet si Jesus konra a wana, “Kasan si'numan a manulsol nin tyo' mi'sa ikwa naya sa maadin lugar o sakban nayan salop, no kai edet, ikwa naya sa pangngitukduan ta pigaw nin sarba ran sumrep sa bali ket mapalawayan sara. ³⁴Say mata mo anamaet ket bilang tyo' nin lalaman mo. No limpyoy pangngikit mo ket, si intiron lalaman mo bara'mon lison mapalaway ya. Bale' no main nin dipikto, bilang nin si intiron lalaman mo ket nadedleman ya. ³⁵Anaod, sigurdwen moyon say palaway nin mampalawayan kamo ket kai nin mandumedlem iti komoyo. ³⁶Sawanin, no say intiron kanakman moyo ket mapalaway tan kasa gapon madedlem a parti, mapalaway anamaet a intiron kinatawo moyo ket, mapalaway a bilang sa sayay lampadawan nin say salag na mamalaway komoyo.”

Nikapuet nasara ni Jesus a Pupangulo

Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40

³⁷Leg'an nan mampag'irgo ni Jesus, main nin sayay Pariseo nin nanagyat konan mangan itaw konra, kanya' nin nako yadtaw konra

---

^s 11:29 Mabasa a maipa'ka' kona ni *Jonas* sa Glusaryo.

si Jesus tan dinmungo yaynan mangan. ³⁸Bale' naka'ngap yay Pariseo sin naasikaso nan kai na nin tinumbok ni Jesus a ritwal nin manguyas yapo' nin gamet ba'yo nin mangan.^t ³⁹Ket wana ni Jesus kona, “Si'kamon Pariseo, man-gaw'en moyon maong a kaugalian moyo bilang sa pangriringgas moyon rikor nin tasa tan lipong moyo, bale' say kanakman tan pigagawa' moyo ket napno' nin kaaguman tan kadukaan. ⁴⁰Kalawakaw kamo! Ambo' para a si Dios a syay nangwa' nin lalaman tamo ket syan lamang a nangwa' nin kanakman tamo? ⁴¹Kanya' nin palinisen moyo yapo' a iti sa kanakman moyo, mi'sa mangibwat sa malinis a kanakman moyo ket mami kamo konran makatkap, ket malinis kamo anaod.

⁴²Kado' kamoyna, si'kamon Pariseo! Wanin ta man'ibi moyo konan Dios pati say kakapulo' nin mula moyon ipangrikado moyo tamo', bale' mampauryan moyoy mas maalagan ipagwa' nin Gungan-gan bilang say pangwa' moyon mapteg tan say pangangado' konan Dios. Sayti a manepeg nin gaw'en moyo leg'an moyon gaw'en lamang a raruma.

⁴³Kado' kamoyna, si'kamon Pariseo! Wanin bana' ta maalaga komoyoy tumekre' sa tekreaan para konran impurtantin tutawo sa sinaguga tan say pagalang-galangan ran tutawo sa publiko.

⁴⁴Kado' kamoyna! Bilang kamon nanabunan a kasan marka kanya' nin mangkada'da-da'daan ran tutawo ket kai ra tanda' nin nadulingatan^u sarayna.”

⁴⁵Sin sain, main nin saya konran abugado sa Gungan-gan a inumbat kona ni Jesus a wana, “Ser, sa sain a nibarita' mo ket masakitan anamaet a nakem mi a.”

⁴⁶Ket wana ni Jesus, “O', kado' kamoyna anamaet, si'kamo nin abugado! Wanin ta mampabyaten moyoy ipatumbok moyo konran tutawo nin dandani kai nin ma'wit, bale' ni buga' ket kai kamo tumulong.

⁴⁷Kado' kamoyna ta mampangwa' kamon alalakin lapida bana' ta napati sarayna a prupita a saran lamang a nipapati ran saray pupuon moyo. ⁴⁸Mapatnag a kiayon kamo sa ginwa-ginwa' ra ta sara anaod a namapati konran saray prupita, mi'sa si'kamo anamaet a mampangwa' nin mabibistan lapida ra. ⁴⁹Ket si Dios a sangkadunungan ya wana maipa'ka' komoyo, 'Ituloy koy mangibaki' konra nin prupita tan ibabaki' ko ket main sara konray patyen ra tan saray raruma ket duksaen rasara.' ⁵⁰Kanya' nin, si'kamon tutawo konan sitin panaon, tandaan moyo et a lamang nin dusawen ta dusawen nakamon Dios bana' sa nipangmati ran pupuon moyo konran sarba ran prupita nangibwat ana sin pinarsa yaytin mundo, ⁵¹nangibwat sa nipangmati kona ni Abel angga kona ni Zacarias

^t 11:38 Siti nin ginwa' na ni Jesus ket saya yan kasusubag sa kaugalian ran Israelita.

^u 11:44 Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 19:16.

a pinati sa pisa'lean nin altar tan Timplo. O', si'kamon tutawo konan sitin panaon a umbat sa sarban sayti.”

⁵²Wana et ni Jesus, “Kado' kamoynan talaga, si'kamon abugado maipa'ka' sa Gungan-gan, ta ginlat moyo in konran tutawo si bara'mon tumbok sa pakataros sa maipa'ka' sa pakaisalba a mangibwat konan Dios. Si'kamo, kai moyon lamang inako' in a pakaisalba. Wanin et a sidaen moyoy kaisipan ran tutawo ta pigaw nin kai raytin lamang nin mataros.”

⁵³Sin nibwat yaynadtaw si Jesus sa bali, masager sara kona. Ket man'ipampususan raynan saray Pariseo tan Madudunong sa Gungan-gan a mapag'irgo raya maipa'ka' sa nagsikabarang a bubagay, ⁵⁴ta la'wanen raya awa' a magkabiso' ya sa pag'iirgo na ket main nin ipakasalanen ra kona.

Andi' nin Miwadi'-wadi' a Maong ka ta Mailalwan yay Dios

Mateo 10:26-33; 12:32; 10:19-20

12 ¹Leleg nin wanin, saktan ka'bawan raynan tutawon nididinep nin sa ka'bawan ra ket mangkapida'daan sarayna. Sara yapo' a tumutumbok na a kinairgo na ni Jesus a wana, “Pakanda' kamo ta pigaw nin kai nin magkuri komoyo a bilang nin pammakbo ran Pariseo a say piwadi'-wadi' ran maong saran tawo. ²Sarban bara'mon naiyadi a kai nin tanda' sawanin, matandaan li' a lamang sa adapen ta kasan sikrito nin kai matandaan. ³Kanya' nin, animan a nag'irgwan moyo nin sikrito, matandaan li' nin sarba, tan animan a iyanas moyo sa rarem nin kwarto ket maita'way li' sa rikor.

⁴Ket ibarita' ko komoyo, si'kamon uamigo ko, andi' kamo nin mali'mo konran marabay nin mangmati komoyo ta say lalaman moyo tamo' a mapati ra. Mayadi' ket kasaynan raruma et nin magwa' ra. ⁵Ipau'na-u'na koyna komoyo no si'noy manepeg moyon ikali'mo. Si ikali'mo moyo ket si mayadi' ya nin mangmati ket main nin pakayadi' nan mangibantak et sa impyirno. Ibarita' koyti komoyo, si Dios a manepeg nin ikali'mo moyo!

⁶Magwa' saran bintang tamo' a liman manuk-manok. Mataman nin wanin bale', ni saya konra ket kai na nin mampauryan nin Dios. ⁷Balu'-balu' kamoyna! Ultimo et a say sabot moyo sa ulo ket nabilang na. Kanya' anaod nin andi' kamo nin mali'mo bana' ta mas mabli kamon adayo' kona dyan saray abaw a manuk-manok.

⁸Ket ibarita' ko komoyo a si si'numan a mangipatutuo konran tutawo a tumutumbok koya, si'kon si Pinaitawo ket ipatutuo kon tumutumbok koya sa adapan ran uanghil nan Dios. ⁹Bale' si si'numan a mangibudi' konran tutawo a tumutumbok koya, ibudi' ko li' anamaet a tumutumbok koya sa adapan ran uanghil nan Dios. ¹⁰Si si'numan a mag'irgo nin animan a kuntra kongko a si Pinaitawo, mapirduna ya et. Bale' si tawon mamaduka' nin kabistawan nan Ispirito nan Dios, kai ya gapo nin mapirduna.

¹¹ Sa tyimpo a ika' rakamo nin iyadap konran mampag'uray sa susinaguga, o konran iti sa uray, o konran raruma et nin main nin pakauray ta pigaw nin usisaen rakamo bana' sa pammemper moyo kongko, andi' moyo nin kaaburidwan no ani a ibarita' moyo, o no pa'no a i'bat moyo ¹² bana' ta konan sitaw li' nin udas, si Ispirito nan Dios ket iyakay nakamo no ani a manepag moyon ibarita!."

Si Pangingiyarig Maipa'ka' konan Mayaman a Kalawakaw

¹³ Sawanin, main nin saya konran nididinep nin tutawodtaw a nikiirgo kona ni Jesus a wana, "Maistro, bibilinen moya pay busat ko nin ibi nayna a tao ko sa tawir mi."

¹⁴ Ket wana ni Jesus kona, "Ya! Amigo, ambo' in a nakaibakian ko si pag'urayan a pitao moyon tawir moyo." ¹⁵ Ket wana et konran tutawodtaw, "Pakailag kamo maipa'ka' sa apes-apesen moyo! Andi' kamo kumon nin maagom sa animan ta say byay, ambo' nin dipindi sa ka'bawan nin kamamain." ¹⁶ Ket namarita' ya nin sayay pangingiyarig maipa'ka' sa sain a wana, "Main nin sayay mayaman nin abaw nin tuloy a nayatab na. ¹⁷ Ket wana sa nakem na, 'Ani kadi' a mabistan gaw'en ko ta kasaynan mapangaturan ko nin raruman nayatab ko?' ¹⁸ Wana ana et, 'A, maya' pa! Yubaen koy agamang ko tan mama'deng akon mas alalaki nin pangaturan kon yatab tan raruma et nin main ko. ¹⁹ Ket wangko li', "Ay! Abaw ana a nadinep nin niyator kon ikabyay para sa abaw a taon. Painawa akoyna tana, minom, mangan tan mipariga." "

²⁰ Bale' wana nin Dios kona, 'Kalawakaw! Sitin yabi, kalapen koyaynay byay mo. Sawanin, si'noyna a keen nin sain say abaw a nisadya' mo para sa lalaman mo?'

²¹ Wanin a kapapa'sar nan sayay maninep nin kayamanan para sa lalaman na bale' ambo' yan mayaman konan Dios."

Maninep nin Kayamanan Itaw sa Langit

Mateo 6:25-34; 6:19-21

²² Sawanin, wana et ni Jesus konran tumutumbok na, "Kanya' edet nin ibarita' koyti komoyo: Andi' kamo nin umaburido maipa'ka' sa matkap moyo konan sitin byay a bilang sa ikabyay tan sa isket moyo. ²³ Anaod, say pipa'kaan nin byay moyo ket mas ararem dyan say pangangan tan pisisket. ²⁴ Imatunan moyo saray uwak: Kai sara nin mampangmula ni mampangyatab. Kasan agamang ra o mampangaturan ran kanen ra. Wanin man, mambyan nasaran Dios nin ma'kan. Anaod, mas mabli kamo konan Dios dyan saray mumanuk-manok! ²⁵ Anamaet, mapaanro moyo kasi a byay moyo mataman nin sayay udas tamo' no umaburido kamo? ²⁶ No kai moya nin magwa' in nin daite' tamo' nin bagay, mayin a kaaburidwan moyo et a raruma?"

²⁷Imatunan moyo pay kabibista nin buburak nin dikot. Kai nin magtrabaho ni mangabel nin isket ra. Bale' ibarita' ko komoyo, abirno aninay pupustura nin seket na ni Adi' Solomon ta wanin anay yaman na, kai ya et nakapisket nin kapadan bista nan saya sa sain nin buburak. ²⁸Ket no mapasketan nan wanin kabista nin Dios a dudikot a isen sawanin bale' dilap ket magwa' a ipuor tamo' sa syang, mas lalo ana a byan nakamon isket moyo! Aninay kababwan nin pagmamatalek moyo! ²⁹Kanya' nin andi' moyo tana nin pirmin pipanemtem no ani a kanen o inumen moyo tan andi' moyoyti nin pakaaburidwan. ³⁰O' anaod, sain nin bubagay a iti sa nakem ran sarban tutawon kai nin mangalilbi' konan Dios bale', main ya a Ama moyon itaw sa langit nin magtanda' a matkap moyo in nin bubagay. ³¹Ana edet, matkap a say mu'na-mu'na nin iti sa kanakman moyo ket si maiyadilanta a maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios ket ibi na anamaet in nin matkap moyo.

³²Si'kamo nin mampagawan ko, umno kamo tamo'. Wanin man, andi' kamo nin mali'mo ta maririket yan maong a Ama moyon itaw sa langit nin kirama' kamo sa Pag'adian na. ³³Ilako' moyoy main moyo, ket mami kamo konran makatkap sa naglakuan moyo. No wanin a gaw'en moyo, mampaninep kamo itaw sa langit nin kayamanan nin kai nin masida' tan ma'pos, nin kai ra ma'ka' nin mannakaw tan kai ra nin masida' nin insikto. ³⁴Anaod, maninep kamodtaw ta no adti a kami'nan nin mabli komoyo, itaw anamaet a nakem moyo.”

Matkap a Nakasadya' nin Pirmi sa Isusubli' nan Uunuren

³⁵Wana et ni Jesus, “Sumadya' kamoyan si'kamon magsisirbi. Matkap a bara'mo kamon saray ualila' nin nakasili tan nakapadta a lampadawan nin ³⁶mantuma'gan sa iyuyugot nan amo ran ibat sa bansal. Nakasadya' sara ta pigaw nin no rumate' ya ket tumuktok ya sa purta, tampur nin maabryan raya. ³⁷Makarma' saray wanin a ualila' a marate' nasaran amo ra nin nakasadya'. Anaod, ibarita' koyti komoyo a sitin amo, magpripira yan magsirbi konran ualila' na ³⁸mataman no rumate' ya sa kapiknga' nin yabi o no parbangon ana nin padungwen nasaran mangan. Paririketen nasara no nakasadya' sara!

³⁹Tandaen moyoyti: No kumon ket tanda' nan main nin bali no ka'no ya nin mako a mannakaw, siguradon sadyaan naya, ket si mannakaw kai naya nin masrep a bali na. ⁴⁰Kanya' anaod nin, taman nin si'kamo, matkap a sisasadya' kamo nin lawas ta si'kon si Pinaitawo ket bigra' a rumate' ako li' no ka'no nin kai moyo ipa'ka'.”

Si Manakem tan Kapagpyawan nin Ingkargado

Mateo 24:45-51

⁴¹Sawanin, si Pedro, tinmepet ya kona ni Jesus a wana, “Maistro, siin a pangingiyarig, para ya komin tumutumbok mo o para ya sa sarban tawo?”

⁴²Ket wanan ni'bat nin Uunuren a saya yan pangingiyarig, “Edet, si'noy kumana' nin tawo na? Si'noy sayay manakem tan kapagpyawan a alila'? Iyintriga na nin amo na kona a pangangasikaso konran kapada nan alila' tan pammi nin inawru-awron rasyon ran ikabyay. ⁴³Paririketen naya nin amo a wanin nin ingkargado no sa irarate' na ket wanin a mangaw'en na. ⁴⁴Anaod, ibarita' koyti komoyo, pag'inen nayan amo na nin ingkargado sa sarban main na. ⁴⁵Bale' no siin nin ingkargado ket wana sa nakem na, 'Ma'teng ya et nin rumate' a amo ko,' ket sasakit-sakiten nasaray kapada na nin alila', lulalaki man o bubbayi, tan mipapda' yan mangan tan minom anggan mabok ya, ⁴⁶anta main ket, rumate' yay amo na nin kai na gapo nipa'ka' nin rumate' ya. Ket kasan sapon dusawen nayan say makapati nin amo na ket itampal nayan ikalamo' konran kai nin kapagpyawan.

⁴⁷Ket si ingkargado a magtanda' ana sa karabayan nan amo na, bale' kai ya nin sinmadya' o kai na nin ginwa' a man'ipagwa' kona, dusawen nayan maong nin amo na. ⁴⁸Bale' si ingkargado a kai nin magtanda' sa karabayan nan amo na, ket nakagwa' yan subag kona, buga' tamo' a panunusa kona.

Anaod, si sayay binyan nin abaw o nangipyawan nin abaw, mas abaw anamaet a ilalwan kona.”

Bana' kona ni Jesus ket Main nin Pisisisyay

Mateo 10:34-36

⁴⁹Wana et ni Jesus, “Nako akodti sa luta' ta pigaw nin ringgasan koyan apoy a mundo. Ket sapa kumon ta kapresan ana. ⁵⁰Bale' matkap a mangirangep ako yapo' nin dya'dya' ket anggan kai et nin nangyadi', say kaisipan ko ket kai nin makapainawa. ⁵¹Sa wamoyo nako akodti sa luta' ta pigaw nin mitutuno saray tutawo? Kai! Nako akodti ta pigaw nin mapuruk-purok saray tutawo. ⁵²Ket mangibwat sawanin, bilang wadi' sa limay katawo sa sayay pamilya, kuntrawen rasara li' nin tulo a rwa tan wanin ra anamaet nin rwa a kuntrawen rasara li' a tulo. ⁵³Wanin anamaet, saray mitraama, mikuntra sara; saray mitraina, mikuntra saran lamang; si katyangan nin babayi kikuntra ya konan manuyang nan babayi, o si manuyang nin babayi kikuntra ya konan katyangan nan babayi.”

Pilien a say Matunong sa Adapan nan Dios

Mateo 16:2-3; 5:25-26

⁵⁴Wana anamaet ni Jesus konran abaw nin tutawodtaw, “No ma'kit moyon mangkumubpal a gunem sa panrupan, tampur a wamoyo, 'Rumapeg kadi!' Ket rinmapeg yan page'. ⁵⁵No maingar moya anamaet a sirin timog wamoyo, 'Pinasyan amot kadi!' Ket pinasyan amot nin page'.

⁵⁶Si'kamon mampimaung-maong! Mataros moyoy pipa'kaan nin bakas nin luta' tan nin langit, ket sukat a kai moyo nin mataros a pipa'kaan nin mampangyadi' sawanin nin panaon?

⁵⁷Edet, magdisisyon kamo no ani a matunong sa adapan nan Dios.

⁵⁸Bilang wadi', no main nin mangidimanda komo ket i'ras naka sa husgado, kiariglo kaynan tampor mintras nin iti kamo et sa dalan, ba'yo ka nin maiyadap sa kurti, ta no kai, ipasuet nakan i'ras konan hwis, mi'sa ipagamet nakan hwis konran pulis ket ipriso raka. ⁵⁹Ibarita' koyti komoyo, buruken rakadtaw sa tana a mabayadan mo a sangkaultimwan nin sintabos a multa mo.”

Si Pangingiyarig Maipa'ka' konan Kayon Igos a Kai nin Gumunga

13 ¹Sin sain, main nin tutawodtaw nin nangibarita' kona ni Jesus nin maipa'ka' konran umno ray taga Galilea a nipapati na ni Pilato leleg ra nin mampangida'ton nin pinatin uayep konan Dios ket nailawok a daya' ra sa daya' nin da'ton ra. ²Ket wana ni Jesus konra, “Man'ipa'ka' moyo para nin mas mabyat a kasalanan ran saraytaw nin pinati dyan saray raruman taga Galilea bana' sa wantaw nin nikapati ra? ³Ibarita' ko komoyo a ambo' nin wanin! Ket si'kamo, no kai moyo nin gurutan a pagkakasalanan moyo, madusa kamo ket mati kamon lamang nin bilang konra. ⁴Saya et, saray labinwaloy tawon nati nin nadag'anan nan latudi nin itaw sa Siloe, sa wamoyo, mas makasalanan sara dyan saray kapada ran mampiikap sa Jerusalem? ⁵Ibarita' ko komoyo a ambo' nin wanin! Ket si'kamo, no kai moyo nin gurutan a pagkakasalanan moyo, madusa kamo ket mati kamon wanin lamang konra.”

⁶Ket wana ni Jesus konra a sayay pangingiyarig, “Si sayay tawo ket main nin mula nan igos sa luta' na. Ni'sa, kina' na nin kinikit no main nin bunga na, ket kasa gapo nin na'kit na. ⁷Kanya' nin, wana konan si mangngalila', ‘Ya! Tuloy taon koynan mampakodti mangkit nin bunga nan sitin puon, ket anggan sawanin kasa et gapo. Pukanen maynayti ta mangukupa ya tamo' nin lugar.’ ⁸Ket wanan sitin mangngalila', ‘Ser, palabasen ta yapo' a sayay taon ta sukaden koy libed nin puon na tan kwan yan gwano. ⁹No gumunga ya li' no sumunor a taon, maong, ket no kai, saytaw yayna li' nin pukanen.’ ”

Sa Awron Painawa, Pinaanda' naya ni Jesus a Babayin Bukot

¹⁰Sayay Awron Painawa, anamanaet ket mampangyakay ya si Jesus sa sayay sinaguga. ¹¹Sin sain, main itaw nin sayay babayi nin labinwaloy taon naynan mangkapaidap ta nasrepan yan ispiriton duka'. Kanya' nin ginmukot ya tan kai nayayna gapo nin maitarindeg a gurot na. ¹²Sin na'kit naya ni Jesus, kinayaban naya, mi'sa wana, “Mangibwat sawanin limpyo kayna.” ¹³Nipababo na ni Jesus a gamet na konan si babayi ket,

sin sain, tampor nin naitarindeg nay lalaman na kanya' nin rinayu-rayo nayay Dios.

¹⁴Sawanin, masager yay pangulo sa sinaguga bana' ta sa Awron Painawa na ginwa' in ni Jesus ket wana konran tutawo, “Main nin a'nem a awron matkap a mag'ubra. Sa saytaw nin awro kamo makodti nin patambar ambo' no Awron Painawa.”

¹⁵Ket wanan ni'bat ni Jesus nin Uunuren kona, “Maong kamo wadi! Kai para a say barang saya komoyo mataman no Awron Painawa ket usbagen moyo sara sa nakaipugedan ray ayep moyo ta ika' moyo sara nin painumen? ¹⁶Siti nin babayi, a nangibwat anaod sa puri na ni Abraham, ket pinagmasakit naya ni Satanas sa luob nin labinwaloy taon. Ambo' para nin manepag a pa'sar balukasan ya anamaet mangibwat sa masakit na sa Awron Painawa?” ¹⁷Sa sain a nibarita' na ni Jesus, sarba ran kuntra kona ket napading'eyan sara. Bale' maririket saray raruman tutawodtaw bana' sa sarban bubagay nin makapaka'ngap a ginwa-ginwa' na.

Say Pangangkay nin Maipa'ka' sa Iyadilanta nin Pag'aadi' nan Dios

Mateo 13:31-33; Marcos 4:30-32

¹⁸Ket nituloy na ni Jesus a pangangkay na. Wana, “Pa'noy pag'aadi' nan Dios? Adti nin maiyarig? ¹⁹Say iyadilanta nin pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa sangkadaitean nin bikoy nin mustasa a nika' na nimula nin sayay tawo sa pukok na. Tinmubo' ya anggan nag'in yan kayo ket nipugaran ran mumanuk-manok a susanga na.”

²⁰Wana et ni Jesus, “Ani et a pangiyarigan ko sa pag'aadi' nan Dios? ²¹Say pakaitayak nin akay maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios ket maiyarig et sa pammakbo. Nilawok nan sayay babayi a daite' nin pammakbo sa rwampulo' a salop nin arina ket kinumbo yay intiron minasa na.”

Si Akipot a Purtan Mako konan Dios

Mateo 7:13-14, 21-23

²²Nituloy ra ni Jesus a pako ra sa Jerusalem ket sa nadalanan ran bubabali tan bubaryo, tinumge-tumgen saran nangyakay. ²³Sawanin, main nin nanepet kona ni Jesus a wana, “Ser, umno sara tamo' para a maisalba nan Dios?”

Ket wanan ni'bat ni Jesus konran tutawo, ²⁴“Gaw'en moyoynay anggawan nin mababa' moyon makasrep sa akipot nin purta nin mako sa anggan-angga nin byay. Ibarita' koyti komoyo: Rumatel' li' a panaon nin abaw saray masuet nin sumrep bale' kai sara nin makasrep. ²⁵Nisada' nayayna li' a purta nin main nin bali ket, si'kamo itaw kamo tana sa rikor, mantumuktok kamon mampangumbinsi a wamoyo, ‘Ser, pasrepen rakami pa.’

Ket si ubat na komoyo, ‘Andyak ta kai katamo nin katanda' tan kai ko nin tanda' no adti a ibwatan moyo.’

²⁶Ket wamoyo, 'Nakadungo rakamin nangan tan ninom, tan nangyakay kadtaw et sa lugar mi.'

²⁷Bale' i'bat na, 'Kai kamo nin makakibiang iti, si'kamon sarba nin gumu-gumwa' nin duka! Kumadayo' kamo kongko!'

²⁸Ket umasisit kamo tan ngumaretenget a ngipen moyo bana' sa pakapaidap. Anaod, ma'kit moyo saradtaw si Abraham, si Isaac, si Jacob tan sarba ran prupita nan Dios sa Pag'adian na, ket si'kamo bale', mampalakwanen kamo ket kai kamoyna gapo nin makasrep.

²⁹Main anamaet nin tutawon kipunsyadtaw sa Pag'adian nan Dios nin mangibwat sa panrupan tan sa baytan, wanin et sa bagatanan tan sa amyanan. ³⁰Anaod, main saray tutawon mipaayupa' sara sawanin ket maita'gay sara li', tan main sara anamaet a mipata'gay sara sawanin ket maikayupa' sara li'."

Say Pangangado' na ni Jesus konran Taga Jerusalem

Mateo 23:37-39

³¹Konan siin et a lamang a udas, main nin Pariseo nin nako kona ni Jesus a wanra, "Mibwat kaynadi yapo' ta rabay naka kano nin ipapati ni Adi' Herodes Antipas."

³²Ket wanan ni'bat ni Jesus, "Mako kamo konan siin nin tawon bara'mon alimutang a matakatika tan ibarita' moyo kona a wangko a sawanin tan no dilap ket ituloy ko et a lamang a mamalakwan nin ispiriton duka' konran nasrepan ra tan mamaanda' nin main nin masakit. Ket sa ikatlon awro, mayadi' koyna a gawa' ko. ³³O' a, kanya' nin ituloy koy pako ko sa keen ko sawanin, no dilap tan angga et no kamakarwa bana' ta adti et anaod a lugar nin pangmatyan konan sayay prupita nan Dios no kai itaw sa Jerusalem?

³⁴O si'kamon taga Jerusalem, patye-patyen moyo saray prupita tan kudas-kudasen moyo saran patyen a tutawo nan Dios a ibaki' na komoyo! Ni'no koyna sinari' nin dinepen katamon bilang sa pananayakop na sa sirong nin pakpak nan inan manok konran siwsiw na. Bale', si'kamo, andi' kamo! ³⁵Anaod, pauryan nayayna nin Dios a lugar moyo! O' ibarita' koyti komoyo, kai rakoyna nin ma'kit angga nin rinmate' ana a panaon nin maibarita' moyo a wanti, 'Binindisyunan nayan Dios a nibaki' na nin manrumate' anadi sawanin kontamo!'v "

U'nawen a say Mamin Kaabigan sa Awron Painawa

14 ¹Saya anamanaet nin Awron Painawa, sinagyat ya si Jesus nin mangan sa bali nan sayay pangulo ran Pariseo. Ket man'imatunan rayan itaw no ani a gaw'en na. ²Anaod ta itaw ya sa dani na a sayay

lalakin umna-umna a lalaman na. ³Ket tinepetan nasara ni Jesus a Pariseo tan saray abugado sa Gungan-gan a wana, “No paandaen nayan sayay tawo a sayay main nin masakit no Awron Painawa, subagen na kasi a Gungan-gan, o kai?”

⁴Nititinek sara tamo' bale'. Sin sain, nipababo nay gamet na ni Jesus konan lalaki ket inmanda' ya, mi'sa pinaugot nayayna sa bali ra. ⁵Kayadi' sain, wana ni Jesus konran saray abugado tan saray Pariseo, “Bilang wadi' a main komoyo a si anak na o si baka na ket nanabo' ya sa bubon, kai naya kasi nin arwasen nin tampor mataman no Awron Painawa?”

⁶Ket kai sara nin naka'bat konan tepet na.

Maipa'ka' konan Sayay Maayupa' a Nakem tan Mapanan'ili

⁷Sin sain, naasikaso na ni Jesus a main konran saray sinagyat a pinili' ran tekrean a para konran saray ata'gay nin tutawo. Kanya' nin wana konra, ⁸“Bilang wadi' ket sinagyat ka sa sayay bansal, andi' ka nin tumekre' sa tekrean a para konran saray ata'gay nin tutawo, ta bangli' no main nin sayay sinagyat nin mas ata'gay nin tawo dyan si'ka. ⁹Ket si nanagyat ika' naya nin patekrean sa mantekrean mo tan wana komo, 'Para konan sitin tawo ya in nin tekrean.' No wanin ket mading'eyan ka nin erpe-erpes nin mako sa rigrig.

¹⁰Ana edet, no main nin managyat komo, itaw ka sa rigrig tumekre' ket keen naka li' nin namabansal nin ibarita' na komo, 'Amigo, taynadtaw e tumekre' sa naisadya' nin tekrean!' Konan siin ket mapagalangan ka sa adapan ran kadungo mo.” ¹¹Anaod, si mangita'gay nin lalaman nan diri, maikayupa' ya li' ket si mipaayupa', maita'gay ya li'.

¹²Sawanin, wana anamaet ni Jesus konan Pariseo a nanagyat kona, “No manadya' ka para sa sayay pakan, ambo' nin saray uamigo mo, bubsat mo, kukanayon mo, tan saray mumayaman nin kabaraybay moy sagyaten mo, ta masagyat raka li' anamaet ket natubale' kayna. ¹³Ana edet, no mamakan ka, maong anan saray pubri, pilay, bulag a sagyaten mo. ¹⁴Ket makarma' ka li' ta kai sara nin makatubale', bale' si Dios tubaleen naka li' no pasublien nasarayna nin mabyay a mapteg.”

Si Pangingiyarig Maipa'ka' sa Ubat sa Nikasagyat sa Punsya

Mateo 22:1-10

¹⁵Sin narnge' nayti nin saya konran saray kadungo na ni Jesus nin mampangan, wana kona, “Makarma' saray makakidungon mangan itaw sa Pag'adian nan Dios!”

¹⁶Ket wanan ni'bat ni Jesus a nipadalan na sa sayay pangingiyarig, “Main nin sayay mamapunsya ket abaw saray sinagyat na. ¹⁷Sin narate' anay awron punsya, nipakayaban nasaray sinagyat konan katulong na a wana konra, 'Kamoyna ta nakasadya' ana nga'min.' ¹⁸Bale' sarba ra main

nin bada'nan. Wanan nu'na, 'Nakasaliw akon luta'. Matkap nin keen koya bisitawen. Kidawat akon dispinsa.' ¹⁹Wana anamaet nin saya, 'Nanaliw akon mapulo' ray damulag. Keen kosara nin sarien nin ipangadado. Kidawat akon dispinsa.' ²⁰Wana nin saya et, 'Kayadi' ko tamo' nin nikasal kanya' nin kai ako nin makapika.'

²¹Sin sain, sinmubli' yaynay katulong tan nibarita' naytin bubada'nan ra konan amo na. Sawanin, sabant sager nan amo kanya' nin ginan-gan nayay katulong nin wana, 'Madali' ka, mako ka sa palingki, sa plasa tan sa kukalsada ta i'ras mosaradi a pubri, a bulag tan pilay.' ²²Ket kaaram, sinmubli' yaynaet a katulong konan amo na tan wana, 'Ser, ginwa' koynay nigan-gan mo kongko, bale' abaw et a bakantin tekrean.' ²³Ket ni'bat nan amo konan katulong, 'Mako ka edet sa dudalan ta pasueten mosaray tutawo nin makodti ta pigaw nin mapno' yay bali ko ²⁴ta ibarita' koyti komoyo, ni si'numan konran saraytaw saray nu'nan sinagyat nin nagbada' ket kai nin makataway sa nisadya' ko.' "

Matkap nan Ipolisay nin Sayay Tumutumbok a Mabli kona
Mateo 10:37-38

²⁵Sa nipangituloy na ni Jesus nin mako sa Jerusalem, pinasyan ka'bawan ran tutawon nayi kona. Sin sain, inmadap ya kontra ket wana, ²⁶"Si si'numan a marabay nin tumumbok kongko nin mas alaki a pangangado' na konran mangatua na, asawa na, a'nak na, bubsat na, tan taman sa lalaman nan diri dyan sa pangangado' na kongko, kai ya nin magwa' nin mag'in nin tumutumbok ko. ²⁷O' ta si tawon kai nin pa'sar mamalatay nin kudos na nin ipolisay na a sarban mabli kona, kai nan lamang nin magwa' a mag'in nin tumutumbok ko.

²⁸Anaod, si si'numan nin tumumbok kongko ket matkap a bilang yan sayay mampagplanon mama'deng nin bali. Kwintawen na yapo' a magastos na ta pigaw nin matandaan na no sumadag a kwarta na nin ipangyadi' konan bali ²⁹ta sali' no mayadi' na nin maipa'deng a pundasyon, kai nayayna nin maituloy ket sarba ran maka'kit kaka'lisan raya ³⁰nin wanra, 'Ya, siin a tawo, nama'deng ya ket kai naya nin nayadi'.'

³¹Wanin anamaet, no girawen yay sayay adi' a main nin mapulo' a ribon sundalo', ket si adi' a mangira kona ket main anamaet nin rwampulo' a ribon sundalo' na, siguradon isipen na yapo' tan adalen na no mababa' rasaran labanan nin mapulo' a ribon sundalo' na a rwampulo' a ribon sundalo' nan kagira na. ³²Ket no wadi' a kai ra nin mababa', mintras a kai sara et nin inmintra a kalaban, mangibaki' yaynan mangilalaman kona nin mangibarita' konan si saya et nin adi' no ani a matkap nan gaw'en ta pigaw nin mituno sara. ³³Edet, no kai nin gurutan nin si'numan a sarbaynan main na, kai ya magwa' nin mag'in nin tumutumbok ko."

Mateo 5:13; Marcos 9:50

³⁴“Anaod, say asin, maalaga; bale' no tinmab'ang ana, kai ana gapo nin maisubli' a taway nin ma'sin. ³⁵Kasaynan sirbi mataman tanan usaren sa luta' o gaw'en nin gwano ket ibantak ana. Si'kamom manrumnge', adalen moyon maong tin narngel moyo.”

Say Ririket Bana' sa Nikadumog konan Sayan Nabarang*Mateo 18:12-14*

15 ¹Sawanin, abaw saray maniningir nin buis tan saray raruman bantog nin makasalanan a nako nin inmaribungbong kona ni Jesus ta pigaw nin mangrengel saran uakay na. ²Ket main itaw nin Pariseo tan Madudunong sa Gugaan-gan a bere-bere nin wanra, “Ya, sitin tawo ket akuen nasaray tutawon makasalanan ket kidungo ya et nin mangan konra!”

³Bana' ta wanin, nibarita' nayayti ni Jesus nin pangngiyarig: ⁴“No wadi' ta main nin saya komoyo a main nin sanyasot a karniro, mi'sa nabarang yay saya, piho nin ibati' nasaray syam a pulo' tan syam itaw sa mampamasturan na, ta keen naya nin tikapen taw si saya nin nabarang anggan madumog naya. ⁵Mi'sa, no nadumog nayayna, balatayen nayan siririket nin isubli' nayayntaw sa kami'nan ra. ⁶Ket no rumate' yadtaw sa bali ra, kayaban nasaray uamigo na tan kukabaraybay na a wana, ‘Rumiriket a saya tan saya kontamo ta nadumog koyaynay nabarang nin karniro ko.’” ⁷Ket wana et ni Jesus, “Ibarita' koyti komoyo, wanin a lamang a mas maririket saray itaw sa langit, no si sayay tawon makasalanan ket pagbabawian nayna a kukasalanan na, dyan bana' konran syam a pulo' tan syam nin matunong kano nin man'ipa'ka' ra a kai rayna nin matkap a magbabawi!”

Say Panningkap konan Sayay Na'met

⁸“Anamaet a lamang, no wadi' ta main nin sayay babayi a main nin mapulo' ray kwartan pirak^w, mi'sa na'met nayay saya, piho nin manulsol yan lampadawan tan mamani ya ta tikapen nayan maong a na'met nan kwarta anggan nin madumog naya. ⁹Ket no nadumog nayayna li', kayaban nasaray uamiga na tan kukabaraybay na tan wana, ‘Rumiriket a saya tan saya kontamo ta nadumog koyaynay na'met kon kwarta ko.’” ¹⁰Ket wana et ni Jesus, “Ibarita' koyti komoyo, wantin lamang konran saray uanghil nan Dios a rumiriket sara anamaet no main nin sayay makasalanan a pagbabawian nayna a kukasalanan na.”

Si Pangngiyarig Maipa'ka' konan Mapainganga'do nin Ama

¹¹Wana et ni Jesus, “Main nin sayay ama a main nin rwa ray a'nak nan lulalaki. ¹²Wanan buridek konan ama na, ‘Tay, ibi mo paynay tao kon

^w 15:8 Say alaga nan sayan sayti ket swildon magsayay awron pagtatrabaho sin saytaw.

syay kanepengan nin tawiren ko.' Kanya' nin nibi na anaod nin ama a tao nin saya tan saya konran rway a'nak na.

¹³Ket napalabas a umnoy awro, nilako' nan sitin buridek a sarban tao na tan nako ya sa sayay adayo' a lugar. Pinirdi-pirdi nadtaw a kwarta na sa pagkabyay a kasan kabalikahan. ¹⁴Sin na'pos nayna a kwarta na, nibansag et a nagkamain nin grabin bitil itaw sa lugar nin kami'nan na, ket mangkapaidap yaynan tuloy. ¹⁵Kanya' nin pinatawo ya konan sayay tagadtaw ket nibaki' yan mangasikaso konran baboy^x itaw sa pammasturan. ¹⁶Sa bitil naynan tuloy, mataman nin say ipamakan konran baboy ket rabay nayna kumon nin kanen, bale' kasa nin mami kona.

¹⁷Sin pa'sar naimunawan ya, ket wana sa nakem na, 'Sarba ran mampatawo kona ni tatay ket subra-subray mangkanen ra. Bale' iti ako a mangkamati ana sa bitil! ¹⁸Mako akoyna pa nin sumubli' kona ni tatay ta ibarita' ko a nagkasalanan ako konan Dios tan wanin et kona. ¹⁹Akuen ko kona nin kai akoyna anaod nin kumana' nin tawagen nin anak na, no kai edet, ikwinta nako tanan saya konran mampatawo kona.' ²⁰Sin sain, nibwat ya anaod ana nin sumubli' yadtaw konra.

Adayo' ya et a lamang sa bali ra, natamuraw nayayna nin ama na. Nanabo' a inganga'do na kona, kanya' nin nalayo yan sinumna', mi'sa yinakap tan inarkan naya. ²¹Wanan sitin anak konan ama na, 'Tay, nagkasalanan ako konan Dios tan wanin et komo. Kai akoyna edet nin kumana' nin tawagen et nin anak mo.'^y

²²Bale' kinayaban nasara nin ama a kukatulung na a wana, 'Madali' kamo. Awiten moyodti a sangkabistawan nin aysing ta isulot moyo kona. Mi'sa singsingan tan sapatusan moya. ²³Anamaet lamang, keen moya kalapen a pinataba' nin baka ta patyen moya. Mi'sa, magpunsa atamo tan rumiriket atamo ²⁴bana' ta sitin anak ko a man'ipa'ka' kon nati ana ket bilang yan sinmubli' nin mabyay. Sin saytaw, pa'sar nay nabarang, bale' sawanin sinmubli' yaynadi!' Kanya' nin nitarana' ray piririga tan pagpupunsa ra.

²⁵Sin sain, si anak nin kaka ket itaw ya sa gagawa'. Sawanin, sumubli' yayna sa bali ra ket sin adani yayna, narngel' nay tunoy nin piririga. ²⁶Kanya' nin kinayaban nayay sayay alila' ra tan tinepetan naya a wana, 'Ansain? Ani a mampangyadi?'' ²⁷Ket wanan katulong, 'Sinmubli' yaynay ari mo, kanya' nin nipapati naya ni tatay moyo a pinataba' nin baka bana' kona ta marigsa yan rinmate!'

---

^x 15:15 Siti nin trabaho, mangkayupa' ya nin tuloy konan sayay Judio; ambo' tamo' nin bana' ta nag'in yan alila', no kai bana' ta sa Gugan-gan ran Judio ket maiyawa' a mangalila' nin baboy bana' ta man'iblang sarayti nin nikasama'. Mabasa a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 11:7. ^y 15:21 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti: *Gaw'en nako tana pan sayay basta uupaan mo.*

²⁸Bana' sa saytaw nin narnge' na, sinmes'ew ya a kaka tan kai na nin rabay a kiriga konra. Kanya' nin, kinuyong naya ni tatay na a lumuob yayna sa bali ra. ²⁹Ket wanan ni'bat kona ni ama na, 'Isipen moyoyti, umnoy taon koynan mampagsirbi komoyo, tan kai ako gapo nin sinmubag ni ni'sa sa sarban nigan-gan moyo kongko. Ket mataman ni ni'sa, kai nako binyan ni saya tana nin kanding ta pigaw nin miririga kami nin saray uamigo ko. ³⁰Bale' sin rinmate' yayti nin anak moyon namirdi-pirdi nin kayamanan moyo konran bubbayin duka', nipapati moya et taw si pinataba' a baka para kona!'

³¹Ket wanan ama kona, 'Anak ko, si'ka, pirmi kan iti sa dani ko, tan sarban ikon ko, ikon mo anaod. ³²Talagan manepeg nin miririga tan magpunsy a atamo ta siti nin ari mon say pa'sar na ket nati ana, sinmubli' yan mabyay; nabarang ya bale' nakasubli' yan lamang.' "

Say Maipa'ka' konan si Masirib nin Inkgargado sa Kayamanan

16 ¹Ket nibarita' nayti konran tumutumbok na a wana, "Main nin sayay mayaman a main nin inkgargado sa kayamanan na. Ket natandaan na a sitin inkgargado ket mandispalkwen nay kwarta na. ²Kanya' nin nipakayaban tan tinepetan nayan mayaman a inkgargado a wana, 'Ansitin natandaan ko maipa'ka' komo? Kwintawen moyon sarban nitalek kon asikaswen mo ta galten takaynan inkgargado ko.'

³Ket wanan inkgargado sa nakem na, 'Ani kadi' a gaw'en ko? Galten akoyna, ket ambo' akon magsen nin mangadado tan mading'ey akon kipayabor. ⁴Ay! Tanda' koynay gaw'en ko ta pigaw nin taman no maglat akoyna, main nin mangako' kongko sa bali ra.'

⁵Kanya' nin, kinayaban nasaran sa'sa-sa'sa a main nin utang konan amo na. Wana konan nu'na, 'Umnoy utang mo konan amo ko?' ⁶'Walunyasot a galon nin ladak,' ni'bat na. Ket wana kona, 'Sya ey listawan mo. Dali'-dalien mo, tumekre' kadi e tan isurat mon a'pat a yasot.'

⁷Mi'sa wana konan ikarwa, 'Si'ka, umnoy utang mo?' Ni'bat na, 'Sanribon kaban nin irik.' Wana kona, 'Sya ey listawan mo. Isurat mon walunyasot.'

⁸Ket sin natandaan nan amo nayti say man-gaw'en nan sitin masaor a inkgargado, rinayo naya sa kasiriban na. O' tutuo a mas masirib saray makamundo dyan saray makaDios." ⁹Nituloy nay nag'irgo ni Jesus a wana, "Ibarita' koyti komoyo, usaren moyoy kayamanan moyodti sa luta' para sa kaabigan ran tutawo ket no rumate' a awro a kasaynan kausaran nin kwarta, maako' kamodtaw li' sa lugar a piikapan anggan-angga.

¹⁰Si kapagpyawan sa daite', kapagpyawan ya anamaet sa abaw. Ket si masaor sa daite', masaor ya anamaet sa abaw. ¹¹O' no kai kamo nin kapagpyawan sa kayamanan iti sa luta', pa'no kamon pyawen sa peteg a

kayamanan itaw sa langit? ¹²Wanin anamaet, no kai kamo nin mapyan manga'get nin ikon ran raruma, kai kamo mabyan nin mag'in ikon moyon diri.” ¹³Wana et ni Jesus, “Kai nasara mapagsirbyan nin kusto nin sayay magsisirbi a rway niduman amo na, ta no rwa ray amo na, mas kawa'nanen nayay saya dyan si saya, ket mas tutuo ya konan saya dyan konan saya. Wanin anamaet, kai moyo nin mapirngan a magsirbi konan Dios tan say umagawa kamon maningkap.”

Say Pikakalamo' a Nigan-gan sa Pag'aadi' na nin Dios

Mateo 11:12-13; 5:31-32; Marcos 10:11-12

¹⁴Narnge! ra a nibarita! na ni Jesus nin saray Pariseo nin itaw, ket tinuya'-tuya' raya bana' ta mablin tuloy konra a kwarta. ¹⁵Ket wana ni Jesus konra, “Say man'ipa'kit moyo sa tawo ket si mapteg kamo bale' tanda' nan Dios a kanakman moyo. O', si mas maalaga sa tawo, ket makaparmay ya konan Dios. ¹⁶O', say Gungan-gan nin nibi na ni Moises tan say nisurat ran prupita ket man'ipatumbok angga sin itayna si Juan a Mammawtismo. Anaod sawanin man'ipata-patanda' yay Mabistan Patanda' no pa'non paisirong sa pag'aadi' nan Dios, ket man'ipasuet ray mairanod nin saray abaw a tawo.

¹⁷Wanin man, mampagkuri et a Gungan-gan. Anaod, makasa yapo' a langit tan luta', ba'yo a sayay gurit nin Masanton Kasuratan. ¹⁸O' si sayay lalaki nin isyay nayay asawa na mi'sa ya mangalamo' nin sakalako, konan siin mampamabayi ya. Wanin a lamang, si lalakin mangalamo' konan sayay babayin nisyay nan asawa na, mampagkasalanan yan mampamabayi.

¹⁹Sayti et:

Main nin sayay mayaman nin say seket na ket sangkablyan, tan pirmi yan mamapunsya. ²⁰Sa serpan sa pukok na ket main nin nipaida' itaw nin sayay kipayabor a say ngaran na Lazaro. Napno' yan gilgil. ²¹Mampilalo ya tana nin mabyan sa itampal nin natra' sa kinnan nan mayaman. Ket makaluod et sa kapapa'sar na, saray maatap a aso, keen ra dildi-dildilan a gilgil na. ²²Sayay awro, nati ya si Lazaro ket ni'ras rayadtaw nin uanghil sa dani na ni Abraham. Kaaram, nati ya anamaet a mayaman, ket nitabon ya. ²³Ket nika' ya sa *Hades*^z nin itaw ket mampangirangep yan dya'dya'. Tinmangar ya ket natamuraw nayadtaw sa adayo' si Abraham nin iti ya sa dani na si Lazaro.

²⁴Ket nita'way na, ‘Ama Abraham, panginga'do mo. Ibaki' ma pa si Lazaro nin ilbet nayay tamudo' na sa ranom ket turuan nayan maparay'eapan a dila' ko ta dya'dya' koynan tuloy iti sa apoy.’

²⁵Bale' ni'bat na ni Abraham, ‘Anak ko, panemtemen mo a leleg mon nabyay itaw sa luta' ket nipapda' ka, bale' si Lazaro ket nangirangep

^z 16:23 *Hades* Siti a lugar ran nunati. Mabasa et a maipa'ka' konan siti sa Glusaryo.

yan dya'dya'. Ket sawanin, syay mampainawnan iti ket si'ka anamaet a mampadya'dyaen, ²⁶tan ambo' in tamo' ta, main nin sangkaararman tan sangkaalawangan nin bwang sa pisa'lean tamo. Ket saray iti, kai sara makarubari' isen tan sara anamaet a isen, kai sara makarubari' iti.'

²⁷Ket wanan mayaman, 'No wanin edet, Ama Abraham, ibaki' ma tana pa si Lazaro itaw konra ni tatay ko ²⁸ta itaw, main nin lima ray bubsat kon lulalaki ket pau'nawan nasara ta pigaw nin kai sara maika' iti sa pakapadya'dyaan.'

²⁹Ket ni'bat na ni Abraham, 'Main anaytaw say nisurat na ni Moises tan ran saray prupita; matkap ra tana nin tepren.'

³⁰Ket wanan mayaman, 'Kai ra nin tepren, Ama Abraham; bale' no main nin sinmubli' nin mabyay nin mako konra, pagbabawian raynay kukasalanan ra.'

³¹Ni'bat na ni Abraham, 'No kai ra nin tepren a nipaisurat nan Dios nin niyakay ra ni Moises tan saray prupita, mataman et no main nin saya a sinmubli' nin mabyay, kai saran lamang nin mamper.' "

Si Rispunsibilidad tamo ket si Ipatunong tamoy Saya tan Saya

Mateo 18:6-7,21-22; Marcos 9:42

17 ¹Wana ni Jesus konran tumutumbok na, "Kai nin mapal'isan nin rumate' a puon nin pagkakasalanan sa byay nin tawo, bale' kauda'dwan a kaugutan nan tawon pangibwatan nin pagkakasalanan nan kapada nan tawo. ²Mas maong et konan sayay tawo a katinan yan mabyat nin bato sa liey tan ibuntok ya sa taaw dyan si mag'in nin syay puon nin pakasida' nin pagmamatalek na kongko nin saya konran sarayti nin maayupa' sa pammemper ra.

³Kanya' nin asikaswen moyon maong a man-gaw'en moyo! No wadi' ta main nin kapada mon mammemper nin magkasalanan komo, ima'nwen ma. Ket no magbabawi' ya, pirdunawen ma. ⁴Mataman nin magkasalanan ya komo nin mipito sa sayay awro, no tana ket mipito yan mako komo nin wana, 'Magbabawi' ako,' matkap a pirdunawen ma."

⁵Ket wanran saray apostoles kona ni Jesus nin Uunuren, "Pun'an mo pay pagmamatalek mi!"

⁶Ket wanan ni'bat nin Uunuren, "Mataman no say pagmamatalek moyo ket bilang nin kaalaki sa sangkadaitean a bikoy, magwa' moyon ibarita' konan sitin alakin kayo a dumutdot ya tan mako yadtaw nin paimula sa taaw, ket tumulok ya.

⁷Anamaet a lamang, no si saya komoyo wadi' ket main nin aripen nan mampangadadon luta' na o mampamastor nin uayep na, ket karate' nan siti nin ibat sa gagawa', ibarita' na kasi kona a dumungo yaynan tampor ta mangan yayna? ⁸Kai! Ana edet, igan-gan nan amo, 'Misili ka tan manadya' kan pangapunan ko, mi'sa sirbyan nakon mangan tan minom.

Ket kayadi' ko nin mangan, mangan kayna.' ⁹Sawanin, kisalalamat ya kasi a amo konan sitin aripen bana' ta ginwa' nay namakian na kona? Kai anaod!

¹⁰Wanin a lamang anamaet komoyo. Mataman no nagwa' moyoynay sarban nangibakian nan Dios komoyo, matkap a wamoyo, 'Uaripen kami tamo!. Kai kami matkap nin raywen ta ginwa' mi tamo' a namakian komi.' ”

Pinaanda' nasara ni Jesus a Mapulo' a Tawo nin Liprusyen

¹¹Sa katutuloy ra ni Jesus nin mako sa Jerusalem, iti sara nin dinmalan sa pisa'lean nin prubinsyan Samaria tan Galilea. ¹²Ket sin nakarate' sara sa sayay baryo, sinumna' sara kona a mapulo' ra nin tawo nin main nin liprusi. Tinumngen saran naka'deng sa midyo adayo' ¹³tan wanran nita'way, “Jesus, Maistro, ka'dwan rakami pa!”

¹⁴Sin na'kit nasara ni Jesus wana, “Mako kamo paipadar sa pupadi!”^a Ket nako saraynaod ana.

Ket sin iti sara et a lamang sa dalan, inmanda' sarayna. ¹⁵Si saya konra, sin naasikaso na a inmanda' yayna sa masakit na, sinmubli' yan tampor itaw kona ni Jesus tan nita'wa-ta'way nay pangrarayo na konan Dios. ¹⁶Nanalimukod yan nigna' a rupa na sa luta' sa adapan na ni Jesus nin nikisalamat kona. Anta siti nin lalaki ket ambo' yan Israelita no kai Samaritano ya.

¹⁷Sawanin, wana ni Jesus kona, “Mapulo' sara katawo a pinaanda' ko. Adti sara edet a syam? ¹⁸Ani, kasaynan raruman sinmubli' ta pigaw nin raywen nayay Dios no kai kal-la siti si sayay san'ili?” ¹⁹Sinmunor, wana ni Jesus kona, “Umdeng ka ta mako kayna sa keen mo. Bana' sa pagmamatalek mo, inmanda' kayna.”

Say Itatarana' nin Pag'aadi' nan Dios

Mateo 24:23-28,37-41

²⁰Sayay awro, main saray Pariseo nin nanepet kona ni Jesus no ka'no nin tumarana' a pag'aadi' nan Dios. Wanan ni'bat konra, “Say itatarana' nin pag'aadi' nan Dios ket kasan sinyalis nin paka'kitan. ²¹Iti ya komoyo nin mampag'adi' ket kai nin ma'kit kanya' nin kasan makapamarita' a 'Iti ana!' o 'Itaw ana!' ”

²²Sumunor, wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Main li' nin panaon a mailiw kamon mag'uray akoynadi, si'kon si Pinaitawo, bale' kai nin magwa' in. ²³Anaod, main li' nin mangibarita' komoyo a wanra, 'Iti ya!' o 'Itaw ya!', bale' andi' kamo nin sumunor konra. ²⁴Wanin ta,

---

^a **17:14** Si sayay gawa' nan sayay padi' ran Judio ket si patutu'wan na nin limpyo yaynay sayay main nin masakit nin liprusi.

say irarate' ko nin si'kon si Pinaitawo ket mapatna-patnag a kapaday kimat nin bigra' nin kumidlap nin mamalaway sa intiron kalangitan. ²⁵Anta, matkap a dumalan ako yapo' sa pangingirangep nin abaw a pammadya'dya' tan kai rako nin alilbien nin saray tutawo konan sitin panaon.

²⁶Sa panaon nin isusubli' kodti sa luta' nin si'kon si Pinaitawo, say kapapa'sar ran tutawo ket kapada konran tutawo sin panaon na ni Noe. ²⁷Sin saytaw, nagkabyay saran bilang kasan rumate' nin pakadusa ket mangan sara, minom tan sumrep sara sa istado angga sin mismon awron linmuob sara si Noe sa alakin baluto.^b Ket sin lanip ana, nati saray sarban tawo.

²⁸Wanin lamang anamaet a nangyadi' sin panaon na ni Lot. Ukupado saray tutawo nin mangan, minom, magkumirsyo, mangmula tan mama'deng nin bali. ²⁹Bale' sin awron linmakwan ya si Lot sa syudad nin Sodoma, pinarapeg naya nin Dios nin apoy tan asupri kanya' nin napuuran saray sarba nga'min itaw. ³⁰Wanin anamaet li' a lamang a mangyadi' sa awron isusubli' ko nin si'kon si Pinaitawo nin paipadar akoyna.

³¹Konan sitaw li' nin panaon, si si'numan nin itaw sa balkon nin bali na, andi' yayna nin lumuob ta pigaw nin kalapen nay main nadstaw. Wanin anamaet konan si itaw nin mampagtrabaho sa gagawa', andi' yayna nin sumubli' et sa bali ra. ³²Panemtemen moyo a nangyadi' konan asawa na ni Lot.^c ³³Si si'numan a say byay nadtì tana a kawa'nanen na ket mati ya li' et a lamang, bale' si tawo nin gurutan nay byay nadtì, tumuloy yan mabyay nin iti konan Dios. ³⁴Ibarita' koyti komoyo, no wadi' ta yabi li' a isusubli' kodti sa luta', konran rwa ray tawon mampa'lek sa sayay idaan, si saya, makalap ya ket si saya, mabati' ya. ³⁵⁻³⁶Konran rwa ray bubbayin mampangiling, si saya, makalap ya ket si saya, mabati' ya.^d

³⁷Sin sain, tinmepet saray tumutumbok na ni Jesus kona, “Catawan, adti li' ti nin mangyadi'?”

Wanan ni'bat ni Jesus, “No adti main nin maangot ran laman ran nati, itaw sara nin mididinep a mumanuk-manok a mangan nin laman ran nati.”

Say Maipa'ka' konan Babayin Balo nin Nangipasuet a Tulungan ya

18 ¹Sayay awro, niyakay nasaraynaet ni Jesus a tumutumbok na yupa' sa sayay pangingiyarig a matkap nin pirmi saran dumasal konan Dios

^b 17:27 Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1–7:24. ^c 17:32 Nag'in yan tu'dek nin asin ta bana' ta masuknad yan nanglakwan sa kamamain na tan sa kabibyay nadtaw sa Sodoma, ket sinmubag ya sa bibilin nan Dios nin andi' ya nin lumingap konan syudad a ibwatan na (Genesis 19:26). ^d 17:35-36 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti: *Konran rway lulalaki nin itaw sa gagawa', si saya, makalap ya ket si saya, mabati' ya.*

tan andi' ra nin sawaan ti nin gaw'en. ²Wana, “Sa sayay babali, main nin sayay hwis a kai ya nin mali'mo konan Dios tan kai ya nin mangasikaso konran kapada nan tawo. ³Main anamaet itaw nin sayay babayin balo nin pirmin mako kona ta patulong ya maipa'ka' sa kaso na konan kakontra na. ⁴Na'teng yapo' a kai naya nin man'asikaswen nin sitin hwis ket sin susuyot anan lamang wana sa nakem na, ‘Mataman nin kai koya nin ikali'mo a Dios tan kai ako nin mangasikaso konran tutawo, ⁵tulangan koya paynaytin babayin balo sa kaso na ta pirmi nako tanan man'isturbwen. Bangli' no mapasnep nakoyna bana' sa pako nadtin pirmi kongko.’”

⁶Ket wana ni Jesus nin Uunuren konran tumutumbok na, “Adalen moyo in say nibarita' nan si luko nin hwis. ⁷Edet, no wanin a nag'in disisyon na, si Dios et wadi' a kai nin tumulong konran tutawon pinili' na a sa awro tan yabi ket man'umay'ay sara kona? Maong ya ket peteg nin tutuo a kai na nin eteng-etengen a panunulong na konra. ⁸Ibarita' koyti komoyo, ibi na nin tampor nin Dios a manepag para konra. Anamaet bale', saytaw li' no si'kon si Pinaitawo ket sumubli' akodti sa luta', main et li' palayin marate' kon tutawon mampagmatalek kongko?”

Nipatukdo' a Pammirduna sa Kaayupaan nin Nakem

⁹Nag'irgo ya anamanaet si Jesus yupa' sa sayay pangingiyarig konran saray mampangipa'ka' sa lalaman ran diri a matunong saran tutawo bale' mangmudamuda saran kapada ran tawo. ¹⁰Wana ni Jesus konra, “Main nin rwa ran katawo a linmuob sa sakop nan Timplo ta pigaw nin dumasal sara. Si saya, Pariseo ya ket si saya anamaet, maniningir yan buis. ¹¹Si Pariseo, naka'deng yan pinaipurok nin dinmasal nin sititinek a wana, ‘Kisalamat ako komo, o Dios, ta ambo' akon bilang konran raruman tutawo a maagom sara, ambo' saran mapteg, tan mamabayi sara, tan laloyna a ambo' akon bilang konan siin si maniningir nin buis. ¹²Mampagkulasyon ako nin mirwa sa manglinggo tan man'ibi ko et komo a kakapulo' nin sarban mangkatingkapan ko.’

¹³Si maniningir nin buis anamaet, itaw yan man'umdeng sa midyo adayo' nin kai na tana gapo nin maitangar a rupa na sa langit tan mangkabug-kabugen nayay kerep na sa pagbabawil' na tan mandumasal ya a wana, ‘O Dios, ka'dwan nako ta saya akon makasalanan.’” ¹⁴Ket wana et ni Jesus, “Ibarita' koyti komoyo, sitaw si maniningir nin buis a napirduna. Kanya' nin sinmubli' ya sa bali ra nin nikwintan kai nagkasalanan. Si Pariseo bale' kai ya nin pinirduna. Sawanin, si si'numan a mangita'gay nin lalaman nan diri, maikayupa' ya li', bale' si mipaayupa', maita'gay ya li'.”

Saray Tutawon iti sa Sirong nin Pag'aadi' nan Dios

Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16

¹⁵Sawanin, main saray tutawon ni'ras rasara pati saray abing kona ni Jesus, ta pigaw nin ipababo nay gamet na konra nin bindisyunan nasara.

Bale' sin na'kit raytin tumutumbok na ni Jesus, inima'no rasaray tutawo. ¹⁶Bale' pinakadani nasara ni Jesus a ua'nak kona tan wana konran tumutumbok na, “Pauryan moyo saray ua'nak nin umarak kongko. Andi' moyo sara nin ima'nwen ta si tawon say kanakman na ket kapada nin konran saraytin ua'nak, aburuyan nayan Dios nin kipag'adi' kona. ¹⁷O', ibarita' koyti komoyo, si si'numan a kai nin mipaayupa' nin paisirong sa pag'uuray nan Dios nin bilang sa pangangaburoy nan sayay anak, kai ya gapo nin makakirama' sa pag'aadi' nan Dios.”

Say Kayamanan tan say Anggan-angga nin Byay a iti konan Dios

Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31

¹⁸Sawanin, main nin sayay lalaki a saya ya konran pupangulo ran Judio. Tinepetan naya si Jesus a wana, “Maistro, maong ka. Ket ani a manepeg nin gaw'en ko ta pigaw nin maga'muran koy anggan-angga nin byay a iti konan Dios?”

¹⁹Wanan ni'bat ni Jesus kona, “Ambale' a saktan nako nin maong? Kasa gapo nin raruma no kai si Dios tamo' a maong. ²⁰Tanda' moynamaet a Gugan-gan:

Andi' ka nin mamabayi o kilalaki. Andi' ka nin mangmati. Andi' ka nin manakaw. Andi' ka nin magtistigos nin ambo' nin tutuo. Igalang mosara si ama tan si ina mo.”^e

²¹Ket wanan lalaki, “Sarban sain ket mantukiden koyna nangibwat et sin anak ako.”

²²Sin narng'e' na in ni Jesus, wana kona, “Main et nin sayay matkap mon gaw'en. Ilako' mo nga'min a kamamain mo ket say naglakuan, ibi mo konran pubri ket magkamain kan kayamanan itaw sa langit. Kayadi' mo in nin gaw'en, sumubli' kadti kongko tan mag'in kan tumutumbok ko.” ²³Ket sin narng'e' na in nin lalaki, ginmereng ya bana' ta saktan nin yaman na.

²⁴Sin na'kit na ni Jesus a pinasyan bereng na, wana, “Ay, maidap nin tuloy a ipaisirong ran mumayaman a lalaman ran diri sa pag'uuray nan Dios! ²⁵Anaod, mas mainum'ay ya et nin lumbot a kamilyo sa ubot nin kadayem dyan si sayay mayaman ket makakibiang ya sa pag'aadi' nan Dios.”

²⁶Saray nakarng'e' sa sain a wana ni Jesus wanra, “Ya! Si'no edet no wanin a maisalba?”

²⁷Wana ni Jesus, “Say kai nin magwa' sa tawo, magwa' konan Dios.”

²⁸Ket wana ni Pedro, “Ket si'kami pa edet? Pinauryan mi anay pammali mi ta pigaw nin nikikalamo' kami komo.”

²⁹Wana ni Jesus konra, “O' a, ibarita' koyti komoyo, si si'numan a manglakwan nin pammali na o mangatua na o asawa na o bubsat na

^e 18:20 Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20

o ua'nak na bana' sa pag'aadi' nan Dios, ³⁰ tubaleen naya sa sawanin ana nin byay nin mas abaw et dyan saytaw say linakwanan na tan maga'muran na et li' a anggan-angga nin byay a iti konan Dios sa adapen nin panaon.”

Say Ikatlon Nipamarita' na ni Jesus nin Patiti na

Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34

³¹Sawanin, pinaipurok nasara ni Jesus a labinrwan tumutumbok na mi'sa wana konra, “Mangrenge' kamo. Adap tamoyna sawanin sa Jerusalem. Ket itaw, matukid ana a sarban nisurat ran prupita nan Dios maipa'ka' kongko a si'kon si Pinaitawo. ³²Ipagamet rako konran ambo' nin Judio ket tuya'-tuyaen, kaka'lisan tan luda'-ludaan rako. ³³Mi'sa, sanet-saneten rako ba'yo rako nin patyen, bale' marate' a ikatlon awro, pasublien nakon mabyay nin Dios.”

³⁴Bale' kai ra nin natarusan nin saray labinrwa a rabay nan ibarita' ni Jesus, bana' ta say kabalikasan, naiyadi sa pakataros ra.

Napaanda' yay Bulag bana' sa Nipagmatalek na

Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52

³⁵Dandani sarayna nin makarate' si Jesus sa babali nin Jerico ket main nin sayay lalakin bulag a nakatekre' sa rigrig nin dalan ta mangkipayabor yadtaw. ³⁶Sin narng'e' nay gargar ran abaw nin tutawon manlumabas, tinepet na, “Ani a mampangyadi?”

³⁷Wanran tutawo kona, “Manlumabas sara si Jesus a taga Nazaret.”

³⁸Kanya' nin tinma'way ya a wana, “Jesus a puri na ni Adi' David, ka'dwan nako kadi'!”

³⁹Ket saray tutawodtaw sa u'na na ni Jesus, inima'no rayan gumargar bale', mas nipaksaw nayna edet nin nita'way, “Si'kan nipangako' a puri na ni Adi' David,” wana, “ka'dwan nako kadi'!”

⁴⁰Kanya' nin tinumgen ya si Jesus tan nigan-gan nan ikadani raya kona a lalakin bulag. Sin itaw yayna sa dani na, tinepet na ni Jesus kona, ⁴¹“Ani a rabay mon gaw'en ko para komo?”

“Uunuren ko,” wana, “rabay ko kumon a maka'kit akon uman!”

⁴²Kanya' nin wana ni Jesus kona, “Maka'kit kayna. Bana' sa pagmamatalek mo, inmanda' kayna.”

⁴³Ket tampo, maka'kit yayna tan nikipalamo' ya konra ni Jesus, nin manraywe-raywen nayay Dios. Sarba ra nin tutawodtaw nin nakaimaton sa nipamaanda' na ni Jesus kona rinayo raya anamaet a Dios.

Nagbabawi' ya ket Naisalba ya si Zaqueo

19 ¹Nirate' sarayna si Jesus sa Jerico, ket itaw sara nin lumabas sa pako ra sa keen ra. ²Main itaw nin sayay lalakin say ngaran

na ket Zaqueo. Saya yan pangulo ran saray maniningir nin buis tan mayaman ya. ³Mapilit yan ma'kit naya si Jesus, bale' sa ka'bawan ran tawo ket, kai naya nin ma'kit bana' ta beyew ya si Zaqueo. ⁴Kanya' nin say ginwa' na, nalayo yan inu'nawan nasaray tutawo mi'sa ya nuli' sa sayay puon nin kayon mantawagen nin sikamoro, ta pigaw nin ma'kit nayan peteg si Jesus ta lumabas yadtaw.

⁵Sin naipatben yaynaod si Jesus itaw sa kami'nan na ni Zaqueo, tinmangar ya ket wana, “Zaqueo, apurawen mo, manaoy kadsen! Anaod, matkap nin itaw ako nin kipagtuloy sa bali moyo!”

⁶Inapura naynaod ni Zaqueo a nanaoy tan maririket nayan inako' si Jesus itaw sa bali ra. ⁷Sara bale' a tutawodtaw nin nakaimaton, bere-bere sara a wanra, “Sukat nin kipagtuloy ya sa bali nan sayay makasalanan!”

⁸Ket inumdeng ya si Zaqueo tan wana kona ni Jesus, “Unuren, wanti e: Say kapiknga' nin kayamanan ko ket ibi ko konran pubri, tan isubli' koynamaet nin mi'pat nin ka'baw konran sinaur-saor ko a sinaor ko konra.”

⁹Ket wana ni Jesus kona, “Konan sitin awro, si'ka tan saray pamilya mo ket naisalba kamo ta saya ka anamaet nin nag'in nin peteg a puri na ni Abraham bana' sa pammemper mo. ¹⁰Anaod, si'kon si Pinaitawo ket nako akodti sa babon luta', ta pigaw nin tikapen tan isalba kosaray tutawon adayo' konan Dios”

Si Pangingiyarig Maipa'ka' konran saray Nangipyawan nin Kwarta

Mateo 25:14-30

¹¹Sawanin, leleg ran mampangrenge' nin tutawo sa man'ibarita' na ni Jesus, nituluy-tuloy nay nangyakay yupa' sa sayay pangingiyarig. Wanin a ginwa' na bana' ta adani sarayna sa syudad nin itaw sara nin nag'adi' a uadi' sin saytaw^f, tan ta pigaw nin ikusto na a man'ipa'ka' ran tutawo a tumarana' ana a pag'aadi' nan Dios no rumate' yadtaw. ¹²Ket wana ni Jesus konra, “Main nin sayay lalakin ata'gay a nikatawo na nin mako sa sayay adayo' nin lugar ta itaw ya suyuen nin adi', ket mayadi' sumubli' ya li' nin mag'uray sa nasyon nan diri. ¹³Sin adapen na a mibwat, kinayaban nasaray mapulo' a kukatulungan na ta pigaw nin batian nasara nin sa'san plata nin balitok^g tan wanan nibibilin konra, ‘Leleg a kasa ako, ikumirsyo moyo in.’

¹⁴Bale' saray lumugar itaw sa pag'urayan na li', gura' raya kanya' nin sin nakaibwat yayna, namasunor saran mako nin mangibarita' konan si manuyo' a kai ra nin rabay a syay mag'adi' konra. ¹⁵Wanin man, sinuyo' ya et a lamang nin mag'adi' ket sinmubli' yayna sa nasyon na.

---

^f 19:11 *syudad nin...sin saytaw* - Sa Griego: *Jerusalem*.   ^g 19:13 Siti nin plata sa irgo nin Griego ket mantawagen yan mina a say alaga na ket maipada sa tuloy bulan nin swildo nan sayay trabahador sin saytaw.

Ket nipakayaban nasaray sarban katulungan na nin binatian nan kwarta ta tepetan nasara no umnoy naganansya ra. ¹⁶Wanan si u'nan nako kona, 'Sinyor Adi', si kwarta moyo ket nakaganansya yan mipulo' nin ka'baw.'

¹⁷'Mabistay ginwa' mo!' wanan adi'. 'Manakem kan katulungan! Bana' ta kapagpyawan ka sa taman nin daite' tamo', gaw'en katan pangulo sa mapulo' nin syudad.'

¹⁸Wana anamaet nin ikarwan nako kona, 'Sinyor Adi', si kwarta moyo ket nakaganansya yan milima nin ka'baw.'

¹⁹Ket wana anamaet nin adi' kona, 'Si'ka anamaet, gaw'en katan mangipangulo sa lima nin syudad.'

²⁰Ket main anaet nin sayay nako kona a wana 'Sinyor Adi', sya ey kwarta moyo nin pinunggos koyan panyo' tan niyator koya, ²¹ta linmi'mo ako komoyo bana' ta tanda' kon istriкто kamo. Maningkap kamo sa ambo' nin si'kamoy nangator tan yataben moyoy ambo' nin si'kamoy nangmula.'

²²Ket inumbat yay adi' a wana, 'Duka' kan katulungan! Kanya' nin dusawen kata sa sain nin dirin irgo mo. Tanda' mo anamain nin istriкто ako tan maningkap ako nin say ambo' nin si'koy nangator tan yataben koy ambo' nin si'koy nangmula. ²³Mayin edet a kai ma nin nikwa sa bangko a kwarta ko ta pigaw kumon nin no rumate' ako ket makalap ko pati ganansya na?' ²⁴Sawanin, wanan adi' konran saray raruman tutawodtaw, 'Sigi, kalapen moyo a kwartan nibati' ko kona ta ibi moyo konan si nakaganansya nin mipulo' nin ka'baw.'

²⁵Ket wanran tutawo kona, 'Sinyor Adi', mapulo' rayna bale' a platan balitok nin ikon na.'

²⁶Ket wana anamaet nin adi', 'Ibarita' koyti komoyo, si si'numan a main kona a sayay bagay, malamun'nan ya nin umabaw yaynan umabaw. Bale' mataman nin si daite' nin main kona, maglat et li' konan si si'numan a kai nin mangusar sa naipya kona. ²⁷Sawanin, sara anamaet a kuntra kongko nin kai marabay nin mag'adi' ako konra, i'ras moyo saradti ta patyen sara sa adapan ko.' "

Say Irarate' na ni Jesus sa Jerusalem

Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19

²⁸Kayadi' na nin nibarita' in ni Jesus, nituloy raynay tinmangkar nin mako sa Jerusalem a iti ya sa u'na si Jesus. ²⁹Sin nakarate' sarayna si Jesus itaw sa banda ran baryon Betfage tan Betania nin iti sa rigrig nan Talugtug Olibo, pinau'na nasaray rwa konran tumutumbok na nin ³⁰wana, "Mako kamo sa baryo a man'adapen moyo. Ket karate' moyodtaw, main tampor nin ma'kit moyon nipuged a sayay uybon nin asno a kasa et gapo nin rinmuran kona. Usbagen moya sa nakaipugedan

na tan i'ras moyadti. ³¹No main nin manita komoyo no mayin nin man'usbagen moya, basta ibarita' moyo, 'Matkap nayayti nin Uunuren.' ”

³²Sin sain, nako saraynadtaw a rway tumutumbok na. Tutuon page' a nadumog rayaytaw si nibarita' na ni Jesus konra. ³³Sin man'usbagen rayayna sa nakaipugedan na, sinita nasaran main nin ikon a wana, “Mayin nin man'usbagen moya in?”

³⁴Wanran ni'bat, “Matkap nayayti nin Uunuren.” ³⁵Ket ni'ras rayaynay uybon kona ni Jesus tan sinapinan rayan kapa ra ba'yo raya pinaruran si Jesus kona. ³⁶Leleg nin manruranan naya ni Jesus, niyapra-aprak ran tutawo a kukapa ra sa dalanan na.

³⁷Sin adani sarayna si Jesus sa Jerusalem ta iti sarayna sa dalan nin lumusong sa Talugtug Olibo, itaw saraynay ka'bawan ran tumutumbok na nin sabantan ririket ra tan man'ita'wa-ta'way ray pangrarayo ra konan Dios bana' sa sarban milagro a ginwa-ginwa' na nin na'kit ra. ³⁸Wanra,

“Binindisyunan nayan Dios a Adi' nin

nibaki' na nin manrumate' anadti sawanin kontamo!

Makakituno sarayna kumon a tutawo konan Dios nin itaw sa langit!

Itandudo' yay ngaran nan Dios a itaw sa langit!”^h

³⁹Main anamaet nin Pariseo nin nayi konran saray abaw nin tutawo tan wanra kona ni Jesus sin sain, “Maistro, pisasaeten mosara in pa saray tumutumbok mo.”

⁴⁰Ket wanan ni'bat ni Jesus konra, “Ibarita' koyti komoyo, no kai ra nin ibusngaw in say pangrarayo ra, pihon saytin diri say bubatodti sa dalan a tuma'way nin mangrayo kongko.”

Inakisan nasara ni Jesus a Taga Jerusalem

⁴¹Sin adani sarayna si Jesus sa Jerusalem nin matamuraw nayayna a syudad, bana' sa pangungundo' na ket niyakis na. ⁴²Wana “Abagay kamoyna, si'kamon taga Jerusalem! No tanda' moyo tamo' kumon sawanin no ani a matkap ta pigaw nin makakituno kamoyna konan Dios; bale' angga anaod nin sawanin ket kai moyo et nin maalilbi!” ⁴³Anaod, kauda'dwan kamo li' no rumate' a awro nin saray kukalaban moyo ket bungtu-bungtunen ra a luta' tan bubato sa libed nan syudad ta pigaw nin makaluob sara. Ket kubkuben rakamo, ta pigaw nin kai kamoyna nin makaliwa!. ⁴⁴Sidaen raya nin liso a syudad moyo tan patye-patyen rakamo. Kasa li' ni saya nin baton matra' nin naita'len sa saya. Mangyadi' a wanin bana' ta inandian moyo a pagkanawanawa sin nako yadti a Dios ta pigaw nin isalba nakamo kumon.”

Say Pangangado' na ni Jesus konan Timplo nan Dios

Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22

⁴⁵Sin nakarate' saraynadtaw si Jesus sa Jerusalem, sinumrep ya sa sakop nan Timplo nan Dios bale' itaw narat'anan nasaray mampaglako',

^h 19:38 Kanta 118:26; 148:1

ket pinala-palakwan nasara. ⁴⁶Wana konra, “Kai para a naisurat a wana nin Dios,

‘Si Bali ko, lugar yaytin dadasalan,’

bale! si'kamo, ginwa! moyan pididinepan ran mannakaw!”ⁱ

⁴⁷Ket nangibwat sin sain, inawru-awro yaynan nangyakay si Jesus itaw sa sakop nan Timplo. Ket saray Pupangulon Pupadi!, Madudunong sa Gungan-gan tan saray pupangulo ran tutawo, man'irimidyo ray pampapati kona. ⁴⁸Bale! kai ra et nin magwa! in bana! ta matetek saran manrumnge! nga'min a tutawo kona.

Sinita ran Pupangulo nin Israelita a Kanepegan na ni Jesus

Mateo 21:23-27,33-46; Marcos 11:27-33; 12:1-12

20 ¹Sayay awro, sin kapresan nay mampangyakay ni Jesus konran tutawodtaw sa luob nin sakop nan Timplo tan man'ipatanda! nay Mabistan Patanda!, kinmadani sara kona a Pupangulon Pupadi! tan saray Madudunong sa Gungan-gan a kalamo! rasaray Mangatuntawo ran Judio. ²Tinepet ra kona, “Ibarita! mo pa komi no ani a kanepegan mon mangwa! nin sain say man-gaw'en mo. Si'noy nami komo nin pakayadi! nin gaw'en mo in?”

³Ni'bat na ni Jesus, “Main anamaet nin itepet ko komoyo. Ibarita! moyo pa kongko, ⁴si'noy namin kanepegan nan mamawtismo ni Juan, si Dios para o say tawo?”

⁵Niirgo sara yapo! sa saya tan saya a wanra, “Ani kadi! a i'bat tamo? No ibarita! tamon ‘si Dios,’ ibarita! na kontamo, ‘Mayin edet a kai moya nin timper si Juan?’ ⁶Ket no ibarita! tamo anamaet, ‘Say tawo,’ pihon kudas-kudasan ratamo anggan mati atamo nin sarain a tutawo bana! ta mamper sara a si Juan ket saya yan prupita.” ⁷Kanya! nin ni'bat ra tana kona ni Jesus, “Kai mi nin tanda!”

⁸Ket wana ni Jesus konra, “Kai ko anamaet nin ibarita! komoyo no ani a kanepegan kon mangwa! nin say man-gaw'en ko.”

⁹Ket kinairgo nasara anamanaet a tutawo ni Jesus yupa! sa sayay pangngiyarig. Wana, “Main nin sayay tawon nangmula nin ubas sa luta! na mi'sa nipagamet nay pangangalila! konran umno ray padalos tan nibwat yan nako sa sayay adayo! a lugar ket itaw yan umnoy taon. ¹⁰Sin narate! anay panaon nin pammutin bunga, nangibaki! yan sayay tawo na itaw konran padalos nin kalapen nay tao na. Bale! saray padalos, tinasu-taso raya tan pinasubli! rayan kal-la gamet. ¹¹Sin wanin, nangibaki! ya anaet nin sakalako ket binugbu-bugbog rayan lamang tan pinadi-pading'eyan raya et tan pinalakwan rayan kal-la gamet. ¹²Sawanin, nangibaki! ya et nin ikatlo, ket sinugat-sugat rayayti mi'sa ginuruy-guroy rayan niliwa!

ⁱ 19:46 Isaias 56:7; Jeremias 7:11

¹³Bana' ta wanin, wana nin main ikon nin kaubasan, 'Ani bale' a gaw'en ko? Wanti e: Si anak ko nin kawa'n nan ko a ibaki' ko. Siguradon kabilangan raya,' wana.

¹⁴Ket sin na'kit rayan saray padalos a anak na niirgo sara nin wanra, 'Siti li' a manawir. Patyen tamoya ta pigaw nin maikon tamo a tawiren na li!' ¹⁵Ket nirikor rayadtaw sa kaubasan tan pinati raya.

Sawanin," wanan nituloy ni Jesus, "ani kadi' a gaw'en nan sitin main nin ikon nin kaubasan konran saray padalos? ¹⁶Kasan sapo nin mako yadtaw ket patye-patyen nasara. Mi'sa ipaga'getan nayayna a kaubasan na sa raruma."

Sin narngel' ra in nin saray tutawo, wanra, "Andi' na tana kumon nin aburuyan nin Dios a mangyadi' in!"

¹⁷Ket pinastang nasara ba'yo nasara tinepetan ni Jesus, "No wanin, ani edet a rabay nan ibarita' nin sitin wanadtaw sa Masanton Kasuratan, 'Sitaw si bato a nibilang ran kai nin mausar nin saray mammanday, sitaw nin diri nin bato a nag'in nin sangkaimpurtantiwan sa pamma'deng.'^j

¹⁸Konan siin nin bato, si si'numan nin manabo', mangababari' ya tan si si'numan a madag'anan nan siin a bato, marekrek ya."

¹⁹Ket nataros ran saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray Pupangulon Pupadi' a nipuntirya ya konra a nibarita' na ni Jesus. Kanya' nin rabay rayayna kumon nin ipadakep nin tampor si Jesus bale' mali'mo sara konran tutawo.

Kal'uten raya Kumon nin saray Pupangulo si Jesus sa Pag'iirgo na
Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17

²⁰Ket tinma'gan sara sa pagkanawanawa ran maipadakep ya si Jesus. Nangupa' saran umno ran lulalaki ta pigaw nin keen raya nin tepetan si Jesus tan magwadi'-wadi' saran matunong saran tutawo nin mantumulok sa gugan-gan nan Dios. Bale' say katutu'wan ket rabay rayan makal'ot si Jesus sa pag'iirgo na, ta pigaw nin maipagamet raya konan gubernador, a sya a main nin pakayadi' nin manintinsya. ²¹Sin itaw sarayna, tinepetan rayaynaod si Jesus a wanra, "Maistro, tanda' mi a kai ka gapo nin mamili' nin tutawo tan say man'ibarita' tan man'iyakay mo ket kusto. Say pangangakay mo anamaet nin no ani a rabay nan Dios nin gaw'en ran tutawo ket tutuo. ²²Ket, rabay miyaytin tepeten komo: Maitukoy para, o kai, sa Gugan-gan tamo no mamayad atamon buis konan Impirador nan Roma^k?"

²³Bale' nadlaw na ni Jesus nin duka' a gagara ra kanya' nin wana konra, ²⁴"Mangipa'kit kamo pa kongko nin kwartan plata." Sin

---

^j 20:17 Kanta 118:22   ^k 20:22 Sin sain nin panaon, saray Judio ket iti sara sa sakop nin uray nan Roma.

nakailiwa' saraynan plata, wana ni Jesus konra, “Si'no ya in rupa tan ngaran si isen konan plata?”

“Si Impirador nan Roma,” ni'bat ra.

²⁵Sawanin, wana ni Jesus konra, “No wanin edet, isubli' moyo konan Impirador a ikon na, tan isubli' moyo anamaet konan Dios a ikon na.”

²⁶Ket kasan maibarita' ra ta angga tanan naka'ngap sara sa wantin ni'bat na ni Jesus. Kasan naipakasalanan ra kona mangibwat sa ni'bat na sa adapan ran tutawo.

Kal'uten ya Si Jesus Yupa' sa Maipa'ka' sa Isusubli' nin Mabyay

Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27

²⁷Main anamaet nin umno ray Saduseo nin nako kona ni Jesus ta tepetan raya. Sarayti saray Saduseo kai ra nin tepren a mapasubli' sara li' nin mabyay a nunati ana. ²⁸Wanra kona, “Maistro, nisurat na ni Moises sa Gugan-gan tamo a no main nin mitraasawa ket nati yay lalaki nin kasan anak ra, manepag a si busat na nin lalaki ket ikasal nayay babayi ta pigaw nin manganak sara nin ikwintan anak nan sitaw si nati.”¹

²⁹Nituloy ran Saduseo a wanra, “Ket, main intaw nin pito ray mibubsat a lulalaki. Nangasawa yay kaka bale' nati ya nin kasan anak. ³⁰Kanya' nin si aryen na nikasal nayay babayi ket nati ya anamaet nin kasan anak ra. ³¹Sinmunor, nikasal naya anamanaet nin si ikatlo anggan saray piton mibubsat a lulalaki ket nag'in asawa rayay babayi ket pari-pariho saran nati nin kasan anak ra. ³²Kalansuyutan, nati ya anamaet ana a babayi. ³³Ket sawanin, no napasubli' sarayna li' nin mabyay a nunati, si'no edet li' a main nin asawa kona ey, ta saray pito nag'in nin asawa raya?”

³⁴Wana ni Jesus konra, “Konan sitin byay iti sa luta', saray tutawo, sumrep sara sa istado. ³⁵Bale' no pinasubli' sarayna li' nin mabyay a lulalaki tan bubbayi nin ikwinta nan Dios nin kumana' nin ipaisirong sa pag'aadi' nadtaw sa langit, ambo' saraynan iti sa kapapa'sar nin iti sa istado. ³⁶Anaod, kai sarayna nin mati no kai edet, mabyay saraynan kapada rasaran uanghil. Ua'nak nasarayna nin Dios a pinasubli' nan mabyay.

³⁷Sawanin, say maipa'ka' sa katutu'wan anamaet sa pammasubli' nin mabyay konran nunati, mataman si Moises ket pinatutu'wan nan maong a saray nunati, mapasubli' saran mabyay sin nisurat na a maipa'ka' sa wanan Dios kona sa mandumtan kayo. Ket nibarita' nadtaw kona ni Moises a sya et a lamang a Dios na ni Abraham, si Dios na ni Isaac tan si Dios na ni Jacob mataman no nati sarayna sin saytaw.^m ³⁸Syimpri a, si sayay nati ana, kai yayna nin makapangrayo konan Dios. Edet, mangkabyay sara in et saray nibarita' nan Dios a syay Dios ra. Kibyay sarayna nga'min kona.”

¹ 20:28 Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 25:5-6. ^m 20:37 Exodo 3:6

³⁹Sin sain, wanran saray umno ran Madudunong sa Gugan-gan, “Maistro, mabista in say ubat mo.” ⁴⁰Kayadi' sayti, kasayna gapo nin nakatpel nin nanepet-tepet et kona ni Jesus.

Ambo' ya tamo' nin Puri na ni Adi' David a si syay Cristo

Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37

⁴¹Sin sain, tinepetan nasara anamaet ni Jesus, “Mayin kadi' a wanran tutawo ket si syay Cristo a nipangako' ket mangibwat ya kano sa puri na ni Adi' David? ⁴²Anta mismon si Adi' David ket nisurat nadstaw sa parti nan Libro nin Kukanta sa Masanton Kasuratan a,

‘Wanan Dios konan Uunuren ko:

Tumekre' kadi e sa pawan ko

⁴³ mintras nin mampasukuen kosara komo a sarba ran kukalaban mo.’ⁿ

⁴⁴Sawanin,” wana et ni Jesus, “no si Adi' David a mismo ket tinawag naya nin Uunuren a Cristo nin nipangako' kona, edet, si Cristo ket ambo' yan basta puri na tamo' ni Adi' David!”

Say Nipamau-pau'na na ni Jesus Kuntra sa Pirarayo

Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40

⁴⁵Leleg nin mampangrenge' saray sarban tutawo kona ni Jesus, wana konran saray tumutumbok na, ⁴⁶“Pakanda' kamo nin kai kamo mag'in nin bilang konran saray Madudunong sa Gugan-gan a rabay-rabay ray magpasyar nin anununro a aysing ra tan say pagalangan rasaran tutawo sa publiko. Rabay-rabay ray tumekre' sa tekreaan para konran impurtantin tutawo sa sinaguga. Wanin et a lamang no mako sara sa punsya. ⁴⁷Kai sara nin mading'ey nin sauren rasaray bubbayin balo maipa'ka' sa sarban kamamain ra, ket ta pigaw nin sa wanran tutawo ket mapteg sara, paanunrwen ray dasal ra. Anaod, pinasyan byat li' nin dusa nan Dios konra.”

Say Da'ton nan Babayin Balon iti sa Pinasyan Kaidapan

Marcos 12:41-44

21 ¹Leleg nin itaw ya si Jesus sa Timplo, linmingap-lingap ya ket na'kit nasaray mumayaman nin mampangnabo' nin da'ton radstaw sa pangnanabuan nin kwarta. ²Ket sin sain, naasikaso nayay sayay pubrin babayin balo nin nanginabo' nin rwa ray plata nin sangkadaitean a alaga. ³Wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Ibarita' koyti komoyo, sitin pubrin babayin balo, mas abaw a ninabo' na dyan say sarban ninabo' ra nin saray raruma ⁴ta say subra-subra tamo' konra

ⁿ 20:42-43 Kanta 110:1

a nibi ran da'ton ra. Si balo bale', sa busel nin kaidapan na, nibi nay kapagkapag a main na.”

Nibarita' na ni Jesus a Yubaen ya li' a Timplo

Mateo 24:1-21; Marcos 13:1-19

⁵Main nin umno ray tumutumbok na ni Jesus a mampag'iirgo maipa'ka' sa anda' na nin Timplo, bana' sa nikagwa' na sa mabistan bubato tan naarkusan yan mabibistan bubagay a nida'ton para konan Dios. Bale' wana ni Jesus konra, ⁶“Main li' nin awro nin sarban sayti nin pa'deng a mangka'kit moyo ket mayba', ket kasayna li' gapo ni sayay bato nin isen a ma'kit nin naita'len et konan saya et.”

⁷Tinepetan raya si Jesus nin tumutumbok na, “Maistro, ka'no nin mangyadi' in si wamoyon yubaen ya a Timplo? Ani li' a pakatandaan no dandani anayti nin mangyadi'?”

⁸Ket wanan ni'bat konra, “Pakatalad kamo a kai kamo nin malingon tepren moyoy bula' ta abaw sara li' a mangusar nin titulo ko a wanra ket sara a Cristo nin nipangako' nan Dios, tan ibarita' ra et a mantumarana' anay pag'aadi' na bale' andi' kamo nin mamper konra. ⁹No marnge' moyo a main nin pigigira tan pigugulo, andi' kamo nin sumalak ta saytin bubagay ket matkap nin mangyadi' yapo'. Bale' ambo' et nin iyayangga ana nin kapresan a pag'uuray iti sa mundo. ¹⁰Milalaban li' sa saya tan saya a nunasyon tan wanin a lamang sa pupag'adian. ¹¹Magkamain li' nin maksaw nin rayon, bitil tan sarot sa abaw a lulugar. Magkamain et li' nin makapali'mo tan makapaka'ngap nin bubagay a ma'kit sa kalangitan.

¹²Bale' ba'yo li' nin mangyadi' a sarban sayti, dakpen tan padya'dyaen rakamo. I'ras rakamo li' konran pupangulon rilihon ta pigaw nin usisaen mi'sa ipapriso, tan iyadap rakamo et li' konran mampag'uray tan konran uadi' bana' ta tumutumbok katamo. ¹³Ket pagkanawanawa moyoynayti nin maiparate' konra a maipa'ka' kongko. ¹⁴Kanya' nin ipasaya moyoy kanakman moyo nin andi' moyo nin kapagawan no pa'no moyo li' nin idipinsa a lalaman moyon diri, ¹⁵ta byan katamo li' nin pakababa' nin mag'irgon main nin kadunungan a kai ra nin maubatan o masurnang nin saray mangkumuntra komoyo. ¹⁶Mataman et li' nin saray mismon mangatua, bubsat, kukanayon tan uamigo moyo, pagtraiduran rakamo li' tan saray raruma komoyo ket ipapati rasara li'. ¹⁷Guraen rakamo li' nin sarban tutawo bana' ta mantarig'enan moyoy mangkikalamo' kongko. ¹⁸Wanin man, pagawan nakamo li' nin Dios ta pigaw nin mataman ni sayay sabot nan ulo moyo ket kai gapo nin maurot. ¹⁹Kanya' nin tumarig'en kamon tumulok kongko ta no wanin a gaw'en moyo, maga'muran moyoy byay a iti konan Dios.

²⁰No ma'kit moyayna li' a Jerusalem nin nalibed rayaynan sundalo' ran kalaban, sa sayti matandaan moyo a say pakasida' na ket dandani

ana. ²¹Ket no wanti ana li' a mampangyadi', saray itaw nin mampiikap sa Judea matkap a malayo saraynan mako umadi sa tutalugtog. Sara anamaet a itaw nin mampiikap sa mismon syudad nin Jerusalem, matkap a lumakwan sarayna tan saray itaw sa rikor, matkap a andi' sara ana nin lumuob ²²bana' ta siti ana a panaon nin dusawen nasara nin Dios a Israelita nin sigon sa naisurat sa Masanton Kasuratan a matkap nin matukid nin sarba. ²³Kado' sarayna li' a mabuktot tan saray uinan main nin ua'nak ran mampasuswen konan siin a panaon, bana' ta sa intiron lugar ket magkamain nin grabin pakapadya'dya' ta ipa'kit na nin Dios a alakin sager na konan sitin nasyon nin Israel. ²⁴Kanya' nin main konran saray Israelita a patye-patyen yupa' sa ispada tan main anamaet konra a dakpen ta i'ras saran mag'in nin aripen sa nagsikabarang nin nunasyon. Mi'sa, si Jerusalem ket daegen rayan saray kalaban a ambo' nin Judio ket sakupen raya angga nin marate' a nitanda' nan Dios nin panganggawan nin pag'uuray ra."

Say Isusubli' nan si Pinaitawo

Mateo 24:29-35; Marcos 13:24-37

²⁵"Ket main nin bagay a ma'kit li' nin mangyadi' konan awro, bulan tan sa bubituen. Gewgewan ra li' nin sarban tutawodti sa mundo ta masalak sara bana' sa kasaw nin kanurkor nin taaw tan kaalalakyang nin daluyon. ²⁶Makle-maklep sara li' a tutawo sa li'mo tan sa pangingsip ra sa rumate' li' nin mangyadi' iti sa babon luta', ta say pupakayadi' a mamauksoy sa ta'gay langit ket maguloyna. ²⁷Kaaram, ma'kit rako li' nin si'kon si Pinaitawo nin manrumate' nin iti sa gunem nin main pakayadi' tan kasan kapadan kagalangan.^o ²⁸Kanya' nin no sarban sayti ket tumarana' ana li' nin mangyadi', paksawen moyoy nakem moyo tan rumiriket kamo bana' ta say pakaisalba moyo ket adani ana."

²⁹Ket nibarita' naya ni Jesus konra a sayay pangingiyarig a wana, "Kiten moyay kayon igos tan say raruma et nin kukayo. ³⁰No sumalingsing yaynan gumulong, masigurado moyon tumarana' anay tyimpon rapeg. ³¹Wanin anamaet, no ma'kit moyoy na li' nin mampangyadi' anaytin bubagay a nipatanda' ko, matandaan moyon adani anay pag'aadi' nan Dios.

³²Ibarita' koyti komoyo, sarban nibarita' ko komoyo ket natukid ana mataman nin ba'yo kamo et nin mati nga'min. ³³Makasa a langit tan luta', bale' say ibarita' ko magnayon nin tutuo anggan-angga."

³⁴Nibibilin na et ni Jesus konra, "Pakailag kamo! Bangli' nin say pirmi tana nin iti sa kaisipan moyo ket say piririga, pipabok tan say kapapaga sa byay, ket siguradon bigraen nakamoyna li' nin awron isusubli' ko

^o 21:27 Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Daniel 7:13.

³⁵a bilang sa sayay la'wan a bigra' nin misada'. Rumate' ya in nin awro sa sarban tawo. ³⁶Kanya' nin matkap a sisasadya' kamon pirmi tan matkap a dumasal ta pigaw nin magkamain kamon kasaw nin nakem nin maagwantawan a sarba nga'min nin sain a mangyadi' li'. Ket no wanin, makakiadap kamo li' kongko a si'kon si Pinaitawo.”

³⁷Inawru-awro ya nin mampangyakay si Jesus itaw sa sakop nan Timplo tan tepe' nin yabi ket mako ya sa Talugtug Olibo nin itaw yan mikakayabi. ³⁸Kabubuklas et a lamang ket mako saraynay tutawo sa Timplo ta pigaw nin rumnge' sara kona.

Maningkap saran Padalan a Pupangulo a Maipapati ya si Jesus

Mateo 26:1-5,14-16; Marcos 14:1-2,10-11; Juan 11:45-53

22 ¹Adani anay Pistan Pangangan nin Tinapay a Kasan Pammakbo^p nin tumarana' sa pangngisilibra nin Pistan Nipanglabas. ²Sawanin, saray Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugangan ket mampaningkap saran padalan no pa'no raya nin maipapati si Jesus nin kasan magtanda' ta mali'mo sara konran tutawo.

³Ket, sinrepan naya ni Satanas si Judas Iscariote a saya konran labinrwan apostoles na ni Jesus. ⁴Ket nako ya si Judas konran Pupangulon Pupadi' tan pupangulo ran gwardya sa Timplo tan nikitarusan ya konra no pa'no nayan maipagamet konra si Jesus. ⁵Anaod, pinasyan riga ra ket nipangako' ran byan rayan kwarta. ⁶Ket nikikumpurmi ya tan nangkit yayna nin tyimpon maipagamet naya konra si Jesus nin kai ra maaraman nin tutawo.

Pananadya' para sa Pangangan sa Pistan Nipanglabas

Mateo 26:17-25; Marcos 14:12-21; Juan 13:21-30

⁷Sawanin, narate' anay u'nan awro nin Pistan Pangangan nin Tinapay a Kasan Pammakbo a syay awron pangmamatin karniro para sa Pistan Nipanglabas. ⁸Ket nibaki' nasara ni Jesus si Pedro tan si Juan a wana, “Mako kamoyna ta isadya' moyoy pangapunan tamo sa pista.”

⁹Tinepet ra, “Adti a rabay moyo nin pangisadyaan mi?”

¹⁰Ni'bat na, “Wanti e: Mansumrep kamo et tamo' sa syudad ket main li' nin lalakin masnaan moyodtaw a mampangawit yan sampaya nin ranom. Tumbuken moya sa balin keen na ¹¹tan ibarita' moyo konan main ikon nin bali, ‘Wana ni Maistro tamo, adti ya kano a kwarton kidungwan nan mangapon komi nin tumutumbok na sitin yabi nin Pistan Nipanglabas?’ ¹²Ket ipa'kit naya komoyoy sayay alawang nin kwarto sa ta'gay nin nasadya' tan kumplito anay agamiren. Ket itaw, manadya' kamo nin kumana' kontamo.”

^p 22:1 Mabasa a maipa'ka' konan sitin pista sa Glusaryo.

¹³Nako sarayna ket page' a nadumog rayaytaw si nibarita' na ni Jesus konra. Kanya' nin nisadya' raynay pangapunan ra sa pista.

Say Pangngapon na ni Jesus a Kalamo' nasaray Apostoles na
Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; 1 Corinto 11:23-25

¹⁴Sin udas anan pangngapon, nidudungo sara sa pangnganan si Jesus nin saray apostoles na. ¹⁵Sin sain, wana ni Jesus konra, “Man'apes-apesen koynaytin na'teng si makakidungo komoyo nin mangan sa sitin pista ba'yo ako nin mangirangep nin dya'dya'. ¹⁶Anaod, ibarita' koyti komoyo, kai akoyna li' anamanaet nin mangan sa wantin pista anggan matukid ana a tutuon pipa'kaan nan siti no lison mag'adi' yayna li' a Dios.”

¹⁷Kaaram, kinalap nayay baso a main nin arak nin ubas. Nikisalamat ya konan Dios, mi'sa wana, “Kalapen moyayti ket saya-saya kamom minom, ¹⁸ta ibarita' ko komoyo a mangibwat sawanin, kai akoyna gapo nin minom nin arak nin ubas anggan si Dios ket lison mampag'adi' yayna.”

¹⁹Kaaram nangalap yan tinapay tan nikisalamatan nayay Dios, mi'sa naya nin simpisimping tan nitayak na konra, tan wana, “Siti a lalaman ko nin maida'ton para komoyo. Gaw'en moyoyti nin pirmi ta pigaw nin mapanemtem moyoy byay tan patiti ko.”

²⁰Wanin anamaet, sin nayadi' sarayna nin nangan, kinalap naya a baso tan wana, “Sayti nin arak a paka'kitan nin ba'yon pakitarato nan Dios sa tutawo nin pa'geten yan daya' ko nin tumuro' para komoyo.

²¹Wanin man, reng'en moyayti: Iti yan kadungo tamoy tawon magtraidor kongko. ²²Si'kon si Pinaitawo, mati ako sigon sa nicketeg nan Dios bale' kado' yayna in si magtraidor kongko!” ²³Ket nagsitepetan sara no si'no kadi' konra a mampangiplanon siin.

²⁴Kaaram, nipupurpya sara anamaet a apostoles no si'no konra a ibilang nin sangkata'gayan. ²⁵Ket wana ni Jesus, “Saray uadi' iti sa mundo, man'aripenen rasaray masakupan nin uray ra; mataman nin wanin, pagalangan sara a wadi' ket matulong sara. ²⁶Bale' si'kamo, ambo' nin manepeg a gaw'en moyo in. No kai, no si'no komoyo a sangkata'gayan a butang, sya a mag'in nin sangkaayupaan, tan si sayay pangulo, sya a magsirbi. ²⁷Si'no ket a mas ata'gay, si nakadungon mampangan o si mampagsirbi? Syimpri a, si nakadungo, kai para? Bale' si'ko, iti ako komoyo nin kapada nan sayay tagasirbi.

²⁸Si'kamo, mandumaer kamom kalamo' ko sa pakasubok ko. ²⁹Kanya' nin no pa'no a si'ko ket binyan nakon Ama ko nin kanepangan nin mag'adi', byan katamo anamaet nin kanepangan nin kipag'uray kongko ket ³⁰makakidungo kamo li' kongko nin mangan tan minom no mampag'adi' akoyna. Tumekre' kamo sa tutruno ket kipag'uray kamo konran labinrway grupo ran puri na ni Israel.”

Nipau-pau'na nayna ni Jesus a Pangingibudi' ran Apostoles na kona
Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38

³¹“Simon Pedro, mangrengel' ka. Si Satanas, inaburuyan naynan Dios a dawat nan subuken a pammemper moyo nga'min, a say pa'sar moyo ket kapada no pipuruken a byas tan ata' nin yakayaken. ³²Bale', nidasal takayna, Simon, a kai kumon nin mayegyeg a pagmamatalek mo. Ket no sinmubli' kayna li' kongko, pagsenen mosaray bubsat mo.”

³³Wanan ni'bat ni Pedro kona, “Uunuren, sisasadya' akon maipriso o mati nin kalamo' ka.”

³⁴Ket wana ni Jesus kona, “Pedro, ibarita' koyti komo, konan sitin yabi ba'yo main nin tumarang'ok nin manok, mitlo mo ibudi' a katanda' nako.”

³⁵Mi'sa wana ni Jesus konran saray apostoles na, “Sin nibaki' katamon mangyakay nin kai katamo nin pinibalon nin kwarta, bag tan apin nin ayi, nagkurang kamo para?”

“Kai,” wanran ni'bat.

³⁶Ket wana ni Jesus konra, “Sawanin bale', no main nin kwarta tan bag moyo, matkap nin awiten moyo. Ket no kasan armas moyo, ilako' moyoy aysing moyo ta manaliw kamo ³⁷ta ibarita' ko komoyo a matukid yay wanan Masanton Kasuratan maipa'ka' kongko a,

‘Naibilang yan sayay kriminal.’^q

Ket adani anay pakatukid nin siin kongko.”

³⁸“Uunuren,” wanran saray apostoles na, “ya e a rwa ray armas.”

Ket wana ni Jesus, “Kustoyna in!”

Dinmasal ya si Jesus itaw sa Talugtog Olibo

Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42

³⁹Bilang ugali' na, nibwat ya si Jesus nin nako sa Talugtog Olibo. Nayi saray tumutumbok na. ⁴⁰Sin nakarate' saraynadtaw, wana ni Jesus konra, “Dumasal kamo ta pigaw nin kai kamo madaeg nin tukso.”

⁴¹Kaaram, kinmadayo' ya konra nin kapada kaadayo' nin maabot nan sayay nibasyon bato, mi'sa ya nanalimukod nin dinmasal a wana, ⁴²“Ama ko, no magwa', andi' mo kumon nin ipairangep kongko in say dya'dya' a adapen kon irangep. Wanin man, ambo' a karabayan ko a masunor, no kai say karabayan mo.” ⁴³Ket sin sain, main nin anghil nin ibat sa langit a pinaipa'kit nin namaksaw nin nakem na. ⁴⁴Sa idap nin pa'sar na, lalo yaynan masuet nin dinmasal si Jesus ket nanaynge-sayngat yan bara'mon daya' nin tinmuro' sa luta!.'^r

^q 22:37 Isaias 53:12   ^r 22:43-44 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a birsikulo 43 tan 44.

⁴⁵Sin nayadi' yayna nin dinmasal, sinmubli' ya konran tumutumbok na ket narat'anan nasaran mampa'lek sa nalabas a bereng ra. ⁴⁶Wana konra, “Ambale' a mampa'lek kamo? Mibangon kamo ta dumasal kamo ta pigaw nin kai kamo madaeg nin tukso!”

Dinakep ya si Jesus

Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:3-11

⁴⁷Sin mampag'irgo ya et si Jesus, rinmate' saray abaw nin tutawo. Iti ya sa u'na si Judas a saya konran labinrwan tumutumbok na. Kinmadani ya kona ni Jesus ta pigaw nin arkan naya. ⁴⁸Ket wana ni Jesus kona, “Judas, ani? Traiduren nakon si Pinaitawo konan sitin arek mo?”

⁴⁹Sin naamingaw ran kalalamo' na ni Jesus a main nin ambo' nin mabistan mangyadi', wanra kona, “Uunuren, kilaban kami ana! Main nin beneng mi!” ⁵⁰Bigra', tinaga' nayan saya konran apostoles a sayay katulong nan Sangkata'gayan nin Padi' ket naglat yan nataga' a wanan nin tutulyan na.

⁵¹Ket wana ni Jesus, “Kustoyna in!” Gina'getan nayay tutulyan nan katulong ket tampor a inmanda' ya.

⁵²Mi'sa wana ni Jesus konran Pupangulon Pupadi', upisyalis ran saray gwardya sa Timplo tan Mangatuntawo ran Judio a nakodtaw nin manakep kona, “Saya ako para nin kriminal ta nakabeneng kamo tan main nin pekpek moyo?” ⁵³Inawru-awron kalamo' rakodtaw sa sakop nan Timplo, ket kai rako nin dinakep. Bale' sawanin, inaburuyan kamo nin gaw'en moyo a rabay moyo tan say rabay nan adi' nin kadedleman.”

Say Pangingibudi' na ni Pedro

Mateo 26:57-58,69-75; Marcos 14:53-54,65-72; Juan 18:12-18,25-27

⁵⁴Dinakep raya si Jesus tan nika' raya sa bali nan Sangkata'gayan nin Padi'. Si Pedro, tinmumbu-tumbok ya bale' itaw ya tamo' sa dayo'. ⁵⁵Main nin namuor itaw sa butlay nin baraybay nan bali nan Sangkata'gayan nin Padi', mi'sa tinmekre' saran pairangrang. Ket nako ya nin pairangrang nin kalamo' ra si Pedro. ⁵⁶Na'kit nayan sayay babayin katulong si Pedro nin mantumekre' sa danin puor ket pinastang nayan maong mi'sa wana, “Kalamo' naya in!”

⁵⁷Ket nibudi' nayti ni Pedro tan wana, “Arikong, kai pa! Ni kai koya nin katanda!”

⁵⁸Ambo' nin na'teng, main et nin nakaalilbi' kona ket wana, “Saya ka anamaet konran kalalamo' na!”

Wanan nibudi' ni Pedro, “Kai pa, amigo!”

⁵⁹Napalabas a magsayay udas, sayay lalaki anamaet a nangipasuet, “Page' pan kalamo' nayayti ni Jesus ta taga Galilea ya.”

⁶⁰Bale' inumbat ya si Pedro a wana, “Amigo, kai ko gapo tanda' in say man'libarita' mo!”

Kapingmatan, leleg nan mampag'irgo ni Pedro, main nin tinmarang'ok nin manok. ⁶¹Sin sain, linmingap ya si Jesus tan pinastang naya si Pedro. Sawanin, napanemtem na ni Pedroytaw say nibarita' na ni Jesus nin Uunuren kona a wana, “Ba'yo main nin tumarang'ok nin manok konan sitin yabi, nitlo moyna nin nibudi' a katanda' nako.” ⁶²Nibwat ya si Pedro ket inmakis ya sa bereng nan tuloy.

⁶³Sawanin, saray mampaggwardya kona ni Jesus, nag'irgu-irgo saran pammading'ey kona tan binugbu-bugbog raya. ⁶⁴Pinepet ra et a mata na mi'sa wanra kona, “Prupita ka! Ibarita' mo no si'noy namikas komo.” ⁶⁵Ket abaw et a nipanuya'-tuya' ra kona.

Say Paninintinsya ran Pupangulo ran Judio

Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24

⁶⁶Sin buklas ana, nididinep saray iti sa Kungsiho ran Judio a saray Pupangulon Pupadi' tan Madudunong sa Gugan-gan; ket niyadap ya si Jesus konra. ⁶⁷Wanra kona sin sain, “Ibarita' mo komi, si'kay Criston nipangako' nan Dios?”

Ket wana ni Jesus konra, “Mataman nin ibarita' ko komoyo, kai moyon lamang nin tepren; ⁶⁸ket no tepetan katamo anamaet, kai kamon lamang nin umbat. ⁶⁹Bale' sa ambo' ana nin ma'teng, si'kon si Pinaitawo, tumekre' akoyna li' iti sa wanan nan Dios, a sya a Makapangyayadi'.”

⁷⁰Sin sain, nagsitepet sara a wanra, “Si'ka edet a Anak nan Dios?”

Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Nairgo moyoynaod ana.”

⁷¹Sawanin, wanra, “Kai tamoyna nin matkap a raruma et nin ibidinsya! Narnge' tamon diri a nibarita' nan mismo.”

Si Jesus sa Adapan na ni Pilato

Mateo 27:1-2,11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38

23 ¹Sin sain, inumdeng saran sarba a myimbrow nan Kungsiho ta i'ras raya si Jesus kona ni Gubirnadador Pilato. ²Ket itaw, tinaranaan rayaynan parsawan. “Naimatunan mi a sitin tawo ket mansugsugen nasaran kumontra sa gubyirno a tutawo. Mampaeden rakamin mamayad nin buis konan Impirador nan Roma tan wana et a sya kanoy Cristo a saya yan adi!”

³Kanya' nin, tinepetan naya ni Pilato a wana, “Si'ka paran page' a Adi' ran Judio?”

Ket ni'bat na ni Jesus, “Nairgo moyoyna.”

⁴Sin sain, wana ni Pilato konran Pupangulon Pupadi' tan konran abaw a tutawodtaw, “Kasan ma'kit kon nepeg a pakasintinsyawan na.”

⁵Bale' lalo ran nipase'se' a maparsawan raya ket wanra, “Talaga pan mansugsugen nasaray tutawo, sa intiron Judea, yupa' sa uakay na, nangibwat sa Galilea anggadti sa Jerusalem.”

§ 22:69 Kanta 110:1

⁶Sin narnge! na in ni Pilato, tinepet na no tutuon page! a taga prubinsyan Galilea ya si Jesus. ⁷Ket sin natandaan na a taga yadtaw anaod sa Galilea a iti sa uray na ni Adi' Herodes, nipaiyater naya si Jesus kona a sin sain ket naibansag a itaw ya sa Jerusalem.

Si Jesus sa Adapan na ni Adi' Herodes

⁸Mariga yan tuloy si Adi' Herodes sin na'kit naya si Jesus ta na'teng nayaynan rabay nin makaadap. Bana' sa marnge-marngel na a maipa'ka' kona, apes na nin mangwa' yan milagro para kona si Jesus. ⁹Kanya' nin abaw a tinepet-tepet na kona ni Jesus sin sain, bale' kai ya gapo nin inumbat. ¹⁰Saray Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugangan itaw sara anamaet nin naka'deng ket, pasyawan a pammaduka' ra kona. ¹¹Ket pati si Herodes tan saray susundalo' na, kinaka'lisan tan tinuya'-tuya' raya. Mi'sa sinulutan rayan mablin seket nin adi', ba'yo naya nipasubli' ni Herodes kona ni Pilato. ¹²Ket konan sitin kaawrwan, miamigo sarayna si Herodes tan si Pilato, anta gindat ket mikontra sara.

Sintinsyawan yan Patiti si Jesus

Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16

¹³Nipakayaban nasara ni Pilato a Pupangulon Pupadi', saray raruman mampag'uray tan saray tutawo. ¹⁴Sin itaw sarayna nin nadinep wana konra, “Nidarom moyaytin tawo kongko a wamoyo mampanugsog yan sumubag konran iti sa uray. Inimbistiga koya sa adapan moyo ket kasa anamaet nin napatutu'wan sa man'iparsa moyo kona ¹⁵tan taman si Herodes, wanin ya, ta nipasubli' nayadti kongko. Edet ta wanin, kasan ginwa' nan nepeg nan pakasintinsyawan nin patiti. ¹⁶⁻¹⁷Wanin man, ipasinet-sanet koya tana mi'sa koyayna nin bulusan.”^t

¹⁸Konan siin bale', nirirngan saran tinma'way a wanra, “Patyen yayna in a tawo! Si Barrabas, sya a rabay mi nin bulusan!” ¹⁹Siti si Barrabas, mangkapriso ya bana' sa nipangitarana' nan pigugulo sa syudad nin Jerusalem tan nangmati ya.

²⁰Sa apes na ni Pilato nin bulusan ya si Jesus, ket nikiirgo ya anaet konran tutawo, ²¹bale' nita'way ran wanra, “Sya a ipasak sa kudos! Ipasak ma!”

²²Ikatlon parso ana a kinairgo nasara ni Pilato a wana konra, “Ambale'? Ani a maibarita' moyon ginwa' nan abas? Kasan ma'kit kon kasalanan nan pakasintinsyawan nan patiti. Kanya' nin ipasinet-sanet koya tana mi'sa koyayna nin bulusan.”

^t 23:17 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti: *Wanin a nibarita' na ni Pilato bana' ta kapilitan a mangibulos ya nin sayay prisu nin pilien ran tutawo bana' ta ugali' naytin gaw'en tepe' nin pista ran Judio a mantawagen nin Nipanglabas.*

²³Bale' lalo ran nita'way nin nipasuet nin tutawo a ipasak ya sa kudos. Ket napasunor raya si Pilato ²⁴Ket sinintinsyawan naya ni Pilato si Jesus sigon sa no ani a rabay ran tutawo. ²⁵Binulusan nayay rabay ran bulusan, si mangkapriso bana' sa nipanugsog na konran tutawo tan nipangmati na. Bale' inaburuyan nan ipagamet ya konra si Jesus ta pigaw nin patyen ya ta siti a rabay ra.

Nipasak ya si Jesus sa Kudos

Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27

²⁶Ket sin ika' rayayna nin ipasak sa kudos si Jesus, nipukpok rayay sayay lalakin ibat sa baryo nin mampamunta ya sa syudad. Syayti si Simon a taga Cirene. Nipabalatay rayay kudos kona nin itaw ya sa gurot na ni Jesus.

²⁷Abaw saray tutawon mampangaluyon kona. Main nin bubbayin sabbtan bereng ra tan man'abet-abetan raya. ²⁸Ket liningap nasara ni Jesus tan wana konra, "Si'kamom bubbayin taga Jerusalem, andi' rako nin akisan; akisan moyoy lalaman moyon diri tan saray ua'nak moyo. ²⁹O', ta marate' li' a panaon nin wamoyo li' nin tutawo, 'Makarma' saray baog, tan saray kai nakasari' nin nanganak o namasuso!' ³⁰Wamoyo li' sa tatalugtug, 'Dag'an rakami!' tan sa pupurod, 'Tambakan rakami!'" ³¹No man-gaw'en rayti kongko, a bara'mon akon malibuyong nin kayo, pa'noyna li' a pammadya'dya' ra komoyo a bara'mo kamom kayon kiri'?"

³²Sin sain, main anamaet nin nialuyon ra kona ni Jesus nin rwa ray kriminal nin ikirngan ran patyen kona. ³³Sin nakarate' sara sa lugar a mansabtan "But'ol Ulo," nipasak rayaynadtaw si Jesus sa kudos, pati saray rway kriminal, si saya sa bandan wanan na tan si saya anamaet sa wiri na.

³⁴Ket sin sain, wana ni Jesus, "Ama, pirdunawen mosara, ta kai ra nin tanda' a man-gaw'en ra."v

Ket nibubunutan ran nitaw'a-taw'an nin saray sundalo' a seket na ni Jesus. w ³⁵Saray tutawo, itaw saran mampamantay. Bale' saray mampag'uray, tinuya'-tuya' raya, "Naisalba nasaray raruma; isalba nay lalaman nan diri no syan page' a Criston sinuyo' nan Dios!" ³⁶Pati saray sundalo', tinuya'-tuya' raya anamaet. Kinmadani sara kona ta pigaw nin painumen rayan maalsem nin arak ³⁷tan wanra, "No page' a si'kay adi' ran Judio, isalba moy lalaman mon diri!" ³⁸Sa ta'gay nan ulo na ni Jesus sa kudos ket wanti e a naisurat:

SITI A ADI' RAN JUDIO.

u **23:30** Oseas 10:8 v **23:34a** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti: *Ket sin sain, wana ni Jesus, "Ama, pirdunawen mosara, ta kai ra nin tanda' a man-gaw'en ra."*

w **23:34b** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Kanta 22:18.

³⁹Si saya konran kriminal a nakapasak anamaet sa kudos ket tinuya'-tuya' naya si Jesus a wana, “Kai para a si'ka a Cristo? Isalba moy lalaman mo pati si'kami anamaet!”

⁴⁰Bale' inima'no nayan saya a wana, “Kai ma ikali'moy Dios? Anaod, pari-parihoy sintinsya tamo! ⁴¹Nepeg atan dusawen bana' sa ginwa-ginwa' ta. Bale' sitin tawo, kasan ginwa' nan duka!” ⁴²Mi'sa wana, “Jesus, panemtemen nako li' pa no mampag'adi' kayna.”

⁴³Wanan ni'bat ni Jesus, “Ibarita' koyti komo, konan sitin awro kalamo' katayna itaw sa Paraiso.”

Sin Nauyos a Inanawa na ni Jesus

Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30

⁴⁴Sin nangyadi' in bandan ugtiawroyna, ket dinmedlem yay intiron babon luta' nin narate' a tuloy udas ⁴⁵ta nakasay sira' nan awro.

Sawanin, nabisang yan napiknga' a kurtina sa Sangkasantuan nin Lugar sa Timplo. ⁴⁶Ket wana ni Jesus nin nita'way nin maksaw, “Ama, ipagamet koyayna komo a kararwa ko!”^x Kayadi' na nin inirgoyti, nauyos anay inanawa na.

⁴⁷Sawanin, si kapitan nin sundalo' a mangkakaimaton sa mampangyadi', rinayo nayay Dios tan wana, “Page' a sitin tawo ket kasa gapon kasalanan na!” ⁴⁸Saray tutawon nakaimaton sa sarban nangyadi', sinmubli' saran mabereng sa bali ra. ⁴⁹Bale' sarba ran saray katanda' na ni Jesus pati saray bubbayin nangaluyon kona nin nangibwat sa Galilea, itaw saran naka'deng sa adayo' ket mangka'kit ray nangyadi'.

Say Nipanabon kona ni Jesus

Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42

⁵⁰⁻⁵¹Main nin sayay tawon taga Arimatea a say ngaran na Jose. Maong tan matunong ya tan pitta'gan na a irarate' nin pag'aadi' nan Dios. Myimbroya ya nin Kungsiho, bale' kai ya nin nikipurmi sa niplano tan ginwa' ra kona ni Jesus. ⁵²Nako ya kona ni Pilato nin nikidawat yan aburoy a kalapen nayay bangkay na ni Jesus. ⁵³Ket nikayupa' naya sa kudos mi'sa binarkot nayan maputi' a mabistan klasin abel a mantawagen nin diilo tan nikwa naya sa pannabunan nin kinalin bara'mon yukib sa bato a siti ket kai ya et gapo nin nausar. ⁵⁴Sin sain, patpaapon nin Biyernes, a syay Awron Pananadya' ket dandani yayna nin tumarana' a Awron Painawa' ran Judio.

⁵⁵Saraytay saray bubbayin nangaluyon kona ni Jesus nin nangibwat sa Galilea, tinumbok raya si Jose ket na'kit rayay nanabunan tan no pa'noy

---

^x 23:46 Kanta 31:5   ^y 23:54 Mabasa a maipa'ka' konan si Awron Painawa ran Judio sa Glusaryo.

nipamakanda' konan bangkay na ni Jesus. ⁵⁶Ket sinmubli' saraynan tampor sa bali ra ta pigaw nin isadya' ray ipamabanglo sa bangkay na ni Jesus.

Pinainawa sara bale' sa Awron Painawa sigon sa nigan-gan na nin Dios.

24 ¹Ket sin parbangon et tamo' sin awron Linggo, nako saraynay bubbayi sa nanabunan kona ni Jesus nin awit ray banglon nisadya' ra.

Pinasubli' ya nin Mabyay si Jesus

Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10

²Ket narate' rayan natulin anaytaw si baton nipanada' konan nanabunan. ³Bale' sin linmuob sara, kasa yaynadtaw a bangkay na ni Uunuren a Jesus. ⁴Mangkaguloy isip ra no ani bale' a nangyadi'. Ket sin sain, bigra' a main anan rwa ray lulalakin iti sa dani ra nin kumidla-kidlap a aysing ra. ⁵Sa li'mo ra ket tinumwek sara, ket wanran saraytin rway lulalaki konra, "Ambale' nin mantikapen moyay saya nin mabyay iti sa kami'nan ran nunati? ⁶Kasa yaynadi si Jesus ta pinasubli' yan mabyay! Panemtemen moyaytaw si nibarita' na sin itaw ya et sa Galilea. ⁷Kai para a wana komoyo ket, 'Si'kon si Pinaitawo, ipagamet rako konran duka' a tutawo; ipasak rako sa kudos, bale' sa ikatlon awro pasublien akon mabyay?' "

⁸Ket, napanemtem raynaod a wanin a nibarita' na ni Jesus. ⁹Kanya' nin linmakwan saran tampor itaw sa nanabunan ket sinmubli' sarayna sa syudad tan nibarita' ray nangyadi' konran saray labinsayay apostoles tan konran raruman kalalamo' ra. ¹⁰Saray bubbayi a sara si Maria nin taga Magdala, si Juana, si Maria nin ina na ni Santiago, tan saray raruman bubbayin kalalamo' ra a nangibarita' konran apostoles. ¹¹Bale' kai rasara nin timper, bana' ta sa wanra ket pinabrika rayti tamo'. ¹²Wanin man, si Pedro ket inumdeng ya tan nalayo yan nako sa nanabunan. Sin rinmate' yadtaw, dinmukot yan sinmir'ip ket say kal-la na'kit na say mabistan abel nin nipamarkot konan bangkay. Ket nugot yayna sa bali ra nin man'isip-isipen na a no pa'noy nangyadi'.^z

Pina'kit ya si Jesus konran Rwa ray Tumutumbok na

Marcos 16:12-13

¹³Sitaw lamang a awro, rwa ray tumutumbok na ni Jesus a manlumalakon adap sa babalin Emaus nin labinsayay kilumitro a kaday'an mangibwat sa Jerusalem. ¹⁴Mampag'irgwan ray nangyadi'. ¹⁵Ket mintras a mampiirgu-irgo sara, si Jesus kinmadani tan nikialuyon ya konra; ¹⁶bale' kai raya nin naalilbi' ta kai na nin niyaburoy. ¹⁷Sin sain,

^z **24:12** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yaytin birsikulo.

tinepetan nasara ni Jesus, “Ani anamaet a mampag'irgwan moyo mintras a manlupalako kamo?”

Tinungen sara nin mabereng sara. ¹⁸Ket si saya konra a say ngaran na Cleopas, wana kona ni Jesus, “Si'ka tana angangkoy san'ili sa Jerusalem a kai nin magtanda' sa bubagay a kayadi' nin nangyadi' itaw!”

¹⁹Nitepet na ni Jesus, “Ani in a bubagay?”

Wanran ni'bat, “Say maipa'ka' kona ni Jesus a taga Nazaret. Saya yan prupita tan main nin pakayadi' nin sarita' tan gawa' na sa pangngikit nan Dios tan konran tutawo. ²⁰Saray Pupangulon Pupadi' tan saray raruman iti sa uray, nipasintinsyawan raya bale' nin patyen ket nipaipasak raya sa kudos; ²¹sya pa et a man'ilalwan min mangilibri konran tutawo nan Israel. O', ket saya et, ikatlon awroya sawanin nangibwat sin nangyadi' in. ²²Ket sukat a main nin umno ray bubbayin kalalamo' mi a naka'ngapan mi. Masakbay saran nako sa nanabunan ²³bale' kai raya nin na'kit a bangkay na. Nibarita' ran main nin nipa'kit konra nin uanghil nin wanra kano ket mabyay ya. ²⁴Ket saray raruma komi, nako saradtaw sa nanabunan ket napatutu'wan ran say nibarita' ran bubbayi ket tutuo. Bale' wanin a lamang, kai raya na'kit a bangkay na ni Jesus.”

²⁵Ket wana ni Jesus konra sin sain, “Kalawakaw kamo, ta sabtan idap moyon tepren a nibarita' ran prupita! ²⁶Kai moyo para nin tanda' a si syay Cristo ket matkap nin mangitpel ya yapo' nin dya'dya' ba'yo ya nin pagalangan?” ²⁷Mi'sa, nipapalaway na ni Jesus konra a maipa'ka' konan diri a say naisurat sa Masanton Kasuratan mangibwat sa libron nisurat na ni Moises anggan sa sarban nisurat ran sarba ran prupita nan Dios.

²⁸Sin adani saraynay rway tumutumbok sa baryon keen ra, tumuloy yayna kumon sa keen na si Jesus. ²⁹Bale' pinaed rayan rway kaaluyon na a wanra, “Itaw kayna yapo' kipagtuloy komi ta manyumabi ana.” Kanya' nin nayi yayna si Jesus konra.

³⁰Sin dinmungo saraynan mangan, kinalap na ni Jesus a tinapay mi'sa nikisalamat ya konan Dios sa sayti. Kayadi', piniknga' na ba'yo na nin nitudol konra. ³¹Kapingmatan, naalilbi' rayayna si Jesus bale' bigra' yaynan nakasadtaw.

³²Ket wanra sa saya tan saya, “Ay, kanya' anamain nin bilang nin napa'mot a kapusuan ta sin mangkiirgo ya konta sa dalan tan sin man'ipapalaway nay Masanton Kasuratan!” ³³Konan siin a lamang nin udas, sinmubli' sara sa Jerusalem.

Ket narate' rasaran nididinep a labinsayay apostoles tan raruman kalalamo' ra ³⁴a wanra, “Peteg a mabyay yay Uunuren ta pina'kit ya kona ni Simon!” ³⁵Ket saray rwa, nipapalaway ray nangyadi' sa dalan tan say nikaalilbi' ra kona sin piniknga' nay tinapay.

Pina'kit yaynamaet si Jesus konran Tumutumbok na

Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; Ginwa-ginwa' 1:6-8

³⁶Leleg nin mampag'irgwan ray nangyadi', bigra' nin pinaipadar ya si Jesus nin inumdeng ya sa butlay ra tan wana, “Main kumon nin katinekan a kukaisipan moyo!”^a

³⁷Ket naka'ngap tan nali'mwan sara ta say wanra no lampong yay mangka'kit ra. ³⁸Kanya' nin wana ni Jesus konra, “Ambale' nin nali'mwan kamo tan ambale' nin mampagdwadwa kamo kongko? ³⁹Kikiten moyoy gamet tan ayi ko. Peteg a si'koytin talaga. Karapasen moyoko; si sayay lampong ket kasan lalaman tan but'ol nan ambo' nin bilang sa mangka'kit moyo sawanin kongko.”

⁴⁰Ket anaod nipa'kit na konra a gamet tan ayi na.^b ⁴¹Pinasyan ririket tan nipaka'ngap ra bale' kai sara et nin mamper ket tinepetan nasara ni Jesus, “Main paran ma'kan iti?” ⁴²Sin sain, binyan rayan sayay binayan kuna' ⁴³ket kinalap nayayti tan kinna' naya sa adapan ra.

⁴⁴Kaaram, wana ni Jesus konra, “Ba'yo ako nin pinati, nibarita' koyna komoyo a maipa'ka' sa nipaisurat nan Dios nin maipa'ka' kongko kona ni Moises tan konran prupita tan sa libron Kanta. Nibarita' ko komoyo a matkap nin matukid a sarba nga'min nin sain.” ⁴⁵Ket pinalawayan na ni Jesus a kukaisipan ra ta pigaw nin matarusan ray rabay nin ibarita' nin say itaw sa Masanton Kasuratan. ⁴⁶Wana konra, “Wanti e a naisurat: Mangirangep yan dya'dya' tan mati ya a Cristo tan sa ikatlon awro ket pasublien ya nin mabyay. ⁴⁷Ket ipatandaan konran tutawo sa sarban nasyon mangibwat sa Jerusalem, a magbabawi' sara ta pigaw nin mapirduna a kasalanan ra bana' sa ginwa' na nin Cristo. ⁴⁸Tistigos kamo sa saytin bubagay a nangyadi' kongko. ⁴⁹Anaod, ibaki' koya li' komoyo a Ispirito nan Dios nin nipangako' nan Ama ko; ket misyon kamo sa syudad anggan rumate' ya ta pigaw nin byan nakamon pakayadi' nin ibat sa langit.”

Niyuli' ya si Jesus sa Langit

Marcos 16:19-20; Ginwa-ginwa' 1:9-11

⁵⁰Kayadi' nasara nin ni'ras ni Jesus a tumutumbok na anggan sa babalin Betania, nita'gay nay gamet na ta bindisyunan nasara. ⁵¹Sin kapresan nasaran mambindisyunan, nibati' nasarayna tan niyuli' yayna sa langit.^c ⁵²Ket rinayo raya^d mi'sa sinmubli' saraynay tumutumbok na sa Jerusalem a pinasyan ririket ra. ⁵³Nangibwat sin saytaw, nako saraynan pirmidhaw sa sakop nan Timplo nin mangrayo konan Dios.

^a 24:36 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti: *tan wana*, “Main kumon nin katinekan a kukaisipan moyo!” ^b 24:40 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa ayaytin birsikulo. ^c 24:51 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti: *tan niyuli' yayna sa langit*. ^d 24:52 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti: *ket rinayo raya*.